

**ANDY GOLDSWORTHY EKSENİNDE
ARAZİ SANATINA GENEL BİR BAKIŞ**

OLCA UZUNOKUR

IŞIK ÜNİVERSİTESİ

2011

**ANDY GOLDSWORTHY EKSENİNDE
ARAZİ SANATINA GENEL BİR BAKIŞ**

OLCA UZUNOKUR

Lisans (B.A.), Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü, ODTÜ, 1995

Bu Tez, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne
Yüksek Lisans (MA) derecesi için sunulmuştur.

IŞIK ÜNİVERSİTESİ

2011

IŞIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ANDY GOLDSWORTHY EKSENİNDE
ARAZİ SANATINA GENEL BİR BAKIŞ

OLCA UZUNOKUR

ONAYLAYAN:

(Ünvanı ve Adı) (Bağlı olduğu üniversite) _____

(Tez Danışmanı)

Ünvanı ve Adı (Bağlı olduğu üniversite) _____

(Ünvanı ve Adı) (Bağlı olduğu üniversite) _____

ONAY TARİHİ: Gün/Ay/Yıl

Andy Goldsworthy Ekseninde Arazi Sanatına Genel Bir Bakış

Özet

21. yüzyılın çağdaş İngiliz arazi sanatçısı Andy Goldsworthy, yaptığı eserlerle önemli bir konuma sahiptir. Topografya, malzeme ve tarih dahil bir yerin niteliklerini iyi inceleyip bu şartlara en uygun cevabı vererek yaptığı geçici ya da kalıcı eserlerinde, yetenek ve kavramsallığın birleştiği bir içeriğe yönelen yeni eğilimlerin temsilcisidir.

20. yüzyılda sanatçılar, resim ve heykele karşı alternatif teknik ve malzeme kullanarak; sanatçının, izleyicinin rolü ve sanat nesnesinin felsefi açıdan sorgulamaya başlayarak sanat tanımını genişletmiştir. 1960'larda Amerika'da gelişmeye başlayan çevre bilinci ile Arazi Sanatı Akımı'nın içinde yer alan sanatçılar, galerilerin ve sanat pazarlayıcılarının kısıtlayıcı ve materyalist ticari zorlamalarına karşı çıkmak amacıyla, galeri ve müze gibi sergileme alanını terketmişlerdir. Dönemin çevreci hareketinde etkisiyle doğaya yönelerek çarpıcı yapıtlar üretmeyi hedeflemelerine rağmen fotoğraf, harita ya da araziden taşıdıkları taş, toprak, kum gibi malzemeleri galerilerde sergileyerek, muhalefet ettikleri güçlü sermaye gruplarına, müzelere ve galericilere gereksinim duydukları gözlemlenmiştir.

Arazi Sanatı'nda bir eserin etik ve estetik açıdan doğruluğunun yanısıra ekonomik ölçüsü açısından da incelediğimizde; bütünlüğü, dengeyi ve biotik toplumun güzelliğini koruduğu ölçüde doğrudur, tersi ise yanlıştır. Akımın çıkışındaki hedefler ile sınırlandırılmak ya da sınıflandırılmak istemeyen Goldsworthy'nin eserlerinde; bütünlük, denge ve biotik toplumun güzelliği korunarak, insanları başka şekilde bulunamayacakları alanlara çeker, bu tutum takdir edilebilecek ve hatta koruma sağlayabilecek bir aracı görev üstlenir. Arazi Sanatçıları evrene, belki micro düzeyde etkileri olabilecek eserler yaparken insan varlığının ayırt edici özneliğini kaybetmeme yolunu seçerek doğa üzerindeki varlığımızı sorgulama, geleceği şekillendirme ve toplum bilincini artırma eğilimini gösterirler.

A General Overview To Land Art On The Axis of Andy Goldsworthy

Abstract

The English contemporary artist of the 21st century, Andy Goldsworthy, has an important position with the works he produced in the Land Art. He is the representative of new trends heading towards a content where the competence and conceptuality are unified in his ephemeral and permanent works by having examined the characteristics of a location including topography, materials and history and given the best answer to these conditions.

The artist in the 20th century have broadened the definition of art by the utilization of technique and material as alternative to painting and sculpture commencing to questioning the role of the artist, viewer and object of art from philosophic point of view. The artists having taken place within the Movement of Land Art together with the environmental consciousness that started to develop in America in 1960s have left exhibition places such as gallery and museum in order to stand against the restrictive and materialist commercial coercions of galleries and art marketers. Despite of tending towards the nature by the effect of the environmentalist movement of the period and target to produce striking arts, it was observed that they have been in need of museums, gallery owners and strong capital groups that they have been opposing to by exhibiting photographs, maps and materials such as stone, soil, sand and so on.

When we examine a work in the Land Art from point of view of economical measurement along with the accuracy of it in respect of ethic and aesthetic, this might be correct as long as it protects the integrity, balance and beauty of the biotic society, otherwise, wrong. The balance and beauty of the biotic society is in protected in the works of Goldsworthy that do not want to be limited and classified with the targets at the current outlet and draws the people to the fields that they cannot be available there in any other way and this behavior takes up a interim duty

that may be appreciated and even further, provide protection. While the artists of Lan Art produce works that may have effects on the universe maybe at micro level, they preferred the way of not losing the distinctive attributes of the human availability and of questioning our existence on the nature and designing the future and increasing the public consciousness.

Teşekkür

2009- 2010 öğretim yılında, Işık Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde 'Sanat Kuramı ve Eleştiri Yüksek Lisans Programı'nın kurucusu değerli öğretmenim Prof. Halil Akdeniz'e ve bu programa katılmam için beni destekleyen ve teşvik eden, öğrenmenin ve öğretmenin kutsallığına inanan, değerli öğretmenim, ustam; Sayın Prof. Süleyman Saim Tekcan'a, 'Çevre ve Sanat' isimli teorik ders programı kapsamında, sevgili öğretmenimiz; Sayın Esra Yıldız'ın ele aldığı 'Arazi Sanatı' konulu ders programı sunumunda, diğer Arazi Sanatçılarına göre beni derinden etkileyen Andy Goldsworthy'nin, yaşadığım İstanbul metropolünde unuttuğum ya da arka plana attığım doğaya farklı gözlerle bakmamı sağlayan eserlerini öğrenme fırsatı yarattığı için teşekkür ederim.

'Andy Goldsworthy Ekseninde, Arazi Sanatına Genel Bir Bakış' isimli Tez çalışmamda, günümüz arazi sanatçıları arasında yer alan Goldsworthy'nin, doğa'nın kendi içindeki kusursuz dengesini hatırlatan eserleri, sanatçının içdünyasının bir yansıması olan sanatsal yaklaşımı ile aynı dengeyi barındırdığı için incelemek isterken, yardımlarını ve sabrını benden esirgemeyen değerli danışmanım ve öğretmenim; Sayın Yrd. Doç. Bülent Çınar'a, ayrıca Goldsworthy hakkında türkçe kaynak bulunmadığı için çevirilerimi yapan sevgili teyzem; Nermin Yılmaz'a teşekkür etmek istiyorum.

Son olarak, çalışma süremi kapsayan bir yıllık süre boyunca, sabrı ve sevgisiyle beni destekleyen değerli eşim; Levent'e, yaşama sevincimin kaynağı kızlarım- hayatımın ışıkları; Defne ve Işık'a teşekkür ederim.

İçindekiler

Öz	ii
Abstract	iii
Teşekkür	v
Resimler Listesi	viii
1 Giriş	1
2 Andy Goldsworthy'nin Yaşamı	4
3 Andy Goldsworthy'nin Sanatı	99
3.1 Andy Goldsworthy'nin Kalıcı Eserlerinde Sosyolojik ve Tarihi	
Gelişmeler.....	100
3.1.1 Dışa Kapanma.....	102
3.1.2 Ver ve Al Duvarı.	103
3.1.3 Storm King Duvarı..	105
3.1.4 Montreal Köprüsü.....	106
3.1.5 Taşların Bahçesi.....	107
3.1.6 Çatı.....	109
3.2 Andy Goldsworthy'nin Geçici Eserleri.....	113
3.2.1 Digne,Fransa.....	114
3.2.2 Nova Scotia Kanada.	118
3.2.3 Cornell Üniversitesi, Amerika.....	120

3.2.4 Government Adası, Amerika.....	121
3.3 Andy Goldsworthy'nin Eserlerinde; Işık , Gölge Ve Delik Olgusu.....	125
4 Arazi Sanatı	132
4.1 Arazi Sanatı'nın Gelişimi.....	132
4.2 Arazi Sanatı'nın Etkileşimde Olduğu Sanat Akımları.....	157
5 Sonuç	158
Kaynakça	163
Ekler	167
E.1 Andy Goldsworthy, Government Adası- Washington 11 Ekim 2003 Günlüğü.....	167
E.2 Andy Goldsworthy, Government Adası- Washington 12 Ekim 2003 Günlüğü.....	168
E.3 Andy Goldsworthy, Government Adası- Washington 13 Ekim 2003 Günlüğü.....	169
E.4 Andy Goldsworthy, Government Adası- Washington 14 Ekim 2003 Günlüğü.....	169
E.5 Andy Goldsworthy, Government Adası- Washington 15 Ekim 2003 Günlüğü.....	170
E.6 Andy Goldsworthy, Government Adası- Washington 16 Ekim 2003 Günlüğü.....	171
E.7 Andy Goldsworthy, Government Adası- Washington 17 Ekim 2003 Günlüğü.....	172
E.8 Andy Goldsworthy, Government Adası- Washington 18 Ekim 2003 Günlüğü.....	172
E.9 Andy Goldsworthy, Government Adası- Washington 19 Ekim 2003 Günlüğü.....	173
Özgeçmiş	174

Resim Listesi

- Resim 1** Andy Goldsworthy, 'Otoportre' s.4
(Anonim, Picture of Rivers and Tides, Andy Goldsworthy,
<http://www.listal.com> 20/4/2010 s:11.50)
- Resim 2** Andy Goldsworthy, Grove House Çiftliği çalışanlarıyla,1974-75 s.7
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs),
Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 3** Andy Goldsworthy, 'Martyı Serbest Bırakmak', s.9
Morecambe Koyu- İngiltere,1976 (Terry Friedman, Chronology,
Time- Andy Goldsworthy, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 4** Andy Goldsworthy, 'İlk Kum Atışı',Cumbria- İngiltere 1976 s.9
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs),
Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 5** Andy Goldsworthy, İlk 'Kartopu' çalışması, s.10
Leeds Yorkshire-İngiltere, 1977 (Terry Friedman, Chronology, *Time-
Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 6** Andy Goldsworthy, 'Kırmızı Havuz' çalışması, s.10
Morecambe Koyu -İngiltere , 1977 (Terry Friedman, Chronology,
Time- Andy Goldsworthy, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 7	Andy Goldsworthy, İlk 'Delik' uygulaması, Southport-İngiltere, Temmuz 1977 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.11
Resim 8	Andy Goldsworthy, 'Siyah-Beyaz Kuş Tüyü Delik', Morecambe Koyu, İngiltere, 1977 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.11
Resim 9	Andy Goldsworthy, 'Martı Tüpleri Deliği', Morecambe Koyu, İngiltere, 1977 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.11
Resim 10	Andy Goldsworthy, 'Kırık Taş', Morecambe Koyu- İngiltere, 1978 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.12
Resim 11	Andy Goldsworthy, 'Kırık Taşların Dengelenmesi', Morecambe Koyu- İngiltere, 1978 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.12
Resim 12	Andy Goldsworthy, 'Yosun Çizgisi' uygulaması, Aberscoch-North Wales, Ağustos-1978 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.13
Resim 13	Andy Goldsworthy, 'Taşları Dengelemek', Heysham Head, Kasım- 1978 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.13
Resim 14	Andy Goldsworthy, 'Yaprak', Bentham, Yorkshire, 1979 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.14
Resim 15	Andy Goldsworthy, 'Yaprakla Kaplanmış Kaya', Bentham, Yorkshire,	s.14

- Eylül 1979 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 16** Andy Goldsworthy, 'Lunesdale Çömlekçi' sinde çalışırken, Lancashire, 1979 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.15
- Resim 17** Andy Goldsworthy, 'Buz üstünde Buz', Ilkley, Yorkshire, Ocak 1980 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.15
- Resim 18** Andy Goldsworthy, 'Ot Çizgi', Bentham, Yorkshire, Ocak 1980 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.15
- Resim 19** Andy Goldsworthy, 'Yüzen Çınar Yaprağı', Bentham, Yorkshire, Mayıs -1980 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.16
- Resim 20** Andy Goldsworthy, 'Yığılmış Taş', Blaneau Ffestiniog-North Wales, Haziran- 1980 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.16
- Resim 21** Andy Goldsworthy, 'Taş Fırlatması, Blaneau Ffestiniog-North Wales, Haziran- 1980 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.16
- Resim 22** Andy Goldsworthy, 'Küçük Eskiz Defterleri'- Günlük uygulamaları (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.18
- Resim 23** Andy Goldsworthy, 'Gökkuşağı – Su Sıçraması', Ilkley-Yorkshire, Ekim- 1980 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, s.18

- (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 24** Andy Goldsworthy, 'Çamur Kaplı Çubuklar', s.18
Ilkley-Yorkshire, Ekim- 1980 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 25** Andy Goldsworthy, 'Delik', Serpentine Galerisi, s.19
Hyde Park-Londra, Temmuz -1981 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 26** Andy Goldsworthy, 'Yaprak Çizgi', Cumbria,Kasım- 1981 s.19
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 27** Andy Goldsworthy, 'Dengeli Nehir Taşları', s.21
Cumbria, Eylül -1982 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 28** Andy Goldsworthy, 'Buz Kemer', s.21
Brough, Cumbria, 1-2 Aralık- 1982 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 29** Andy Goldsworthy, 'Kum Nehir, s.22
Abersoch- North Wales, Ağustos -1983 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 30** Andy Goldsworthy, 'Taş Kule', Cumbria, 1983 s.22
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 31** Andy Goldsworthy, 'Ağaç Dokulu Yol', Grizedale Forest- Cumbria, s.22
1983 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 32	Andy Goldsworthy, 'Eğrelti Otundan Kule', Grizedale Forest- Cumbria, Aralık- 1983 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.23
Resim 33	Andy Goldsworthy, 'Yedi Kule'nin yapım aşaması, Grizedale Forest- Cumbria, 1984 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.23
Resim 34	Andy Goldsworthy, 'Yaprak Kutuları', Frans Hals Müzesi- Hollanda, Ağustos- 1984 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.24
Resim 35	Andy Goldsworthy, 'Delik' yapım aşaması, Frans Hals Müzesi- Hollanda, Ağustos- 1984 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.24
Resim 36	Andy Goldsworthy, 'Delik, Serpentine Galeri- Londra, Ekim- 1984 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.25
Resim 37	Andy Goldsworthy, 'Ot sapı Çizgi' yapım aşaması, Beckwood- Cumbria, Aralık- 1984 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.25
Resim 38	Andy Goldsworthy, 'Kara Delik', Camberwell- Londra, Mayıs- 1985 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.26
Resim 39	Andy Goldsworthy, 'Kireçtaşı Konileri', Brough- Cumbria, Temmuz- 1985 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.26

Resim 40	Andy Goldsworthy, 'Kök Çizgi', Almanya, 1985 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.27
Resim 41	Andy Goldsworthy, 'İsimsiz', Brough- Cumbria, Temmuz- 1985 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.27
Resim 42	Andy Goldsworthy, 'Girişler-Kemer', Hook Park Wood, İngiltere Nisan- 1986 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.28
Resim 43	Andy Goldsworthy, 'Giriş', Hook Park Wood, İngiltere, Temmuz- 1986 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.28
Resim 44	Andy Goldsworthy, 'Çınar Yaprağından Kağıt', Tom Lang ile birlikte yapılan çalışma, 1986 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.29
Resim 45	Andy Goldsworthy, 'Yaprak Tabakası', Pollok Park, Glasgow, Ekim- 1986 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.29
Resim 46	Andy Goldsworthy, 'Yıldız', Penpont-İskoçya, 1987 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.29
Resim 47	Andy Goldsworthy, 'Buz Top', Penpont- İskoçya, 1987 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.29
Resim 48	Andy Goldsworthy, 'Kök Perde', Penpont, Dumfrieshire-İskoçya,	s.30

- Şubat- 1987 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 49** Andy Goldsworthy, 'Kök Perde', Fabian Carlsson Galeri- Londra, s.31
1987 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs),
Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 50** Andy Goldsworthy, 'Taş Koni ve Taş Delik', Fabian Carlsson Galeri- s.31
Londra, 1987 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy
Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 51** Andy Goldsworthy, 'Kum Çizimi', Campton Körfezi-Weight Adası, s.31
Temmuz- 1987 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy
Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 52** Andy Goldsworthy, 'Oyulmuş Kırmızı Kumtaşı', s.32
Penpont- Dumfrieshire, 1987 (Terry Friedman, Chronology, *Time-
Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 53** Andy Goldsworthy, 'Buz Yığını', Lakedistrict- Cumbria, 1988 s.34
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs),
Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 54** Andy Goldsworthy, 'Taş Duvar', Stonewood-Penpont, 1988 s.35
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs),
Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 55** Andy Goldsworthy, 'Duvar', Penpont- Dumfrieshire, Yaz-1988 s.35
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs),
Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 56** Andy Goldsworthy, 'Kırık Kaldırım Taşları', Venedik Bienali- İtalya, s.36
Yaz- 1988 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*,

- (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 57** Andy Goldsworthy, 'Kilden Delik', Langdale Çömlekçi-Lancashire, Yaz- 1988 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.36
- Resim 58** Andy Goldsworthy, 'Lambton Earthwork, Durham, 1988 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.37
- Resim 59** Andy Goldsworthy, 'Lambton Earthwork, Durham, 1988 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.37
- Resim 60** Andy Goldsworthy, Kardan Heykel Çalışması, Grise Fiord-Ellesmere Adası, Kanada Kutbu, 1989 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.38
- Resim 61** Andy Goldsworthy, 'Karla karıştırılmış Fok Kanı Çizimi', Grise Fiord, Kanada, 1989 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.38
- Resim 62** Andy Goldsworthy, 'Black in Black', Sergisi Fabian Carlsson Galeri- Londra, Temmuz-1989 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.39
- Resim 63** Andy Goldsworthy, 'Yazın Kartopları' Sergisi, Old Museum of Transport, Glasgow, Temmuz-1989 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.39
- Resim 64** Andy Goldsworthy, 'Çizgi' ve 'Höyük' Phonix- Arizona, Kasım- 1989 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.40

- Resim 65** Andy Goldsworthy, 'İsimsiz', Penpont Stüdyo-İskoçya, 1990 s.41
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs),
Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 66** Andy Goldsworthy, 'Eğreltiotu Kökleri', Penpont -Dumfrieshire, s.41
1990 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs),
Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 67** Andy Goldsworthy, 'Touchstone North', Dumfrieshire, 1990 s.42
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs),
Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 68** Andy Goldsworthy, 'Islak ve Kuru Kum',Ile de Vasivière- Fransa, s.42
1990 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs),
Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 69** Andy Goldsworthy, 'Çelik Koni', Gateshead, Tyneside, 1990 s.43
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs),
Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 70** Andy Goldsworthy, 'Yürüyüşe Çıkan Duvar', Taslak Çizimi, İskoçya, s.43
1990 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs),
Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 71** Andy Goldsworthy, 'Akçaağaç Yaprakları', Ashio-Japonya, s.44
1 Kasım 1990 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy
Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 72** Andy Goldsworthy, 'Yedi Delik', Londra, Nisan- 1991 s.45
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs),
Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 73	Andy Goldsworthy, 'Yüzen Fındık AğacıYaprakları,Scaur Water, 5 Haziran-1991 (Andy Goldsworthy, Diaries- Scotland, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.46
Resim 74	Andy Goldsworthy, 'Moonlit Sand', Michigan Gölü, ABD, Ağustos- 1991 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.47
Resim 75	Andy Goldsworthy, 'Oyulmuş Kum', Mount Victor, Güney Avustralya, Şubat-1992 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.48
Resim 76	Andy Goldsworthy, 'Oyulmuş Kum ve Örölmüş Mulga Dalları' Adelaide-Güney Avustralya, Şubat- Mart 1992 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.48
Resim 77	Andy Goldsworthy, 'Çatlayan Kille Kaplanmış Kaya', California-ABD, Mayıs-1992 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.49
Resim 78	Andy Goldsworthy, 'Buz Sarkıtı ve Toprak Resmi', Edingburgh, Kış-1991,92 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.49
Resim 79	Andy Goldsworthy, 'Ağaç Kabuğunun İçine Yerleştirilen Yapraklar', Pennsylvania-ABD, Ekim-1992 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.50
Resim 80	Andy Goldsworthy, 'Hard Earth' Turske Hue-William Gallery- Londra,Ekim-Kasım-1992 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.50

Resim 81	Andy Goldsworthy, 'Cliff Tepesi Proje Taslağı', Kanada, 1992 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.51
Resim 82	Andy Goldsworthy, 'Höyük', Pennsylvania- ABD, 1992 (Tina Fiske, Catalog, <i>The Andy Goldsworthy Project</i> , National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010)	s.52
Resim 83	Andy Goldsworthy, 'Kırmızı Taş Havuz', Morcample Koyu- Lancashire, 1993 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.53
Resim 84	Andy Goldsworthy, 'Kar Resmi', Nashigahara- Japonya, Mayıs-1993 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.53
Resim 85	Andy Goldsworthy, 'Eğreltiotu Çizgisi', Tochigi Prefectural Museum-Japonya, Kasım-1993 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.54
Resim 86	Andy Goldsworthy, 'Duvarın İçinde ki Ağaç', Buchorn- New York, Kasım-1993 (Tina Fiske, Catalog, <i>The Andy Goldsworthy Project</i> , National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010)	s.55
Resim 87	Andy Goldsworthy, 'Kaya Ağlı', Dumfrieshire- İskoçya, Kasım- 1993 (Tina Fiske, Catalog, <i>The Andy Goldsworthy Project</i> , National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010)	s.55
Resim 88	Andy Goldsworthy, 'Çizili Taş Resmi' ve duvar üstünde 'Ot Çizgi', California-ABD, Mayıs-Haziran, 1993 (Terry Friedman, Chronology, <i>Time- Andy Goldsworthy</i> , (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)	s.57
Resim 89	Andy Goldsworthy, 'Kırmızı Toprak', Galerie Aline Vidal-Fransa,	s.57

- Mayıs-Temmuz, 1993
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs),
Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 90** Andy Goldsworthy, 'Ağacın İçindeki Taşlar' Mallorca-İspanya, s.58
Temmuz-1994 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy
Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 91** Andy Goldsworthy, 'Régine Chopinot sahilde', La Rochelle- Fransa, s.58
Kasım-1994 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*,
(2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 92** Andy Goldsworthy, 'Taş Tabut içinde-Kum İşi' The British Museum- s.60
İngiltere, Aralık- 1994 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy
Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 93** Andy Goldsworthy, 'Toprağın Nefesi' San Jose Museum of Art, s.60
California- ABD, Şubat- Nisan-1995 (Terry Friedman, Chronology,
Time- Andy Goldsworthy, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 94** Andy Goldsworthy, 'Siyah Taşlar- Kırmızı Havuzlar' Galerie Lelong s.60
-New York- ABD , Mart- Nisan- 1995 (Terry Friedman, Chronology,
Time- Andy Goldsworthy, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 95** Andy Goldsworthy, 'A clearing Arches', Goodwood-Sussex, İngiltere, s.62
Haziran- 1995 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy
Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 96** Andy Goldsworthy, 'Yün Çizgi', Penpont- Dumfrieshire, İskoçya, s.63
Ağustos- 1995 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy
Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 97** Andy Goldsworthy, 'Buz Sarkıt Yapıştırılmış Halka', Alaska, s.64

- Kasım- 1995 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 98** Andy Goldsworthy, 'Kum İşi', Museo Egizio - İtalya'da, 14 Aralık 1995, 31 Mart 1996 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.64
- Resim 99** Andy Goldsworthy, 'Karahindiba Çizgisi' Cahors-Fransa, Nisan-1996 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.65
- Resim 100** Andy Goldsworthy, 'Öneri Çizimleri' Los Angeles, California - ABD , Mayıs- 1995 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.65
- Resim 101** Andy Goldsworthy, 'Jack's Fold', Hetfordshire Üniversitesi, İngiltere , Aralık 1996 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.67
- Resim 102** Andy Goldsworthy, 'Yaprak Çalışmaları', California-ABD , Yapım 1996- Montaj 1998 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.67
- Resim 103** Andy Goldsworthy, 'Buz Kaplı Taş Yığımı', Dumfriesshire- İskoçya , Aralık 1996 (Andy Goldsworthy, Diaries- Scotland, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.68
- Resim 104** Andy Goldsworthy, 'Nehir' ve 'Taş Sütun', Dumfriesshire- İskoçya , Ocak 1997 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.68
- Resim 105** Andy Goldsworthy, 'Kil Delik', Los Angeles- ABD , Mayıs 1997 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), s.69

- Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 106** Andy Goldsworthy, 'Taş Ev', Melbourne- Avustralya , Ağustos- Eylül 1997 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.70
- Resim 107** Andy Goldsworthy, 'Koyun Resimleri', Penpont, Dumfrieshire - İskoçya , Ocak 1998 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.71
- Resim 108** Andy Goldsworthy, 'Taş Sütun', Glenluce, Dumfrieshire - İskoçya , Mart 1998 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.72
- Resim 109** Andy Goldsworthy, 'Taş Duvar' yapım aşaması, National Museum of Scotland-İskoçya, Nisan- Mayıs 1998 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.73
- Resim 110** Andy Goldsworthy, 'Top' yapım aşaması, Foundation Cartier, Paris- Fransa, Temmuz 1998 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.73
- Resim 111** Andy Goldsworthy, 'Delik', İskoçya, 4 Ağustos 1998 (Andy Goldsworthy, Diaries- Scotland, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.74
- Resim 112** Andy Goldsworthy, 'Çabuk Çizgi- Rush Line' yapım aşaması, Almanya, Eylül 1998 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.75
- Resim 113** Andy Goldsworthy, 'Taş Höyük' Dumfrieshire, İskoçya, Ocak 1999 - Nisan 2000 (Andy Goldsworthy, Time, Change, Place, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.76

- Resim 114** Andy Goldsworthy, 'Buz üstüne yayılan karın üzerine yapılan Çizgiler', Kanada, 12 Şubat 1999 (Andy Goldsworthy, Diaries- Nova Scotia, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.76
- Resim 115** Andy Goldsworthy, 'Logie Höyüğü'nün ilk yarısı, Ellon, İskoçya, Mart- Nisan 1999(Andy Goldsworthy, Time, Change, Place, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.77
- Resim 116** Andy Goldsworthy, Geçici Eser Uygulamaları, Provincie Noord-Hollanda, 15-20 Mart 1999 (Andy Goldsworthy, Diaries- Holland, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.78
- Resim 117** Andy Goldsworthy, 'Çatlayan Kil Duvar'ın 'La Danse du temps' için filme alınması, İskoçya, 1999 (Andy Goldsworthy, Diaries- Digne, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.79
- Resim 118** Andy Goldsworthy, 'Köprü' yapım aşaması, Montreal, Kanada, Eylül 1998 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.80
- Resim 119** Andy Goldsworthy, 'Kaya üzerine yapılan sarı yaprak çalışması', Cornell Üniversitesi- ABD, 1999(Andy Goldsworthy, Diaries-Cornell, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.81
- Resim 120** Andy Goldsworthy, Kaya üzerine yapılan 'Yaprak Nehri', Cornell Üniversitesi- ABD, 1999 (Andy Goldsworthy, Diaries Cornell, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.81
- Resim 121** Andy Goldsworthy, 'Kaya üzerine yapılan yaprak çalışması', Cornell Üniversitesi- ABD, 1999 (Andy Goldsworthy, DiariesCornell, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.82

- Resim 122** Andy Goldsworthy, 'La Danse du temps' Gösterisi, Théâtre de la Ville, Paris- Fransa, Ocak 1999 (Andy Goldsworthy, Diaries- Digne, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.82
- Resim 123** Andy Goldsworthy, 'Hollister Høyüğü'ün ilk yarısı, California- ABD, Kasım 1999 (Andy Goldsworthy, Time, Change, Place, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.83
- Resim 124** Andy Goldsworthy, 'Meşe Yığıcı', Storm King Art Center, New York- ABD, Mayıs 2000 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.85
- Resim 125** Andy Goldsworthy, 'Kartopu', Londra-İngiltere, 21 Haziran 2000 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009) s.85
- Resim 126** Andy Goldsworthy, 'Gece Yolu', İngiltere, 2002 s.88
(Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)
- Resim 127** Andy Goldsworthy, 'Işık Havuzu', Charente- Fransa', Ağustos 2002 s.88
(Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)
- Resim 128** Andy Goldsworthy, 'Taş Nehir', Berkshire- İngiltere , 2004 s.91
(Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)
- Resim 129** Andy Goldsworthy, 'Çekilmiş Taş', San Fransisco- ABD , Haziran- Temmuz 2005 (Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010) s.92

- Resim 130** Andy Goldsworthy, 'Asılı Ağaçlar', İngiltere , Mart 2006 s.94
(Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010)
- Resim 131** Andy Goldsworthy, 'Taş Duvar', İngiltere , 25 Kasım 2006 s.95
(Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010)
- Resim 132** Andy Goldsworthy, 'Gölge Taş Ağılı', İngiltere , Mart 2007 s.96
(Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010)
- Resim 133** Andy Goldsworthy, 'Kil Ev- Delikler', Maryland-ABD , 2008 s.97
(Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010)
- Resim 134** Andy Goldsworthy, 'Kil Ev- Oda',Maryland-ABD, 2008 s.97
(Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)
- Resim 135** Andy Goldsworthy, 'Kil Ev- Kaya', Maryland-ABD , 2008 s.97
(Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010)
- Resim 136** Andy Goldsworthy, 'Clay Wells', New Mexico-ABD, Ağustos 2008 s.98
(Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010)
- Resim 137** Andy Goldsworthy, 'Dışa Kapanma',Yorkshire Heykel Parkı, 2007 s.101
(Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010)
- Resim 138** Andy Goldsworthy, 'Ver ve Al Duvarı', Dumfriesshire- s.102

- İngiltere,1988. (Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010)
- Resim 139** Andy Goldsworthy, 'Ver ve Al Duvarı', Dumfriesshire-İngiltere,2007. (Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010) s.103
- Resim 140** Andy Goldsworthy, 'Storm King Duvarı', Mountainville, New York,1997-1999 (Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010) s.104
- Resim 141** Andy Goldsworthy, 'Montreal Köprüsü', Montreal- Kanada, 1998 (Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010) s.106
- Resim 142** Andy Goldsworthy, 'Taşların Bahçesi', Manhattan- ABD, 2003 (Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010) s.107
- Resim 143** Andy Goldsworthy, 'Çatı',Ulusal Sanat Galerisi,Washington,2004-2005 (Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010) s.109
- Resim 144** Andy Goldsworthy, 'Çatı'nın Taslak Çizimleri, Washington, 2004-2005 (Martin Kemp, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010) s.110
- Resim 145** Andy Goldsworthy, 'Çatı'nın yapım aşaması,Ulusal Sanat Galerisi, Washington, 2004-2005 (Martin Kemp, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010) s.111
- Resim 146** Andy Goldsworthy, 'İsimsiz', Digne-Fransa, 8 Temmuz 1998 s.113

- (Andy Goldsworthy, Diaries- Digne, *Time- Andy Goldsworthy*, Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 147** Andy Goldsworthy, 'İsimsiz', Digne-Fransa, 9 Temmuz 1998 s.114
(Andy Goldsworthy, Diaries- Digne, *Time- Andy Goldsworthy*, Thames & Hudson, Londra2009)
- Resim 148** Andy Goldsworthy, 'İsimsiz', Digne-Fransa, 12 Temmuz 1998. s.116
(Andy Goldsworthy, Diaries- Digne, *Time- Andy Goldsworthy*, Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 149** Andy Goldsworthy, 'Buz Köprü' Nova Scotia,Kanada, 1 Şubat 1999 s.118
(Andy Goldsworthy, Diaries- Nova Scotia, *Time- Andy Goldsworthy*, Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 150** Andy Goldsworthy, 'İsimsiz', Nova Scotia-Kanada, 1 Şubat 1999 s.118
(Andy Goldsworthy, Diaries- Nova Scotia, *Time- Andy Goldsworthy*, Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 151** Andy Golsworthy, 'Yaprak Höyüğü', Cornell Üniversitesi- ABD, s.119
7Ekim 1999 (Andy Goldsworthy, Diaries- Cornell, *Time- Andy Goldsworthy*, Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 152** Andy Goldsworthy, 'İsimsiz', Government Adası, 11 Ekim 2003 s.121
(Andy Goldsworthy, 'Government Island Washington Diary', *The Andy Goldsworthy Project*, (1. Bs.) National Gallery of Art, New York 2010)
- Resim 153** Andy Goldsworthy, 'İsimsiz', Government Adası, 14 Ekim 2003 s.123
(Andy Goldsworthy, 'Government Island Washington Diary', *The Andy Goldsworthy Project*, (1. Bs.) National Gallery of Art, New York 2010)

- Resim 154** Andy Goldsworthy, 'İsimsiz', Government Adası, 15 Ekim 2003 s.124
(Andy Goldsworthy, 'Government Island Washington Diary' *The Andy Goldsworthy Project*, (1. Bs.) National Gallery of Art, New York 2010)
- Resim 155** Andy Goldsworthy, 'Kar Gölgesi', Yorkshire Heykel Parkı İngiltere, s.125
2007 (Andy Goldsworthy, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.bs) Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 156** Andy Goldsworthy, 'Donmuş Gölge', Dumfrieshire-İskoçya, 1997 s.126
(Andy Goldsworthy, *Time- Andy Goldsworthy*, Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 157** Andy Goldsworthy, 'Yağmur Gölgesi', Dumfrieshire-İskoçya,1992 s.126
(Andy Goldsworthy, *Time- Andy Goldsworthy*, Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 158** Andy Goldsworthy, 'Delik', Serpentine Galerisi, Londra, 1981 s.127
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 159** Yves Klein, 'Boşluğa Atlamak', Metropolitan Sanat Galerisi, 1960 s.128
(Anonim, Avant-garde 1945-1995, *Sanat Dünyamı*,. Yapı Kredi Yayınları, sayı 59,1996)
- Resim 160** Andy Goldsworthy, 'Karanlıktan Aydınlığa- Aydınlıktan Karanlığa s.128
Dönen Çubuklar', Ballet Atlantique ve Régine Chopinot performansı, Fransa, Haziran 1999 (Andy Goldsworthy, *Diaries- Digne, Time-Andy Goldsworthy*, Thames & Hudson, Londra 2009)
- Resim 161** Andy Goldsworthy, 'Çatı', Ulusal Sanat Galerisi, Washington, Kış- s.130
2005 (Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010)

- Resim 162** Andy Goldsworthy, 'Çatı'nın içinden görüntü, Ulusal Sanat Galerisi, Washington Kış,2005 (Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010) s.130
- Resim 163** Mayalar, 'Peru- Nazca Çizgileri' , M.Ö.200 ile M.S.700 (Anonim, Maya-Nazca, [http: www.sacred-destinations.com](http://www.sacred-destinations.com), 6/11/2010) s.132
- Resim 164** Michael Heizer, 'Büst Tümülüs', Illinois,1985 (Eugenia Perez Arango, *Land Art Other Geographies*, [http: www.unalmed.edu.co](http://www.unalmed.edu.co), 6/11/2010) s.134
- Resim 165** Andrew Rogers, 'Zaman ve Mekan', Kapodokya, 29 Mayıs 2010 (Anonim, Uzaydan Görünen Heykeller Kapodokya'da; Andrew Rogers, [http: www.ekavart.tv](http://www.ekavart.tv), 6/11/2010) s.134
- Resim 166** Michael Heizer, 'Çift Negatif' - Uydu Fotoğrafı, Amerika,1969-70 (Anonim, Double Negative, [http: www.doublenegative.tarasen.net](http://www.doublenegative.tarasen.net), 6/11/2010) s.136
- Resim 167** Robert Smithson, 'Spiral Dalgakıran', Utah-ABD,1970 (Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010) s.137
- Resim 168** Robert Smithson, 'Yokuş Aşağı Akan Asfalt', İtalya, 1969 (Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010) s.138
- Resim 169** Alan Sonfist, 'Bakir Toprak Havuzu', Lewiston, 1975 (Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010) s.139

Resim 170	Alan Sonfist, 'Zaman Manzarası', New York,1965-78 (Jeffrey Kastner, <i>Land and Enviromental Art</i> , Phaidon Press Limited, 2010)	s.140
Resim 171	Mel Chin, 'Toprak Diriltme Projesi', Minesota, 1993 (Jeffrey Kastner, <i>Land and Enviromental Art</i> , Phaidon Press Limited, 2010)	s.141
Resim 172	Agnes Denes, 'Buğday Tarlası',Amerika,1982 (Jeffrey Kastner, <i>Land and Enviromental Art</i> , Phaidon Press Limited, 2010)	s.142
Resim 173	Agnes Denes, 'Ağaç Dağ', Finlandiya,1996 (Jeffrey Kastner, <i>Land and Enviromental Art</i> , Phaidon Press Limited, 2010)	s.142
Resim 174	Hans Haacke, 'Ren Nehri'nin Artılması',Krefeld-Almanya,1972 (Jeffrey Kastner, <i>Land and Enviromental Art</i> , Phaidon Press Limited, 2010)	s.143
Resim 175	Hans Haacke, 'On Kaplumbağayı Serbest Bırakmak', Fransa, 1970 (Jeffrey Kastner, <i>Land and Enviromental Art</i> , Phaidon Press Limited, 2010)	s.144
Resim 176	Joseph Beuys, '7000 Meşe', Almanya, 1982 (Jeffrey Kastner, <i>Land and Enviromental Art</i> , Phaidon Press Limited, 2010)	s.144
Resim 177	Hans Haacke, 'Bütyyen Otlak',New York,1969 (Jeffrey Kastner, <i>Land and Enviromental Art</i> , Phaidon Press Limited, 2010)	s.146
Resim 178	Walter de Maria, 'Toprak Odası', New York, 1977	s.146

- (Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)
- Resim 179** Walter De Maria, 'Yıldırım Alanı', New Mexico,1977 s.148
(Semra Germaner, *1960 Sonrası Sanat*, 1.Bs, Kabalcı Yayınevi, 1997)
- Resim 180** Christo ve Jean Claude, 'Kaplanmış Adalar', Florida ,1980-83 s.149
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)
- Resim 181** 'Mercan Resifi oluşumu', Polinezya- Moorea Adası s.149
(Patrick Tort, *Darwin ve Evrimin Bilimi*, YKY-Genel Kültür Dizisi, 2.Baskı, 2009)
- Resim 182** Christo ve Jean Claude, 'Hareketli Duvar', California, 1972-76 s.150
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)
- Resim 183** Nancy Holt, 'Güneş Tünelleri', Utah, 1973-76 s.151
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)
- Resim 184** Richard Long, 'Yürüyerek Yapılan Çizgi', İngiltere,1967 s.152
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)
- Resim 185** David Nash, 'Dişbudak Kubbe', İngiltere,2000 s.153
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)
- Resim 186** Christian Philipp Müller, Avusturya, 1993 s.154
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

- Resim 187** Dennis Oppenheim, 'İkinci Derece Yanık İçin Okuma Pozisyonu', s.155
California- ABD, 1970 (Molly Donovan, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York
2010)
- Resim 188** Ana Mendiata, 'Doğum'- Gölgeler serisi, Iowa-ABD,1982 s.155
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited,
2010)
- Resim 189** Ana Mendiata, 'Gögeler', Mexico, 1973-78 s.156
(Anonim, Ana Mendiata, [http:// www.virginiamiller.com](http://www.virginiamiller.com), 6/12/2010)

1 GİRİŞ

“İnsan yapısının da, sanatın da en belirgin özelliklerinden biri daima gelişmeyi sağlayan etkilenmelere açık olmasıdır. Tarihin her çağında insan toplulukları arasında sıkı bağıntılar ve alışverişler olmuş, bunun sonuçları sanat alanındaki etkilenmelerde görülmüştür. Uygarlıklar bu etkiler karşısında sanat biçimlerinin geleneksel hatıralarını koruyarak kendi karakteristiklerini sürdürürler, ya da etkileri kendi orjinal biçim iradeleri yönünde critip kendi yönlerinde başkalaştırırlar. Uygarlıkların amacı dıştan aldıkları etkileri daima kendi yapılarını güçlendirip, geliştiren bir yolda kullanmaktır.”¹

15. yüzyılda Rönesans ile devinim kazanan özgürleşme sürecinde sanatçı, eserlerini sergileyebilen, toplumsal yapıda önemli bir yeri olan birey konumuna gelir. 18. yüzyılın ilk çeyreğinde, Paris Güzel Sanatlar Akademisi’nde açılan ilk sergileme alanı olan *Salon* döneminin kültür politikasının araçlarından biri haline gelerek bir sergi tekeli oluşturur. Fransız Devrimi ile bu tekel yıkılarak “özgür sanatçılar” için “özgür sergiler” düzenlenmeye başlanır.

18. yüzyıldan günümüze kadar sergileme alanı anlayışı, biçim ve anlam bakımından büyük değişiklikler geçirir. 1950 ve 1960’larda renk alanı ve soyut dışavurumcu sanatçılar, resimlerini sergileyebilmek için farklı bir mekana ihtiyaç duymaya başlamaları ve bu mekanda, izleyici ve eser arasındaki etkileşimi engelleyecek hiçbir şeyin bulunmaması gereksiniminden doğan *Beyaz Küp*, gündelik ve sıradan yaşamla bütün bağları koparmayı amaçlar. Sergileme alanında yaşanan bu değişimler, 18. yüzyıldan beri sanat ile gündelik yaşam arasında bulunan duvarın yıkılması yönündeki çalışmaların aksine sanatın toplumdan soyutlanmasına neden olur.

“1970’lerde galerilerin ve sanat pazarlayıcılarının kısıtlayıcı ve materyalist ticari zorlamalarına karşı çıkan, sıkıştırılmış beyaz mekanlara direnen bir grup sanatçının bile açık havada, kamusal alanlarda anıtsal, maliyeti yüksek projeleri gerçekleştirebilmek, toplumsal görünürlük kazanabilmek için güçlü sermaye gruplarına, müzelere ve galericilere gereksinim duyduğu söylenebilir. Bu karşı koyuş devinimi, Avrupa ve ABD merkezli modern sanat ortamının kendi içinde yaşamış

¹ Sezer Tansuğ, *Sanatın Görsel Dili*, Urart Sanat Galerisi Yayınları,1982,s,18.

olduğu bir başkaldırıydı. Yeni anlayıştaki sanat yapıtlarının koleksiyonlara ve müzelere kabulünü etkileyen, modernizmin kalelerini zorlayan, sanat tarihi yazımını değiştiren tüm bu devinimler, Avrupa ve ABD merkezli bir coğrafyayla sınırlıydı.”²

1960’lı yıllarda sanatın, sanat nesnesinin ve sergileme alanının sorgulanmaya başladığı yıllarda, Arazi Sanatı, galeri ve müze gibi sergileme alanlarına karşı yaratıcı çözüm önerilerinden biri olarak ortaya çıkar. Dönemin çevreci hareketlerinden etkilenerek sergileme alanı olarak doğayı seçen ve çarpıcı yapıtlar üreten Arazi Sanatçıların, eserlerinin fotoğraflarını ya da performanstan arta kalanları sergilemek için galeri mekanını seçmeleri ise çelişkili bir durum olarak yorumlanır.

“1960 ve 70’lerde üretilen önemli sanat yapıtlarının, yalnızca Biçimciliğe bir tepki olmayıp, Minimalistler’in , Yeni-Dadacı ve Pop sanatçıların sanata ilişkin kabul edilmiş önermeleri sorgulama eğilimlerinin de bir devamı olduğu görülür. Eylemler, Yoksul Sanat, Vücut Sanatı, Kavramsal Sanat, Yeryüzü Sanatı, Fluxus, Oluşumlar, Gösteri Sanatı, Süreç Sanatı başlıklar altında sınıflandırılan sanatçıların tümü, yalnızca resim ve heykele karşı alternatif teknik ve malzemeler bulmakla kalmamış, bir yandan gelecek kuşaklar için sanatçının ve izleyicinin rolü ile sanat nesnesinin statüsünü yeniden biçimlendirirken, bir yandan da, sanat tanımını genişletmişlerdir.”³

1960’larda Amerika’da ortaya çıkan 1970’li yıllarda Avrupa’ya yayılan Arazi Sanatı’nın ve bu başlık altında eserler üreten sanatçılar ile 1975 öncesi ortaya çıkan diğer eğilimler ve bu eğilimlerin içerisinde olan sanatçıların yapıtlarında da hemen hemen aynı amaçların hedeflendiğini görürüz:

- “-güçlü sanat kurumlarının varsayımlarını yıkmak
- sanat nesnesinin önemini ve sanatın alınan-satılan bir mal olması düşüncesini azaltmak
- algılama sınırlarını sorgulamak
- imge ve dil arasındaki ilişkileri irdelemek
- sanat kavramını estetikten ayırmak
- süreç/ürün ilişkisini sorgulamak
- galeri/müze/sanat dergisi sistemine bir alternatif geliştirerek, sanat yapıtlarını yaygınlaştırmak için yeni yollar bulmak
- sanat yapıtı, sanatçı ve izleyici arasındaki ilişkileri yeniden yapılandırmak”⁴

Günümüz arazi sanatçıları arasında yer alan İngiliz sanatçı Andy Goldsworthy, yetenek ve kavramsallığın birleştiği içeriğe yönelerek yeni eğilimlerin bir

² Zeynep Yasa Yaman, ‘Hasselt Kültür Merkezi’nde Bir Özel Koleksiyon Sergisi’, *Artist Actual*, S. 39, Ocak-Şubat, İstanbul 2010, s.83

³ Nancy Atakan, *Sanatta Alternatif Arayışlar*, (1.Bs), Karakalem Kitabevi, İzmir 2008, s.9

⁴ Nancy Atakan, *Sanatta Alternatif Arayışlar*, (1.Bs), Karakalem Kitabevi, İzmir 2008, s.12.

temsilcisidir. Geçici eserlerinin büyük bir çoğunluğunda, malzeme ve mekan olarak doğayı kullanırken, kalıcı eserlerinin bir kısmını galeri ve şehir merkezlerinde uygulamasını yapar. Arazi Sanatı'nın çıkışındaki hedefler ile sınırlandırılmak ya da sınıflandırılmak istemeyen Goldsworthy, çağdaş bir 21.yüzyıl Arazi Sanatçısı'dır.

Çalışmanın İkinci Bölüm'ünde, sanatını şekillendiren yaşamı başka bir ifadeyle yaşamını şekillendiren sanatı, geçmişten günümüze eserlerinin nasıl şekillendiği ve nelerden etkilendiğine ışık tutması için kronolojik olarak detaylı bir şekilde ele alınarak incelenecektir.

Üçüncü Bölüm'de yer alan 'Andy Goldsworthy'nin Sanatı' bölümünde, sosyal olaylarla ilişkilendirdiği kalıcı eserleri ve doğayı bir nevi kutsayarak yaptığı geçici eserleri örnekler ile incelenecektir.

Dördüncü Bölüm'de ise Andy Goldsworthy'nin, Arazi Sanatı içindeki konumunu anlayabilmek için akımın özellikleri ve içinde yer alan terimler açıklanarak Amerika ve Avrupa'daki gelişimi değerlendirilecektir. Öncülleri ve çağdaşları arasındaki farkları ve benzerlikleri ile değerlendirebilmek için, sanatçıyla ilişkilendirilebilecek olan önemli temsilcileri ele alınacaktır.

'Andy Goldsworthy Ekseninde Arazi Sanatı'na Genel Bir Bakış' açısıyla, Sonuç Bölümü'nde; Sanatçı, Arazi Sanatı ve akımın içinde yer alan sanatçıların değerlendirilmesi yapılacaktır.

2 ANDY GOLDSWORTHY’NİN YAŞAMI

Bu bölümde, Andy Goldsworthy’nin 1956 ve 2008 yılları arasında, sanatını şekillendiren yaşamı, sanatçının kendi ifadelerine yer verilerek, kronolojik olarak detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

Resim 1 Andy Goldsworthy, 'Otoportre', (Anonim, Picture of Rivers and Tides, Andy Goldsworthy, <http://www.listal.com> 20/4/2010 s:11.50)

Andrew (Andy) Charles Goldsworthy (Resim 1), 1956 yılında Sale Moor-Cheshire’da, Delamere caddesi 10 numarada, Allin ve Muriel Stanger Goldsworthy çiftinin, dört çocuğunun ikincisi olarak dünyaya gelir. Anne ve babası, Yorkshire sınırına yakın Irwell Valley nehrinin çıkış noktasına yakın, mühendislik, tekstil ve ayakkabı üreten bir kasaba olan Bacup Lancashire’ dandır. Babasının büyük babası, taş ocaklarında çalışmak için kuzeye göç eden teneke madencisidir. Babasının babası Fredrich ise mahalli bir ayakkabı fabrikasında, taban yapıştirma operatörü olup Andy’yi Britanya ocaklarında, işlenmemiş topraklarda yürüyüşe götürürdü.

Babaannesi Alice terzilik yaparken, anneannesi Maud Stanger ise uzun yıllardır dul bir bayan olarak yaşamını sürdürür.

1961’de Andy’nin anne ve babası, çocuklarıyla birlikte Bowden Vale, Altrincham, Cheshire’a taşınmaya karar verir. Allin Goldsworthy, ailenin üniversite eğitimi almış ilk kişisi olarak 1963’te, Leeds Üniversitesi’ne Uygulamalı Matematik Profesörü olarak atandığında, aile, Alwoodley Leeds Yorkshire’a taşınır.

“Alwoodley Leeds’in merkezinden sadece bir kaç mil uzaklıkta, büyüdüğüm evin bir tarafında tarlalar, diğer tarafında ise imar alanı olan bir bölge vardı. Erken yaşlarda kırsal kesim ile şehir yaşamının arasındaki farkın, fakat aynı zamanda bağlantılarının farkına vardım. Çocukken içinde oynadığım ormanların buldozerlerle düzeltildiğini görünce sinirleniyordum, fakat sonra yaşamakta olduğumuz evin bulunduğu bölgeyi temizlemek için aynı şeyin yapılmış olduğunu fark ettim. Parçası olduğumuz bir işlem hakkında eleştiri yapmak zor. Bu, benim kasabalarda ve şehirlerde yüzeyin altında ne yattığının daha çok farkına varmamı sağladı.”⁵

Sanatçı, 1963- 1974 yılları arasında sırasıyla, Wigton Moor County İlkokulu’nda, Wheatlands Ortaokulu ve Harrogate Lisesi’nde eğitim alır. 13 yaşından itibaren akşamları ve haftasonları olmak üzere Leeds yakınlarında Carling ailesinin Alwoodley’deki, Grove House Çiftliği’nde çalışır.

1974-1975

Andy Goldsworthy, Leeds’deki Jacop Kramer Sanat Koleji’ne girmek ister fakat reddedilir. Bradford Sanat Koleji’nde eğitim bursu alır. İlk ve son kez orada kameranın nasıl kullanılacağına dair ders alır. Orada çalışan bir teknisyenin notu ilginçtir: “Fotoğraf çekebilen insanlar vardır, bazıları da çekemez, Andy’de çekemeyenlerden biri.”⁶ Sanatçı ilk kamerası, Pentax SP1000’i almak için para biriktirir ve bu Kolej yıllarının sonuna kadar sürer. Okul yıllarında eserlerinden etkilendiği sanatçıları tanıma fırsatı bulur;

⁵ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.180

⁶ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.180

“Bradford’da havada belli bir enerji vardı. Performans sanatçılarının ve Amerikalı Çevre sanatçılarının eserleriyle tanıştık. İlk arazi çalışmalarım orada yapıldı fakat toprakla ilişkileri yoktu. Geriye bakıldığında üzerimde en çok etkisi olanların bana gösterilen eserler olduğunu görebiliyorum: Mark Boyle, Christo, Yves Klein, Gordon Matta-Clark ve Ben Nicholson.”⁷

Eğitim süresince okudukları arasında; 1972’de, Grégory Müller’in; ‘The new avant garde issues for the Art of the Seventies’, Joseph Beuys’un; ‘Materials That Deteriorate, Fat That Slowly Mells’ini, Michael Heizer’in; ‘Circular Planar Displacement Drawings’i, Richard Serra’nın; ‘The Experience of Their Sheer Weight and Potential Collapse’ ve Robert Smithson’nun ‘Spiral Jetty’: The Perception of This Piece Implies The Understanding of a Development in Time, yer alır.

1975’te, Ailesi Ikley-Yorkshire’a taşınır fakat Andy Alwoodley’de kalır. Grove House Çiftliği’nde bir karavana yerleşir. Karavanı, Liverpool Üniversitesi’nde Uygulamalı Biyoloji alanında doktora yapan kardeşi ile paylaşır.

“Bu sanat okulu için aralarda hem sanatçı olarak çalışmak hem de para kazanmak için gerekli bir seçimdi. Çiftlikte iki gün çalışmak, haftanın geri kalan günlerinde kendi işimi yapmama olanak sağlıyordu. Çiftlik ve çiftçilik, toprağı ve çalışma malzemelerini tanıyarak gelişimimde, sanat okulu kadar önemli oldu. Çiftlikteki bir çok aktivite heykelle ilgilidir: saman balyaları yapmak, tarlayı işlemek, hayvanları beslemek, çiftlik çalışanları ve traktörler tarafından arkada bırakılan izler...toprağın dokusu. Çiftlikte çalışmak beni doğanın acımasızlığına ve ölümün yakınlığına karşı yetiştirdi. Onu görmemezlikten gelemezsiniz. Şehirde yaşayan bazı kişilerin sandığı gibi kırsal kesim pastoral bir cennet değildir. Stüdyo ve galerilerin dışındaki sanatın enerjisi ve tahmin edilemezliği benim için önemliydi. Sanat okulunun dışına çıkmak daha yeni görünüyordu ve beni ilgilendirende buydu.”⁸ (Resim 2)

⁷ Terry Friedman, *Chronology, Time- Andy Goldsworthy, (2.Bs)*, Thames & Hudson, Londra 2009, s.180

⁸ Terry Friedman, *Chronology, Time- Andy Goldsworthy, (2.Bs)*, Thames & Hudson, Londra 2009, s.180

Resim 2 Andy Goldsworthy, 'Grove House Çiftliği çalışanlarıyla', 1974-75 (Terry Friedman, *Chronology, Time- Andy Goldsworthy, (2.Bs)*, Thames & Hudson, Londra 2009)

1975

Sonbaharda, üniversite eğitimi alabilmek için başvurduğu, Leeds'deki Hull ve Nottingham Politeknik tarafından reddedilir. Babası ilk seçim işleminden sonra hala kontenjanı açık olabilecek yerlerin araştırmasını yapar ve Preston'da bir görüşme ayarlar. Lancashire'daki Preston Politeknik'in B.A. Güzel Sanatlar Kursu'na kabul edilen tek aday olarak eğitim alır. Kolejde öğrenci olma umudundan hemen hemen vazgeçmişken, okula kabul edilmesi, babasının müdahalesi olmadan, çiftlikte çalışarak ve yaşayarak sanatını devam ettirmeye karar vermesine neden olur. Dönem süresince Morecamble'da yaşayan sanatçı, tatillerde Alwoodley'e döner. Bir çok reddedilmeden sonra başladığı Sanat okulundan emin olmadığı için, özellikle okuldan bağımsız bir çalışma yöntemini seçerek, Morecamble'a yakın bir sahilde çalışmak için okul derslerini bırakır.

"Sahildeki ilk günümü hatırlıyorum, ne yaptığının hiçbir önemi yoktu. Dışarıdaydım ve öğrenmeye başlıyordum. Bana birşeyler öğreten bir sanata sahip olmakta gerçek bir amaç vardı ve aynı amaç beni şuanda da besliyor. Bir yaprak, taşın çatlağı veya nehrin akışı sadece sesler ve malzeme değil, hayat ve toprak ile üretim arasında derinleşen bir ilişkiydi. Sahildeki ilk eserim, bel ile kazarak yaptığım düz çizgiler ve dikdörtgenlerden oluşan şekillerdi. Gelgitler sırasında fotoğrafı çekildi."⁹

⁹ Terry Friedman, *Chronology, Time- Andy Goldsworthy, (2.Bs)*, Thames & Hudson, Londra 2009, s.180

Denizkıyısı, sanatçıya çalışmak için önemli bir mekan oluşturur;

“Kumsal benim için zaman konusunda önemli bir öğretmen. Gel-gitler, bir günlük işi yoketti. Eserin bitişini zorla kabul ettirdi...Farklı çevrelerle ilişkili kokuların yoğunluğu beni şaşırtırdı: sahilde çalıştıktan sonra, ormanın kokusu, sonra yine sahilin kokusu.”¹⁰

Sanatçı için mekan değişiklikleri, farklı çevreler ve malzemeler arasındaki ilişkiyi anlamayı geliştirmek için temel oluşturur.

1976

Kasaba ve çevresindeki kullanılmayan boş araziler sanatçının ilgisini çeker. Morecambe'deki eserlerinin bir çoğu nükleer güç istasyonunun görüş alanında yapılmıştır.

“Heysham Head'deki güç istasyonu her zaman yanında çalıştığım bir şey olmuştur...ve sanırım çalışmam onun hakkında ne istediğimi ifade ediyor. Morecambe koyu İngiltere'deki en kirli koylardan biridir. Bu benim orada çalışmam için sebeptir. Bu tür şeyleri çok güçlü hissediyorum, fakat bu sanatçı olarak kendi yöntemimle ifade edilmeli. Ben eser ile noktayı meydana getirerek, güçlü bir eser yapabilen sanatçı değilim. Ondan çok daha fazla şeylere dokunmaya çalışıyorum; kumsalın kendisi ve kumsalın orada bulunmakta olduğu zaman, gibi...Dışarıda çalışmaya başladığımda, doğa için içgüdüler ve duygular oluşturmak zorunda kaldım. Su içinde su sıçrattım, kendimi çamurla kapladım, yalınayak yürüdüm ve şafakla uyandım...Bazen balık ağlarının olduğu yerlerde çalıştım, orada insanlarla tanıştım. Arada sırada serbest bırakıp bırakamayacağımı sorduğum martılar yakalarlardı. Martının gitmesine izin verme anı çok güçlüydü. “Atışları” (Kar, kum atışları gibi) böyle bir şey olarak görüyorum, boşluğa enerji salınması gibi.”¹¹ (Resim 3,4)

¹⁰ Terry Friedman, *Chronology, Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.180

¹¹ Terry Friedman, *Chronology, Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.181

Resim 3 Andy Goldsworthy, 'Martıyı Serbest Bırakmak', Morecambe Koyu- İngiltere, 1976
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 4 Andy Goldsworthy, 'İlk Kum Atışı', Cumbria- İngiltere 1976
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Bu dönem çalışmalarının çoğunluğunu, Pentax'ını kullanarak siyah- beyaz çeker. Babasının Kodak kamerasını kullanarak renkli kaydettiği görüntülerde vardır. Ekonomik nedenlerden dolayı haftada bir 36mm'lik film kullanmayla sınırlandırılır. Fotoğrafı: "*Fotoğraf, dışarıda olma ve üretme deneyimini uyandıran bir anı*"¹² olarak tanımlar. 1976 ve 1978 yılları arasında bir ara çoğunlukla renkli fotoğraflar çekmesindeki amacı: "*Gördüğüm şey renktir, bu yüzden, içinde çalışmam gereken odur.*"¹³ sözleriyle açıklar.

1977

Her geçen gün çalışma metodunu farklı, gelişigüzel malzemelerin içgüdüleriyle hızlandırır. 1977'de yaklaşık 500 adet geçici eser yapar ve bunların çoğunun başarısız olduğunu düşünür. Sanatçı için, geçici eser çalışmalarında önemli olan, üretim anında yaşadığı deneyimdir;

"Benim heykellerim, günlerce ya da bir kaç saniye sürebilir. Benim için önemli olan üretme deneyimidir. Bütün çalışmalarımı dışarıda bırakıyorum ve sıklıkla çürümesini seyretmek için geri dönüyorum."¹⁴

¹² Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.181

¹³ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.181

¹⁴ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.181

Şubat - Mayıs, Lancashire'daki Heysham Head, Lengdale-Yorkshire' daki Peny-Ghent, Cumbria'daki Scafell Pike ve Bow Fell dağlarına ilk ziyaretini gerçekleştirir. Leeds yakınında ormanda 'Kartopunu' yapar (Resim 5) ve Morecambe'de, kumsalda bulunan bir tozla ovulan demir yönünden zengin taşı kullanarak 'Kırmızı Havuz'u yapar (Resim 6). Çalışmaların ikisi de ilk kez uyguladığı geçici eserleri arasında yer alır ve benzer çalışmaları, 1987,1992, 1995 ve 1997 yılında da uygular.

Çalışmalarını gerçekleştirmek için, rüzgarın olmadığı erken saatleri tercih eder; *"Çok az ya da hiç rüzgarın olmadığı erken saatlerde kalkardım. Bu beni sakin bir günün yüzey gerginliğini araştıran dengeli bir çalışma yapmaya cesaretlendirirdi."*¹⁵

Resim 5 Andy Goldsworthy, İlk 'Kartopu' çalışması, Leeds Yorkshire-İngiltere ,1977

Resim 6 Andy Goldsworthy, 'Kırmızı Havuz' çalışması, Morecambe Koyu-İngiltere , 1977

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Temmuz- Southport- Lancashire'da ilk 'Delik' çalışmalarını yapar (Resim 7,8,9).

Kış aylarında ise yerde düz ve rutin çalışmalar yapmanın kalıcı olmasından endişelenerek, yerden yüksekte, üç boyutlu heykeller yapmaya başlar.

¹⁵ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.181

Resim 7 Andy Goldsworthy,
İlk 'Delik' uygulaması,
Southport-İngiltere, Temmuz
1977

Resim 8 Andy Goldsworthy,
'Siyah-Beyaz Kuş Tüyü
Delik', Morecambe Koyu,
İngiltere, 1977

Resim 9 Andy Goldsworthy,
'Martı Tüyleri Deliği',
Morecambe Koyu, İngiltere, 1977

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

1978

Kış ve ilkbahar aylarında yapmış olduğu grup eserlerinde, bir önceki yılın fikirlerini araştırmaya devam eder. Richard Long ve David Nash tarafından Politeknik'te yapılan Dia gösterimine katılır. Dia gösterimi, onların eserleriyle ilk tanışmasıdır. David Nash, Goldsworthy ile ilgilenir ve onun disiplinsiz davranışları yüzünden öğretmenleri üzerinde oluşan endişeyi azaltır. Goldsworthy'yi Cumbria'da Grizedale Ormanına davet eder. David Nash, sanatından ve yaşam şeklinden etkilendiği ve arkadaşlığını sürdürdüğü tek heykeltıraş olarak, Goldsworthy'nin yaşamında ki yerini alır.

Mayıs - Morecamble Koyu'da, 'Kırk' temalı, taşlarla üç boyutlu çalışmalar yapar. (Resim 10,11)

Resim 10 Andy Goldsworthy, 'Kırık Taş',
Morecambe Koyu- İngiltere, 1978

Resim 11 Andy Goldsworthy, 'Kırık Taşların
Dengelenmesi', Morecambe Koyu- İngiltere,
1978

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Diplomasını aldıktan sonra, heykel yapmaya devam edebilmek için Grove Çiftliği'nden ayrılarak Leeds'e gider fakat çiftlik sahibi ölümüyle Morecambe'ye döner.

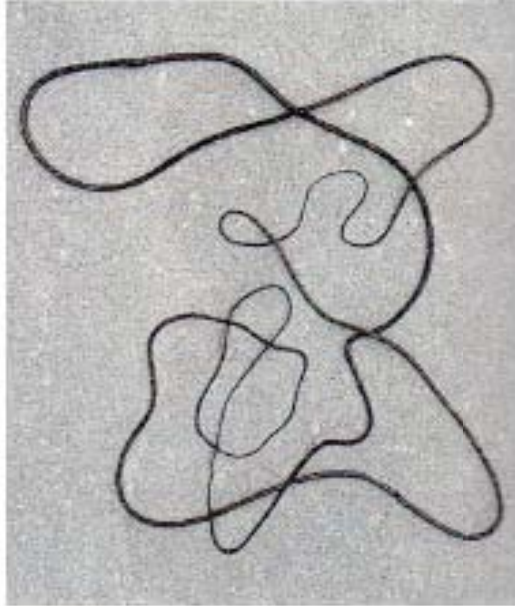
Yaz - Sonbahar, kuma bir çubuk ile gayret göstermeden akıcı çizgiler çizmeye başlar. Çizgi'ye yönelik çalışmalarını; "*En gerekli haliyle çizgi, yüzeyin ve alanın duygularının ve ritminin değişikliklerine duyarlı araştıran bir çizgidir, birinden diğerine harekette ki estetikdir.*"¹⁶ olarak tanımlarken, sonraki yıllarda bu çalışmalarını devam ettirir. Kimi zaman bir duvara ya da ağaca, bitki kök veya dallarıyla yaparken, kimi zaman bir taşın üstüne uyguladığı çizgi, duygu ve ritme duyarlı, hareketin yakaldığı estetik bir dokunuştur.

Ağustos - Abersoch, North Vales'de gerçekleştirdiği bir taşın üzerine 'Deniz Yosunu Çizgisi' isimli geçici eserini uygular. (Resim 12)

Kasım- Hetsham Head'de, sabahın erken saatlerinde, rüzgarsız bir günde gerçekleştirdiği 'Taşları Dengelemek' isimli çalışmasının fotoğrafını 1979'da Kuzey

¹⁶ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.182

Batı Sanatları Sergisi'ne gönderir ve 300 pound'luk bir ödül kazanır (Resim 13). O günden itibaren çoğunlukla fotoğraflarının baskısını Charlie Meecham'a yaptırır.

Resim 12 Andy Goldsworthy, 'Yosun Çizgisi' uygulaması, Aberscoch-North Wales, Ağustos-1978 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 13 Andy Goldsworthy, 'Taşları Dengelemek', Heysham Head, Kasım-1978 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

1979

Şubat- High Bentham, North Yorkshire'da küçük bir eve taşınır. Evin bulunduğu alan çıplak, kayalık ve koyun yetiştirilen bir arazidedir.

Haziran- İnce bir tabaka siyah çamurla kaplı orta yaprağı delik gibi görünen 'Yaprak'(Resim 14) çalışmasını yapar. Eylül'de ise ilk kez üzeri 'Yaprakla Kaplanmış Kaya' (Resim 15) isimli çalışmasını yapar. Su ile yapıştırarak uygulamasını yaptığı geçici eserinin benzerlerini daha sonraki yıllarda da tekrarlar.

Resim 14 Andy Goldsworthy, 'Yaprak',
Bentham, Yorkshire, 1979

Resim 15 Andy Goldsworthy, 'Yaprakla
Kaplanmış Kaya', Bentham, Yorkshire, Eylül
1979

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Kış- İlkley'de ailesini ziyareti sırasında Judith Gregson ile tanışır. Judith'in babası Barry Gregson St. Martin Koleji'nde öğretmendir, aynı zamanda Lunesdale Çömlekçisi'nin sahibidir. Okulda geçerli olan katı kurallar yerine, Çömlekçi'de yeni fikirleri uygulama fırsatı olur; *"Yabancı nesnelere yapmayı yasaklayan çok katı kuralları olan Politeknik Seramik bölümü'nün tersine benim onun fırını kullanmam fikrine karşı çok açık fikirli bir tutum sergiledi."*¹⁷ Gregson ve Goldsworthy daha sonraki yıllarda çeşitli projelerde birlikte çalışır (Resim 16).

1979- 1980'de Sanat Tarihcisi Andrew Causey, David Nash'i ziyareti sırasında Goldsworthy'nin fotoğraflarını görür ve 'The Arts Council of Great Britain Collection' için 15 fotoğrafını satın almasıyla, ilk fotoğraf satışı gerçekleşir.

¹⁷ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.183

Resim 16 Andy Goldsworthy, Lunesdale Çömlekçi'sinde çalışırken, Lancashire-İngiltere, 1979
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

1980

Ocak - Zeminle bağlantısı olmayan ya da en az seviyede olan eserler yapmaya devam eder. Bu dönemde yaptığı eserler arasında; 'Buz Üstünde Buz'(Resim 17) bitki köklerinden yaptığı 'Çizgi'(Resim 18) ve ağaç dallarına astığı 'Kartopları' yer alır.

Resim 17 Andy Goldsworthy, 'Buz üstünde Buz', Ilkley, Yorkshire, Ocak 1980

Resim 18 Andy Goldsworthy, 'Ot Çizgi', Bentham, Yorkshire, Ocak 1980

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Nisan- Mayıs, Bentham – Yorkshire’da, Wenning Nehri’nin kumlu yatağında su üzerinde yeşil bir çınar yaprağını yüzdürerek, oluşturduğu gölgeleri (Resim 19) fotoğrafla belgeler. Kil ile kapladığı bir kayayı kurumaya bırakır fakat hava yeteri kadar kuru olmadığı için sonuç başarısız olur. Bu fikri 1992 yılında, California’nın kuru ikliminde uygular ve istediği sonucu elde eder.

Resim 19 Andy Goldsworthy, ‘Yüzen Çınar Yaprağı’, Bentham, Yorkshire, Mayıs -1980
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Mayıs -Haziran, David Nash’in evi ve stüdyosuna, yokluğunda bakması için Blaneau Ffestiniog-North Wales’e davet edilir. Sanatçı burada ‘Yığılmış Taş’(Resim 20) ve ‘Taş ve Ot Fırlatmaları’(Resim 21) adlı eserlerini gerçekleştirir.

Resim 20 Andy Goldsworthy, ‘Yığılmış Taş’, Blaneau Ffestiniog-North Wales, Haziran 1980
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 21 Andy Goldsworthy, ‘Taş Fırlatması’, Blaneau Ffestiniog-North Wales, Haziran- 1980
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

5 Temmuz- 8 Ağustos, Southport, Lancashire’da yer alan Atkinson Sanat Galerisi’nde “Malzeme Olarak Doğa” isimli ilk sergisi düzenlenir. Andrew Causey tarafından Art Council Collection için satın alınan heykel ve fotoğraflardan oluşan bir sergidir.

“Dokunmalıyım. Yanıma aletler, yapıştırıcı ya da ip gibi malzemeler almıyorum, toprağın içinde var olan doğal gerginliği ve bağları araştırmayı tercih ediyorum. Ne yapacağımı büyük ölçüde mevsim ve hava şartları belirliyor. Yeni malzemeler sağlama konusunda mevsimlere güveniyorum.”¹⁸

Temmuz- David Nash’in tavsiyesiyle, Cumbria’da ki LYC Müze ve Sanat Galerisi’nde ilk kişisel sergisini açar. Sergi öncesi 1 ay boyunca çalışır. Bu süre boyunca her günün çalışmasını kaydedebileceği görsel bir günlük fikrini oluşturur. Açıklamalı diagramlarla birlikte kara deliğin yapımı hakkında aşama aşama bir seri fotoğraf oluşturur. Fotoğraflar, fırlatılmış hazel çubukları ve onun yanına yapılmış diğer çalışmaların fotoğrafları ile birlikte sergilenir. ‘Kara Delik’ (Delik temalı eserleri Andy Goldsworthy’nin Sanatı, bölümünde incelenmiştir.) fotoğraf serisi ve diagramları daha sonra, Nottingham’daki ‘Yeni Heykel’ isimli karma sergide tekrar sergilenir.

22 Ağustos- Küçük eskiz defteri günlüğüne, tarih, yer, hava şartları ve geçici eserlerin tamamlanmış görüntüsünü kişisel değerlendirmeleri ile kaydetmeye başlar (Resim 22) ve günümüze kadar bu uygulamayı sürdürür. Eserlerin alt metinlerinin olması, izleyicinin eserleri ve sanatçıyı anlayabilmesi için önemli bir kaynak oluşturur.

¹⁸ Terry Friedman, *Chronology, Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.184

Resim 22 Andy Goldsworthy, 'Küçük Eskiz Defterleri'- Günlük uygulamaları
(Andy Goldsworthy, Diaries, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Ekim- Judith ile Ilkley, Yorkshire'a taşınır. 'Gökkuşağı- Su sıçraması' (Resim 23) ve çamurla kapladığı çubukları yapar. 'Çubuklar' (Resim 24) ilk 'Spire' örneğidir. [Spire: Koni gibi uzun yapılar yada kulenin sivri ucu anlamına gelir. Adı geçen bölümlerde 'Kule' olarak tanımlanacaktır.]

Resim 23 Andy Goldsworthy, 'Gökkuşağı - Su Sıçraması', Ilkley-Yorkshire, Ekim- 1980
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 24 Andy Goldsworthy, 'Çamur Kaplı Çubuklar', Ilkley-Yorkshire, Ekim- 1980
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Kış- Sergileme amaçlı tab ettirdiği fotoğrafı ile 'Yorkshire Sanat Ödülü'nü alır.

1981

Ilkley ve Middletown Woods, Yorkshire'da, çubuklar, yapraklar ve yaprak 'Yamalar' çalışmalarını ve 'Kartopları' uygulamaları yapar.

24 Mart- 11 Nisan, açık havada yapmış olduğu geçici eserlerinin fotoğraflarını Leeds'deki St. Paul Galerisi'nde sergiler. Sergi sırasında, o zamanlar Leeds Şehri Sanat Galerisi ve 'Henry Moor for the Study of Sculpture'm Müdürü olan Terry Friedman ile tanışır.

4 Temmuz- 2 Ağustos, Londra'daki Serpentine Galerisi'nde, Miranda Strictland-Lonstable tarafından seçilen eserleri sergilenir. Sanatçının ilk Londra sergisidir ve Galerinin dışında bir 'Delik' kazar (Resim 25). Sergi, gerçek bir çalışmanın halka ilk gösterimi olma özelliği taşır.

Resim 25 Andy Goldsworthy, 'Delik', Serpentine Galerisi, Hyde Park-Londra, Temmuz -1981

Resim 26 Andy Goldsworthy, 'Yaprak Çizgi', Cumbria, Kasım- 1981

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Eylül- Judith Gregson ile Brough, Cumbria'da kiraladığı eve taşınır.

Kasım- Cumbria'da, renk geçişlerinin gözlemlendiği ilk 'Yaprak Çizgi'sini yapar. (Resim 26).

1982

Kış- Cumbria'da, güneş görmeyen dik kenarlı nehir kıyısında kayanın üzerine yaptığı buz sarkıtlarından oluşan geçici eserini yapar.Yazın İlkley'de, 'Kartopu' yapabilmek için, annesinin derin dondurucusunda kar depolar.

18 Mayıs- North Wales'de, David Nash'i ziyareti sırasında, karşılaştığı teknik problemleri çözerek ilk 'Taş Köprü- Slate Arch'ı yapar.

17 Temmuz- Caton yakınındaki Brookhouse, Lancashire'daki St. Paul Kilisesi'nde Judith Gregson ile evlenir. Heykeltıraş olan Judith, Goldsworthy'nin eserlerine duyduğu ilgiyle, bir çok geçici eserin yapımına ve fotoğraflanmasına yardımcı olur. 'Kar, Kum, Çubuk Fırlatmaları ve Gökkuşağı-Su Sıçratmaları' gibi eserlerin fotoğraflarını çeker.

Yaz- Cheshire Tatton Park'ta, 'Bahçe için Heykel' bölümünde, David Nash, Anthony Gormley, Paul Neagu ve Ivor Abrahams ile grup gösterisinde kartopu erimesini yaparlar.

Eylül- Ekim, Brough ve Swindale Beck Wood'da ilk 'serpentine' formunu, 'Dengeli Nehir Taşları'ile yapar (Resim 27). [serpentine: Yılan gibi kıvrımlara sahip olan form anlamında kullanılır. Sanatçının isteği üzerine adı geçen bölümlerde 'Nehir' olarak tanımlanacaktır.]¹⁹

1-2 Aralık- Brough'da, destekler çekildiğinde bir çok başarısızlıkla sonuçlanan ilk 'Buz Kemer'i yapar. (Resim 28)

¹⁹ "Ben bu formu, nehir olarak tanımlıyorum, ondan yılan olarak sözedilmemesini tercih ederim. O, nehirde değil, ama ona nehir diyerek, nehirle ilgili harekete dokunmak istiyorum." (Andy Goldsworthy, *Time, Change, Place, Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.10)

Resim 27 Andy Goldsworthy,
'Dengeli Nehir Taşları',
Cumbria, Eylül -1982

Resim 28 Andy Goldsworthy, 'Buz Kemer',
Brough, Cumbria, 1-2 Aralık- 1982

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

1983

Kış- Brough'dan ayrılarak Helbech Estate'e taşınırlar. Judge ve A.J.Blankett tarafından, yarı zamanlı bahçe işlerinin yapımı karşılığında evin kullanımı, cüzi bir ücret , parasız kütükler ve süt elde ederler. Dallardan 'Kule'leri yapmaya başlar.

İlkbahar- Grizedale Ormanı için büyük ölçekli kalıcı heykel çalışması için çizimler yapar.

Ağustos- Abersorch- North Wales' de, güneşli bir günde, kumda ilk nehir formunu gerçekleştirir (Resim 29). Kumdan yapılan nehir formları, 1984'te Harlem'de, 1989'da Arizona'da, 1994'te British Müzesi'nde, 1995'te Turin'de tekrarlanır.

Eylül- Yorkshire Heykel Parkı'nda 'Açık Havada Heykel' konulu Uluslararası Sempozyum sırasında ot sapından yapılan çizgiler daha büyük hale gelir. Halkın geçici eserleri yerinde görebilmesi için ilk fırsattır.

4000 pound değerinde Northern Arts bursu kazanır. Bu parayla Hasselblad formatlı kamerasını alır, fakat kamerayı 1988 yılına kadar aktif bir şekilde kullanmaz. Malzeme masraflarını ve geçimi Grizedale'de çalışarak karşılar.

Resim 29 Andy Goldsworthy, 'Kum Nehir', Abersoch- North Wales, Ağustos -1983
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Kış- Cumbria'da, 'Taş Kule'(Resim 30), Grizedale Ormanı'nda rüzgardan düşen ağaç dallarından oluşturduğu nehir formundaki yolu yapar (Resim 31).

Resim 30 Andy Goldsworthy, 'Taş Kule',
Cumbria, 1983
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 31 Andy Goldsworthy, 'Ağaç Dokulu
Yol', Grizedale Forest- Cumbria, 1983
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Eğreltiotunun dallarından oluşturduğu 'Kuleler' (Resim 32), 1984 yılında Grizedale için yapacağı anıtsal heykeli 'Yedi Kule' nin (Resim 33) ilk formlarıdır.

Resim 32 Andy Goldsworthy, 'Eğrelti Otundan Kule', Grizedale Forest- Cumbria, Aralık- 1983

Resim 33 Andy Goldsworthy, 'Yedi Kule'nin yapım aşaması, Grizedale Forest- Cumbria, 1984

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

1984

Grizedale Ormanı'nda Northern Arts'da öğretmenlik yapar ve yaşamını orada sürdürür. Bir çok başvurusundan sonra, kalıcı eseri 'Yedi Kule'yi yapması için davet edilir. "*Çam ağacının, umutsuz bir şekilde büyümesine ve yukarı doğru yükselen enerjisine odaklanmaya çalıştım.*"²⁰ 1997 yılına kadar eser yavaş bir şekilde çürüyerek son bulur.

Haziran- St. Abbs'da ilk 'Yağmur Gölgesi'ni yapar. Yağmur gölgesi yapımı için şu sözleri dile getirir:

"Yağmur Gölgeleri en pasif eserlerimin arasında yer almalarına karşılık en zor olanlardır. Üzerindeki kontrolüm en az seviyededir. Bir dış çizgiden daha fazla bir şeydir. Bütün yaptığım, yere yattığımda zamanla oluşturduğum gölgedir."²¹

John Beardsley'nin 1984 yılında yayımladığı 'Earthworks and Beyond Contemporary Art in the Landscape' te Andy Goldsworthy'yi Amerikan izleyicisine tanıttığı makalede, Goldsworthy sanatı ile ilgili aşağıdaki açıklamayı yapar:

²⁰ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.186

²¹ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.186

“Doğanın nasıl bir değişim içinde olduğunu ve değişikliği anlamının anahtarı olduğunu farkına vardım. Eserimin duyarlı, malzemedeki, mevsimdeki ve havadaki değişikliklere karşı uyanık olmasını isterim.”²²

5-13 Ağustos, Hollanda’da Frans Hals Müzesi’nde ki sempozyuma katılır. Kum ve yapraklarla oluşturacağı ‘Yaprak Kutuları’ eseri için üç boyutlu olmasını sağlayacak taşları bulmakta zorlanır (Resim 34). Çınar ağacı yaprağı kullanır ve yaprağın yapısı, büyüyen form uygulamasını öğrenmesine yardımcı olur. Çınar yaprağından kutular, kestane ağacından spiraller ve boynuzlar yapar. Müze’nin içine zeminden tuğla çıkardıktan sonra yaptığı kazı ile bir ‘Delik’ oluşturur (Resim 33). Eser, İngiltere’nin dışında gerçekleştirdiği ilk çalışmadır.

Resim 34 Andy Goldsworthy, ‘Yaprak Kutuları’, Frans Hals Müzesi- Hollanda, Ağustos- 1984

Resim 35 Andy Goldsworthy, ‘Delik’ yapım aşaması, Frans Hals Müzesi- Hollanda, Ağustos- 1984

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Bundan sonraki projelerinde de aynı sistemi izleyerek bölgeye plan hazırlamadan gider ve elindeki malzemeleri kullanarak eserlerini oluşturur. Yaptığı çalışmaları, başarısızlıkla sonuçlananlarda dahil günlükle ve fotoğraflarla belgeler. Daha sonra yazdığı notları ve çektiği fotoğraflarda eser olarak galeri ve müzelerde sergiler.

²² Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.186

6- 28 Ekim, Serpentine Galerisi'nin, Sonbahar Salonu'nda zemine açtığı delik uygulamasını sürdürür (Resim 36). Çalışma, karşılaşılabilecek zorluklar nedeniyle Galeri'den alınan izin ile uygulanabilir. 1988'de Venedik'te ve 1999 British Museum'da da aynı koşullar geçerli olur.

Resim 36 Andy Goldsworthy, 'Delik,
Serpentine Galeri- Londra,
Ekim- 1984

Resim 37 Andy Goldsworthy, 'Ot sapı Çizgi'
yapım aşaması, Beckwood- Cumbria,
Aralık- 1984

(Terry Friedman, *Chronology, Time- Andy Goldsworthy, (2.Bs)*, Thames & Hudson, Londra 2009)

Aralık - Swindale Beck Wood, Cumbria'da ot saplarından oluşturduğu 'Çizgi' üç boyutlu bir görünüş kazanır (Resim 37). Kayaların etrafına dolanan ve çamur ile desteklenerek oluşturulan çizgi daha sonra 1990 ve 91 yıllarında Dumfrieshire'da yapılan 'Taş' isimli çalışmasında kullanılır. Eser Richard Mabey'de yayınlanır. Yayın sayesinde, Londra'da kurulan, Arazi Sanatı projelerini destekleyen Common Ground adlı organizasyonda yer alan Suzan Clifford ve Angela King ile tanışır. Bu tanışma sanatçının, 1985, 1986, 1987, 1989 yapacağı bir seri eser uygulamasının başlangıcıdır.

1985

İlkbahar- Grizdale Ormanı'nda şu an çürümüş olan 'Çingiraklı Yılan- Sidewinder'ı inşa eder.

3 Mayıs- 7 Haziran, Coracle Press'ten Simon Cutts tarafından organize edilen 'Kant' isimli sergide yer alan sanatçı, zemindeki linolyum döşemeyi keserek oluşturduğu 'Kara Delik' çalışması ile yer alır (Resim 38). Cutts aracılığıyla, Graeme Murray ile tanışır, İskoçya'ya taşındıktan sonra, 1987, 1989 ve 1992'deki dahil, birlikte bir çok proje gerçekleştirirler.

Resim 38 Andy Goldsworthy, 'Kara Delik',
Camberwell- Londra, Mayıs- 1985
(Terry Friedman, Chronology, Time- Andy Goldsworthy, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 39 Andy Goldsworthy, 'Kireçtaşı Konileri',
Brough- Cumbria, Temmuz- 1985
(Terry Friedman, Chronology, Time- Andy Goldsworthy, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

31 Mayıs- 1 Haziran, St. Abbs'de Simon Cutts ve Scottish Arts Konseyi tarafından 'Sınırlar' adını verdiği çakıllardaki renkleri takip eden çizgi ve 'Höyük- Cairn' sipariş edilir. 1998'de de benzer uygulamayı sürdürür.

Temmuz- Brough, Cumbria'da, 'Kireçtaşı Konileri'ni yapar (Resim 39).

Eylül- İskoçya'ya, Dumfriesshire Langholm'daki daireye taşınır. Eşi, Eylül 1986'da tayin edilene kadar, St. Aidans Okulu'nda seramik ve heykel dersleri verdiği için Cumbria'da kalır.

3 Kasım- 13 Aralık, Almanya'da bulunan Galerie Löhrl'de, su kenarında büyüyen ince köklü yapraksız bitkilerle yaptığı çizgileri dikenlerle duvara monte eder. Başlangıçta güzel görünmesine rağmen ertesi gün bitkiler suyunu kaybedince buruşması çizginin başta sahip olduğu enerjiyi kaybetmesine neden olur (Resim 40).

Kullandığı yöntemi geliştirerek daha sonraki projelerinde kurumuş bitki kökleri ile eserlerini gerçekleştirir.

Resim 40 Andy Goldsworthy, 'Kök Çizgi',
Almanya, 1985
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 41 Andy Goldsworthy, 'İsimsiz',
Brough- Cumbria, Temmuz- 1985
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

11 Aralık 1985 - 29 Ocak 1986, Artengel Trust ve Common Ground'da öğretmenlik yapar. Hampstead Heat ve Londra'daki yeşil alanlarda çalışmalar yapar.

19 Aralık- 29 Ocak 1986, Londra'daki Ekoloji Merkezi'nde, Hampstead Heat'de gerçekleştirdiği geçici eserlerin fotoğraflarını sergiler. Bitki köklerinin ağaca dikenlerle tutturulmasıyla yapılan çalışma bu fotoğraflardan biridir (Resim 41).

1986

9 Ocak- BBC Radio 4'te yayınlan Kaleidoscop isimli programda, Chirstopher Bigsby ile röportaj yapar ve BBC TV'de yayınlanan 'Blue Peter'a konuk olur.

14- 15 Ocak, Sanatçının Ekoloji Merkezi'nde yaptığı konuşmaya, Fabian Carlsson ve Clive Adams katılır. Goldsworthy'yi, Fabian Carlsson Galerisi'nin sunumunu tartışmak üzere galeriye davet ederler. Adams ile Goldsworthy arasında yakın bir iş ilişkisi başlar ve 1991 yılında galeri kapandıktan sonra da bu ilişki devam eder.

10 Şubat- 20 Nisan, Leeds City Arts Galery’de ‘ Yağmur güneş kar dolu sis durgun Fotoğraf Çalışmaları’ isimli sergisi ilk büyük sergi olma özelliğini taşır. Sergi basında geniş yer alır ve halkın ilgisini çeker.

Nisan- Beaminster yakınında Hooke Park Wood’da Pamham Trust için sipariş eseri ‘Kemer’i yapar (Resim 42). Eseri, kayın ağacının dallarını birleştirerek oluşturur.

Mayıs- Leeds’de Holbeck Triangle’ın üzerinde yosunun kökleriyle oluşturduğu spirali yapar.

Temmuz- Hook Park Wood’da girişe yerleştirilmek üzere, halkın kullanımına açık, eğimli ağaç gövdelerinden ‘Girişler- Entrances’i uygular (Resim 43).

Resim 42 Andy Goldsworthy, ‘Girişler-Kemer’,
Hook Park Wood, İngiltere
Nisan- 1986

Resim 43 Andy Goldsworthy, ‘Giriş’,
Hook Park Wood, İngiltere,
Temmuz- 1986

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Ağustos- Fabian Carlsson’un finansal desteği ile İskoçya’da Penpont Dumfrieshire’da yanında stüdyo olarak kullandığı 19.yüzyıl ambarı olan bir ev satın alır.

Eylül- Missouri’deki St. Louise Festivali’ne katılır ve Amerika’ya ilk ziyaretini gerçekleştirir. Festivalde kağıt sanatçısı Tom Lang ile tanışır ve kağıt projelerinde birlikte çalışırlar (Resim 44).

31 Ekim- 1 Kasım, Glasgow'da Pollok Park'da ilk 'Yaprak Tabakası'nı yapar (Resim 45). Eser, doğru yer ve zamanda, doğru malzeme kullanımıyla oluşan bir çalışma özelliğini taşır.

Resim 44 Andy Goldsworthy, 'Çınar Yaprakından Kağıt', Tom Lang ile birlikte yapılan çalışma, 1986

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 45 Andy Goldsworthy, 'Yaprak Tabakası', Pollok Park, Glasgow, Ekim- 1986

1987

Penpont'da geçirdiği ilk kış mevsiminde havanın sıfırın altında olduğu, en soğuk zamanlarda da çalışmalarını sürdürür. Scaur Water yakınlarında, buzunu kullanarak, bir seri geçici eser uygulaması yapar. 'Yıldız' (Resim 46), 'Buz Top' (Resim 47), 'Balık', 'Sütun' ve 'Buz Sarkıtları', bu uygulamalar arasında yer alır.

Resim 46 Andy Goldsworthy, 'Yıldız', Penpont-İskoçya, 1987

Resim 47 Andy Goldsworthy, 'Buz Top', Penpont- İskoçya, 1987

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Şubat- Yorkshire Sculpture Park'da, at kestanesi ağacının kökleriyle oluşturduğu ilk 'Kök Perde'sini yapar (Resim 48) . Eser, uygulama açısından başarılması zor bir deneyimdir. “ İki ağaç arasında, imkansız gibi görünen 45,7 santimetrelilik mesafeyi kapamaya çalıştım ve başardım, bu beni şaşırttı.”²³

Resim 48 Andy Goldsworthy, 'Kök Perde', Penpont, Dumfrieshire-İskoçya, Şubat-1987 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

'Andy Goldsworthy' ismiyle, Londra'da Fabian Carlsson Galerisi'nde kişisel sergisini gerçekleştirir (tarihsiz). Galeride, atkestanesinden yaptığı 'Kök Perde'(Resim 49), Government Art Collection tarafından satın alınan ve Danimarka'daki İngiliz Elçiliği'nin bahçesine konulan 'Taş Koni'sini ve 'Taş Delik' (Resim 50) çalışmasını uygular. İki eserde kullanılan taşlar, İngiltere'nin çöp alanlarından toplanılır. 'Kök Perde' uygulaması, iç mekanda gerçekleştirilen ilk uygulamadır. Bu uygulamayı, 1990'da Leeds Gauda, 1992'de San Francisco'da, 1993-1994'te Japonya'da ve 2000'de Santa Fe'de tekrar gerçekleştirir.

²³ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.189

Resim 49 Andy Goldsworthy, 'Kök Perde',
Fabian Carlsson Galeri- Londra,
1987

Resim 50 Andy Goldsworthy, 'Taş Koni ve
Taş Delik', Fabian Carlsson Galeri- Londra,
1987

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

10-13 Şubat , Yorkshire Heykel Parkı'nda eğitim verir.

Haziran- Scaur Water'da, yaprakları dikenlerle birbirine tutturarak nehirden aşağı yavaşça süzülmesini izler. Bu uygulamayı 1991'de tekrar eder.

Temmuz- Campton Körfezi'nde Quay Art Center için 'Kum Çizimi'ni gerçekleştirir (Resim 51).

Resim 51 Andy Goldsworthy, 'Kum Çizimi', Campton Körfezi-Weight Adası, Temmuz-1987 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

1 Ağustos- 4 Eylül, Yorkshire Heykel Parkı'nda eğitim verir.

9 Ağustos- 30 Ağustos, Edinburgh Festivali sırasında 'New Ground Sculpture by Andy Goldsworthy' adıyla Prescott Art and Design'dan Ann Hartree tarafından düzenlenen sergiye katılır. Sergi, İskoçya'da düzenlenen ilk ticari galeri sergisi olma özelliği taşır. Ann Hartree ile yakın dostlukları bu sergi ile başlar.

Ağustos- Aralık, 'Winter Harvest' isimli, Scottish Art Council'ün düzenlediği sergiye katılır. Sergi, halk galerilerine ve kütüphaneler götürülen sergi olma özelliği taşır ve James Bustard tarafından yürütülür.

Sonbaharda, Dumfrieshire'a özgü kırmızı kumtaşı ile çalışmaya başlar. Başlangıçta yakındaki kullanılmayan taş ocağından topladığı taşlar ile çalışır. 'Oyulmuş Kırmızı Kumtaşı'nı yaparken (Resim 52), bu taş ile çalışmasının sebeplerini anlatır:

"Taşın damarı boyunca dilimlere ayrılabilir olması yontma işlemi yapabileceğim az sayıdaki taşlardan biri. Her parçanın içine delikler oyduğum sonra taşı delikler aynı yere gelecek şekilde yeniden inşa ettim. Derinleştikçe, merkezin içine doğru küçülen, zamanın gerisine bakan delikler."²⁴

Aynı formu ,1998'de Edinburgh'da National Museum of Scotland'da sergilenmesi için daha büyük ölçekte yapar.

Resim 52 Andy Goldsworthy, 'Oyulmuş Kırmızı Kumtaşı', Penpont- Dumfrieshire, 1987
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

²⁴ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.189

Ekim-Common Groud tarafından, herbiri 500 pound değerinde ‘Stone Plot Fonu’ başlatılır. 1988- 1994 yılları arasında yapılan eserlerinin 6 fotoğrafı ve çizimine karşılık ödeme yapılır. Bu fon sayesinde, Penpont yakınlarında Scaur Glen boyunca koyunların otlatılması için kullanılan tarlayı 35 yıllığına kiralayarak, açık hava eserleri için çalışma alanı elde eder. Bu proje, Andy Goldsworthy’nin, küratör, toprak sahibi, çiftçi ve halk ile bir yerin sosyal yapısının farkındalığının ifadesi olarak, uyum içinde çalıştığına göstergesidir.

8 Ekim’de oğlu Jamie, doğar.

21- 28 Ekim arasında Yorkshire Sculpture Park’ da çalışır.

7 Kasım1987- 24 Ocak 1988, Japonya’ya ilk ziyaretini gerçekleştirir. Ouchyimamura, Klinagashhima- cho ve Lzumi-mura’da, kırmızının öneminin ve yoğunluğu ile açığa çıkma şeklinin daha fazla farkına varır;

“Bir çok yerde parlak sonbahar renkleriyle deneyimim oldu, fakat Japon Akçaağacı’nınki kadar derinden etkileyen kırmızı ile hiç deneyimim olmadı. Ağaç, açık bir yara gibi görünerek doğanın yeşilliği ile izole olmuş durumda. Kırmızıya bu güçlü veren aradaki zıtlık.”²⁵

9 Aralık- Fumio Nanjo ile yaptığı bir söyleşide; Sanat ve doğanın zıt kutuplarda olduğu söylenebilir buna nasıl bir tepki verirsiniz? sorusuna karşılık olarak, Goldsworthy; “*Ben doğanın bir parçasıyım, kendimi doğaya karşı olarak görmüyorum. Hayatımız ve yaptıklarımız doğayı o kadar yakından etkiliyor ki ondan ayrılamayız.*”²⁶, cevabını vererek sanatı ve doğa arasında kurduğu ilişkiyi tanımlar.

²⁵ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.189,190

²⁶ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.190.

1988

23 Ocak- 13 Şubat, 'Andy Goldsworthy, Mountain and coast Autumn into Winter Japan 1987' sergisi Galeri Takapi'de düzenlenir.

24 Şubat- 19 Mart, Londra'da ki Fabian Carlsson Galery'de sergi açar.

Şubat- Mart, Victoria ve Albert Museum ve The Department of the Environmental, tarafından parkta çalışması için seçilir. Blencathra, Borrowdale ve Cumbria'da Derwent Water'da öğrenciyken çalıştığı yerlere geri döner. Taş atışlarını, donmuş kar içinde ince kesik çizgiler oluşturur, suda yansıyan çalışmaları uygular. İlk 'Buz Yığını'nı yapar (Resim 53). Eser, 1998 yazında, National Museum of Scotland'da yapacağı yapıları öngören bir çalışmadır.

Resim 53 Andy Goldsworthy, 'Buz Yığını', Lakeland- Cumbria, 1988
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Yapmış olduğu geçici eserlerinde, mekan olarak doğayı seçmesinin nedenini açıklayıcı bir şekilde ifade eder; "*Doğa benim için keşfe giden en açık yol. Kişiliklerle ve ilişkilerle karmaşıklaşmayan, sadece olduğu gibi olan bir olgu. İnsanlar orman tabanındaki*

yaprakları severler. Bir nesilden diğerine, her katman insan anlayışına ve karakterine yeni bir düzey ekler.”²⁷

Yaz- Penpont, Stonewood’da kalıcı çalışmalar yapmaya başlar; taştan yapılan bir ‘Delik’, tahrip edilmiş bir ağacın ayakta durmasını sağlayan ‘Taş Duvar’(Resim 54), ve ormanı çiftlikten ayıran ‘Duvar’ı (Resim 55) birbirine bağlı iki koyun ağılı formunda gerçekleştirir. ‘Duvar’, 1990’da Grizedale Forest’ta ve 1992’de Vassivière’ de yapılan çalışmaların öncüsüdür. Bu dönemde, Joe Smith’i kurutaş ustası olarak işe alır ve aralıklarla 1996’ya kadar birlikte çalışırlar.

Resim 54 Andy Goldsworthy, ‘Taş Duvar’,
Stonewood-Penpont, 1988
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 55 Andy Goldsworthy, ‘Duvar’ Yapım Aşaması,
Penpont- Dumfrieshire, Yaz-1988

26 Temmuz- 25 Eylül, İtalya’da Venedik Bienali’ne davet edilir. Bienal’de büyük bir delik açma önerisi reddedilir. Galeri dışında çıktığı bir gezinti sırasında atılan kaldırım taşlarını bulur ve ‘Kırık Kaldırım Taşları I (Resim 56) ve II’yi yapar. Ayrıca çınar yaprağından yaptığı ‘Kutu’ Bienal’de sergilenir.

²⁷ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.190

Resim 56 Andy Goldsworthy, 'Kırık Kaldırım Taşları', Venedik Bienali- İtalya, Yaz- 1988
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Temmuz- Cameron Books'dan Till Hollis ve Ian Cameron, kitap yayını için ziyaretine gelir. Kitap, 'Andy Goldsworthy' ismiyle 1990'da yayınlanır.

Barry Gregson ile Lancashire'da kilden delikler yaparlar (Resim 57) , eser 1989'da Fabian Carlsson Galery'de sergilenir.

Resim 57 Andy Goldsworthy, 'Kilden Delik', Lunesdale Çömlekçisi-Lancashire, Yaz- 1988
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

15 Ekim- 12 Aralık, Muze des Beaux- Arts André Malraux, Le Havre, Fransa'daki sergide, 'Taş Delik' ve 'Çatlak Taş' eserleri sergilenir.

17- 26 Ekim, Centre d'Art Contemporian, Castres-Fransa'da eğitim sırasında 1989'da Kuzey Kutbu'na davet edilen, fotoğrafçı Julian Calder ile tanışır. Daha sonraki bir çok çalışmayı birlikte gerçekleştirirler.

'Lambton Earthwork'(Resim 58,59) Durham İlçesi yakınında, Northern Arts and Sustrans'ın siparişiyle, terkedilmiş tren yolunun bir bölümüne, 30 metre uzunluğunda topraktan yaptığı nehir formunu uygular.

Resim 58 Andy Goldsworthy, 'Lambton Earthwork', Durham, 1988

Resim 59 Andy Goldsworthy, 'Lambton Earthwork', Durham, 1988

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

1989

Ocak- İskoçya- Perthshire'da kar yağışını beklerken, iklim beklenenin aksine ılık geçer. 3 hafta boyunca Tayside'da 'Yaprak Fırlatmaları'nı gerçekleştirir. Karın yağması ile eşi ve kayımpederinin yardımıyla, içlerini doğal malzemelerle doldurduğu çapı 1 metreyi bulan 18 adet kartopu yapar. Christian Salvasel'in soğuk hava deposunda, yaptığı kartopularını depolar.

Mart- Nisan, Durham İlçesi yakınındaki , Consett için yapacağı ikinci büyük ölçekli eseri 'Leadgate Labirenti' için çizim yapar. 1988'de 'Lambton Earthwork' de yaptığı gibi kullanılmayan tren yolu boyunca uygulamasını toprak kullanılarak gerçekleştirir.

Uygulama sırasında Goldsworthy, Grise Fiord'dadır ve orada bulunmayı için rahatsızlık duyar.

22 Mart- 20 Nisan, Kanada Kutbu, Ellesmere Island, Grise Fiord'da, Kardan Heykeller (Resim 60) ve ilk 'Karla Karıştırılmış Fok Kanı Çizimi'ni (Resim 61) yapar.

Resim 60 Andy Goldsworthy, 'Kardan Heykel Çalışması', Grise Fiord-Ellesmere Adası, Kanada Kutbu, 1989

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 61 Andy Goldsworthy, 'Karla karıştırılmış Fok Kanı Çizimi', Grise Fiord, Kanada, 1989

22-24 Nisan, Fabian Carlsson tarafından finanse edilen, Kuzey Kutbu'na düzenlenen bir gezi gerçekleştirilir. 'Kuzey'e Dokunmak' isimli çalışma burada gerçekleştirilir. Kardan yapılan ve herbiri yaklaşık 25.5 cm olan yaylar, dört farklı yöne yönlendirilmiş olup hepsi güneşe bakar şekilde yerleştirilir. Uygulama Julian Calder tarafından fotoğraflanır. Eserle ilgili olarak; *"Bir yerin merkezinde olduğum duygusunu veren bir çalışma yaptım, güneş hiç batmıyor...sadece etrafta dönüyor... Her yay ışığı farklı zamanlarda yakalıyor...Buz, kutbun olduğu yönde hareket ediyor ve bu eserin şanslı..."*²⁸, sözlerini dile getirir.

31 Mayıs-7 Haziran, Castres-Fransa'da, 1988'de yine aynı yerde yaptığı gibi fakat bu sefer gelincik yapraklarıyla granit bir kaya parçasının çevresini kaplayarak geçici

²⁸ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.191

eser uygulamasını gerçekleştirir. Aynı dönemde, kayaları kullanarak duvar oluşturmayı önerir fakat uygulama gerçekleştirilmez.

14 Haziran- BBC 2 TV'de yayınlanan The Late Show'da 'Touching North' performansı ile ilgili televizyon programına katılır.

30 Haziran- Terry Friedman'ın düzenlediği, BBC Radio'da yayınlanan 'Third Ear' isimli programa katılır.

'Touching North:Arctic Works' isimli sergi Anne Berthoud Gallery'de sergilenir.

26 Haziran- 29 Temmuz, Londra'da Fabian Carlsson Galery'de 'Black in Black: New Sculpture and Drawings' sergisi düzenlenir (Resim 62). Sergide, karakalem çizimleri ve yerleştirmeleri yer alır. Barry Gregson'nın çömlek atölyesinde gerçekleştirdiği kilden yapılan delikler burada sergilenir. Daha sonra, 1-29 Temmuz'da Los Angeles- California'da L.A. Louvre Inc.'de ve 1- 30 Eylül arası Edinburgh'daki Graeme Murray Gallery'de sergilenir.

Resim 62 Andy Goldsworthy, 'Black in Black',
Sergisi Fabian Carlsson Galeri-Londra,
HaziranTemmuz-1989

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 63 Andy Goldsworthy, 'Yazın
Kartopları' Sergisi, Old Museum of
Transport, Glasgow, Temmuz-1989

28 Temmuz- 4 Ağustos, Glasgow- İskoçya'da bulunan Old Museum of Transport'da 'Snowballs in Summer' sergisi düzenlenir (Resim 63). Perthshire'da ocak ayında yaptığı ve soğuk hava depolarında saklanan 18 kartopu, açık havada sergilenir. İçinde bulunan organik malzemeler kartopunun 5 gün içinde erimesiyle alana yayılır ve burada zemin oluşturur.

27 Eylül- 14 Ocak 1990, 'Leaves' sergisi, Natural History Museum'da Londra'da sergilenir. Sergi Common Ground tarafından organize edilir. Sergi'de 1988- 1989 yılları arasında Penpont ve Lambton'da yaptığı 32 yaprak çalışması yer alır.

Yorkshire National Dale, Mossdale Farm'da, her kıvrımına Çınar Ağacı ekilmesi planlanan, kıvrımlı bir duvar inşa etme önerisi reddedilir. Daha dinamik forma sahip duvarlar, 1990'da Grizedale' de ve 1997-1998 yılları arasında 'Storm King Duvarı'nda gerçekleştirilir [Eser; Andy Goldsworthy'nin Sanatı Bölümünde incelenmiştir].

Kasım- Phoenix- Arizona'da Daniel Moquay ve Yves Klein'in dul eşi Rotraut Klein'nın evinde, renk değişikliklerini takip eden 'Çizgi' ve 'Höyük' (Resim 64) çalışmasını uygular. Eser Amerika'da ilk sipariş eser olma özelliğini taşır.

Resim 64 Andy Goldsworthy, 'Çizgi' ve 'Höyük' Phoenix- Arizona, Kasım- 1989
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Kalıcı açık hava eser uygulama önerisi için, Frank Lloyd Wright'ın Pennsylvania'da ki ve Mies van der Rohe'nin, Illionis- Farmsworth'daki evine davet edilir. Rohe'nin evinde, her geçirilen yıl için bir taş koyarak oluşturulan taş çizgi önerisi yapar. 1992'de, eser farklı bir form uygulanarak gerçekleştirilir.

13 Aralık- 14 Şubat, Fransa'da Centre d'Art Contemporian 'Garden Mountain' sergisi düzenlenir. Sergi Fransa'daki ilk kişisel sergisidir ve daha sonra sırayla; St Fons, Tarbes ve Galerie Aline Vidal'da tekrarlanır.

1990

1989-1990, Penpont Stüdyosu'nda çalışmalar yapar. Yol yapımında kullanılan sert taşlarla yaptığı çalışma (İsimsiz) (Resim 65) ve 'Taş Koni' uygulamasını atölyesine yerleştirmesini yapar.

Resim 65 Andy Goldsworthy, 'İsimsiz',
Penpont Stüdyo-İskoçya, 1990
(Terry Friedman, Chronology, Time- Andy Goldsworthy, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 66 Andy Goldsworthy, 'Eğriltiotu Kökleri',
Penpont -Dumfriesshire, 1990
(Terry Friedman, Chronology, Time- Andy Goldsworthy, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

İlkbahar- Ölü eğriltiotu köklerini toplarken yerin altında kalan köklerin siyah olduğunu farkeder ve 'Eğriltiotu Kökleri' ile yaptığı geçici işini Penpont'da gerçekleştirir (Resim 66).

4 Nisan- Kızı Holly, doğar.

Flevoland, Hollanda'da uygulanması için, ağaçların yoğun olduğu bölgeye yol boyunca sıralanan, doğan ve batan güneş ile aydınlanan, mevsimsel olarak değişen

renkli taşlardan oluşan, her biri 20 metre yüksekliğinde yapılması planlanan, 5 koni önerisi kabul edilmez.

Nisan, 'Touchstone North' Dumfrieshire'da büyük ölçekli taş daireyi gerçekleştirir (Resim 67). Kutup'da yaşadığı deneyimi, yaşadığı yerde form bulmasını istediği için, Penpont'un kuzeyinde uygulamayı yapar.

Resim 67 Andy Goldsworthy, 'Touchstone North', Dumfrieshire, 1990

Resim 68 Andy Goldsworthy, 'Islak ve Kuru Kum', Ile de Vasivière- Fransa, 1990

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

6 Haziran- 27 Temmuz, 'Thorn Stones' isimli sergisi Fabian Carlsson Gallery'de sergilenir. Volkanik taşlar, Barry Gregson'un fırınında yakılarak eser yapılır. Fırının tahrip olması nedeniyle daha sonraki çalışmalarda, Gregson'un atölyesinde bu tür uygulamalara izin verilmez. Goldsworthy 1997'de, stüdyosuna fırın yaptırır. Taş yakma işlemi hakkındaki düşüncesinin ana fikri 'değişim'dir : *"Taşın sıvı hale gelmesi ve tekrar taşlaşması çok şaşırtıcı ve korkutucu fakat değişimin güzel bir ifadesi."*²⁹

Ile de Vasivière, Fransa'da Woodland Cones'uda içeren geçici eserler teklifi, kabul edilmez. Sahilde geçici eser uygulaması yapar (Resim 68).

22 Haziran- 29 Temmuz, ' Hand to Earth, Andy Goldsworthy Sculpture 1976-1990' adıyla ' The Henry Moore Centre' tarafından 'Study of Sculpture' için organize

²⁹ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.192

edilir. Sanatçının, ilk retrospektif sergisidir, daha sonra Edinburgh, Hollanda ve Fransa'da tekrarlanır.

Haziran- 'Andy Goldsworthy' ismiyle 120 sayfadan ve 121 renkli görselden oluşan kitabı yayınlanır. Jill Hollis ve Ian Cameron'un üstlendiği çalışma sanatçının başarılı bir şekilde tanıtımını yapar ve Cameron Books ile çalışmalarının başlangıcını oluşturur.

Yaz- The Royal Botanic tarafından sipariş edilen eseri 'İçe Kapanma- Enclosure'ı gerçekleştirir. Yine aynı dönemde, Gateshead, Tyneside'da, 5 milimetre kalınlığında, paslı çelik plakalardan oluşan 'Çelik Koni' önerisi 1991'de sadece 1 adet yapılarak çürümüş bir endüstriyel tesiste gerçekleştirilir (Resim 69). Eser uygulaması sırasında karşılaştığı zorlukları dile getirir:

"Zor bir işlem; her gün çalışmadan sonra, malzemelerin çalınmasını önlemek için üst kısmından lehimlenmesi gerekiyordu. Buna rağmen eserin bitmesine yakın üstteki bölüm yerinden sökülerek çalındı. Bunu sivil bir polis farketmemiş olsaydı, heykelin büyük bir bölümü yok olacaktı. Vandallar sorgulandıklarında, ham malzeme ve sanat eseri arasındaki farkı anlayamadıklarını iddia ettiler."³⁰

Resim 69 Andy Goldsworthy, 'Çelik Koni', Gateshead, Tyneside, 1990
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 70 Andy Goldsworthy, 'Yürüyüşe Çıkan Duvar', Taslak Çizimi, İskoçya, 1990
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Eylül'de Grizedale Forest, Cumbria'da, ağacı kesmek ya da toprağı düzleştirmek yerine kıvrımlı bir çizgiye sahip olan 'Yürüyüşe Çıkan Duvar' isimli sipariş eseri 1991'de tamamlanır (Resim 70).

Ekim- İskoçya'da gerçekleşen 'Isle of Sky' sergisinde, toprak ile kayaları kaplar.

³⁰ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.193

20 Ekim- Bristol'de, 'Art in Nature' konusuyla 'From the Inspiration to Action: Business, Politics of The Arts in the Age of Ecology' isimli konferansa konuşmacı olarak çizimleriyle katılır.

29 Ekim- 7 Kasım- Japonya'da Mochigase-gawa ve Koshin-gawa'da İngiliz Konsoloslugu'nun organize ettiği, 'British Art Now' isimli sergide eserleri yer alır (Resim 71). Sergi sırasında, Tochigi Pre Lectural Museum of Fine Arts'ın Küratörü Hiroi Sugimara ile tanışır. Sugimara, 1993'te 'Two Autumns'un küratörlüğünü üstlenir.

Resim 71 Andy Goldsworthy, 'Akçaağaç Yaprakları', Ashio-Japonya, 1 Kasım 1990
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Yaz- Drumlarnig- İskoçya'da, toprak, tohum ve karla karıştırılmış, hayvan kanı kullanarak kağıt üzerinde erimeye bırakarak resim yapar. Resimler 1992 yılında sergilenir.

1991

1991 yılı boyunca, Penpont'da kartoplarından oluşmuş çizgiler yapar. Zamanla eriyerek değişeceğini düşündüğü için, sıkça bölgeyi ziyaret ederek değişimin fotoğraflarını çeker. Scaur Water üzerinde yüzen yaprak çalışmasını tekrarlar.

Mart- Sibirya'da çalışmayı amaçlayarak Rusya'yı ziyaret eder, resmi zorluklar nedeniyle Sibirya'ya gidemez. Moskova'da kamusal alanlardan topladığı kirli karları eriterek oluşturduğu çizimleri tekrarlar. Yapmış olduğu bu çizimleri şehrin lekesi olarak düşünür.

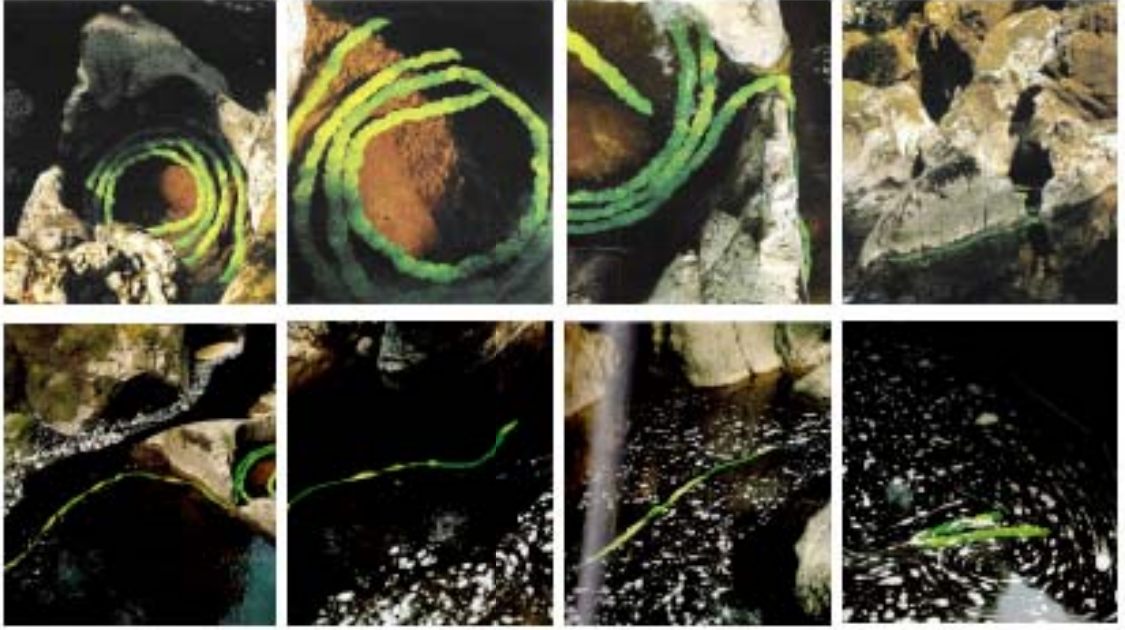
Nisan- Greenpeace'in Londra Ofisi'nde 'Yedi Delik' çalışmasını gerçekleştirir (Resim 72). Kilin kuruması sırasında oluşan çatlakları onarır ve bunların ilginç özellikleri olduğunu keşfeder. Bu işlemin, 1997'de Los Angeles'da ve 1998'de Edinburgh'da yapacağı uygulama projelerine önemli bir katkısı olur.

Resim 72 Andy Goldsworthy, 'Yedi Delik', Londra, Nisan- 1991 (Terry Friedman, *Chronology, Time- Andy Goldsworthy, (2.Bs)*, Thames & Hudson, Londra 2009)

5 Haziran- Scaur Water'da ot kökleriyle birbirine tutturduğu Fındık Ağacı yapraklarının nehirde ilerlemesini aşama aşama belgeler (Resim 73). 'The Association of Business Sponsorship of the Arts' tarafından sipariş edilen eser, kuruluşun 'Annual Report' isimli dergisinde yayınlanır.

5 Haziran- 2 Kasım, Atelier des Enfants, Centre Georges Pompidou- Paris'de 'Leaves' sergisi düzenlenir.

Resim 73 Andy Goldsworthy, 'Yüzen Fındık Ağacı Yaprakları', Scaur Water, 5 Haziran-1991 (Andy Goldsworthy, Diaries- Scotland, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

13 Temmuz- 3 Ağustos, Avustralya'daki, Artist in Residence, Adelaide Botanic Garden'a ilk ziyaretini gerçekleştirir. Mount Victor koyun istasyonunda ve Avustralya'nın vahşi doğası üzerinde çalışır. 'Stom Höyüğü', 'Kırmızı Toprak Atışları' ve 'Oymalar'ı yapar. "Kırmızı rengin üstümdeki etkisini anlatamam. O rengi anlamak, bu yerin ruhu ile ilgili bir şey anlamaktır."³¹ sözleriyle daha önce yapmış olduğu kırmızı vurgulu eserleri hakkında düşündüklerini tekrarlar.

22 Ağustos- 3 Eylül, Chicago'nun Illinois'in ormanlık bölgesinde çalışır. Gece yapılan ve yine gece fotoğraflanan ilk eseri, 'Moonlit Sand'i yapar (Resim 74). Eser daha sonra, 16 Eylül- 4 Kasım arasında düzenlenen, The Arts Club of Chicago'daki 'Sand Leaves' isimli sergide yer alır. Eserle ilgili olarak;

"Bir sahil kıyısının bütün özelliklerine sahip olan bir yerde hiç bulunmamıştım. Alan, renk ve ışık dahil herşey var fakat eseri yokedecek gelgitler yok. Karada ki suyun güçlü ve sürekli etkisinin daha çok farkına varmamı sağladı."³² sözlerini dile getirir.

³¹ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.193

³² Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.193

Resim 74 Andy Goldsworthy, 'Moonlit Sand', Michigan Gölü, ABD, Ağustos- 1991
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

18- 22 Eylül, St Louis, Missouri'de bulunan Laumeler Sculpture Park'ında kalıcı iki eser önerisi kabul edilmez.

Ekim- Kasım, Scaur Water, Penpont- Dumfrieshire ve Ouchiyama-mura, Japonya'da, Hiroya Sugimura'yla birlikte çalışır. 'Two Autumns' için iki bölgede yaptığı çalışmaları filme alır.

22-24 Ekim, Scaur Water, Dumsfrieshire'da gece ve gündüzü belirlemek için iki 'Taş Koni' yapar. Uygulamada, konilerden birine gece başlanarak şafak vaktinde bitirilir. Diğerine ise öğleden sonra başlanarak akşam karanlığında bitirilir.

Kış- İskoçya'da ki, Lowther ve Borrowdale'den topladığı kartopları ile yaptığı resim uygulamasını sürdürür. Eser 1992'de sergilenir.

1992

Şubat- Güney Avustralya'da yer alan, Mount Victor Station ve Kangaroo Adası'nda kumsalda hayvan kemikleri ve yuvarlak çakıl taşları dahil geçici eserler üzerinde çalışır (Resim 75). Adelaide Festivali'nde eserleri sergilenir (Resim 76).

Resim 75 Andy Goldsworthy, 'Oyulmuş Kum', Mount Victor, Güney Avustralya, Şubat-1992

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 76 Andy Goldsworthy, 'Örülmüş Mulga Dalları' Adelaide-Güney Avustralya, Şubat- Mart 1992

26 Şubat- 28 Mart'ta, Yeni Zelanda'ya geziye gider. Dunedin ve Auckland bölgelerini gezer.

İlkbahar - Ile de Vassiviere, Fransa'da 'İki Ağıl- Two Folds'u inşa eder. Bir kısmı ormanda, bir kısmı gölde olan eski, taştan yapılmış duvar çizgisi üzerine uygulama yapar.

Aynı dönemde, Brüksel- Belçika'da yer alan Atelier St Anne'de 'Stone Sky'ı monte eder.

Mayıs- Napa Vadisi, Santa Barbara'da Hope Ranch Beach'te ve California'da yer alan Lake Tahoe'da, üzerinde ağaç kabukları ve dalları olan ve kuru havada başarılı bir biçimde çatlayan kil ile kaplı kayaları yapar. 1980'de yapmış olduğu uygulama bu kez başarıyla sonuçlanır.

4 Haziran- 9 Temmuz, California'da, Haines Gallery tarafından organize edilen 'California Projesi' başlar; bir kaç gün içinde kuruyup çatlayan kille kaplanmış kaya uygulamasını sürdürür (Resim 77). Galeri ve yöneticisi Cherly Haines ile tanışması bu proje sırasında gerçekleşir.

Resim 77 Andy Goldsworthy, 'Çatlayan Kille Kaplanmış Kaya', California-ABD, Mayıs-1992

Resim 78 Andy Goldsworthy, 'Buz Sarkıtı ve Toprak Resmi', Edingburgh, Kış-1991,92

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

'Ice and Snow Drawings and Throws' sergisi Graem Murray tarafından organize edilir ve Fruit Market Gallery'de gerçekleştirilir. Toplanan kirli kar ve buz sarkıtlarının kağıt üzerinde erimeye bırakılmasıyla oluşan resimler sergilenir (Resim 78). Eserde uyguladığı yöntemle ilgili olarak; " Bu işlemde, başlatanın ben olduğum ama kontrolü benim elimde olmayan bir gerginlik ve heyecan var."³³ diyerek kontrolsüz değişim vurgulanır.

Haziran- Lau meier Sculpture Park- Missouri'ye 1991 yılında çalıştığı kayayı üzerine ölü çubuklar yapıştırmak için geri döner.

1 Eylül- Stonewood, Penpont'da Fındık Ağacı'nın gövdesini, gelincik çiçeğinin taç yaprakları ile kaplayarak geçici eserini gerçekleştirir. Aynı uygulamayı Ekim ayında, Dunbar Pennsylvania'da tekrarlar (Resim 79).

24 Eylül'de, Granada TV'de yayınlanan sanat programı 'Celebration'a katılır. Program, William Burdett Coutts tarafından yönetilir.

28 Eylül, Londra'da, 'Two Autumns'un prömiyeri gerçekleşir. Filmde sanatçının, Penpont, İskoçya ve Japonya'da gerçekleştirdiği eserlerin uygulamaları yer alır.

³³ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.194

Film, Peter Chapman tarafından, 'The Arts Council of Great Britain' için yapılır ve Lightyears tarafından yönetilir.

Resim 79 Andy Goldsworthy, 'Ağaç Kabuğunun İçine Yerleştirilen Yapraklar', Pennsylvania-ABD, Ekim-1992

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 80 Andy Goldsworthy, 'Hard Earth' Turske Hue-William Gallery-Londra, Ekim-Kasım-1992

8 Ekim- 27 Kasım tarihleri arasında, 'Hard Earth', Turske Hue-William Gallery zeminine beyaz kil sıvanır. Başlangıçta galeri boş görünür fakat kil çatlamaya başladıkça eser ortaya çıkar. Zeminde yapılan ilk çatlak kil çalışmasıdır (Resim 80). Daha sonra zemin ve duvara yapılan çatlayan kil uygulaması, 1996, 98, 99 yıllarında tekrarlanır. Proje sırasında Michael Hue William ile tanışması yeni bir işbirliğinin başlangıcı olur.

Ekim- Kasım aylarını kapsayan dönemde, Kentuck Knob, Dunbar, Pennsylvania'da, 'Oda' isimli yuvarlak forma sahip kurutaş duvarı, ağaçlar arasına kurulmuş 'Taş Köprü', düşen bir ağaç üzerine uygulanmış akçaağaç yapraklarındaki renk değişiminin gözlendiği 'Çizgi' uygulamasını yapar.

24 Ekim- 3 Kasım, Runnymede, California'da, 9 yıl süren kuraklığın ardından tehlikeli boyutlara varan yağmurun yağdığı bölgede, geçici çalışmalar yapar. Daha sonraki heykel çalışmalarında, doğanın bir yapı içinde büyümesi fikri ana tema haline gelir;

“Siyah bir deliğin içinden parlak yeşil bir otun büyümesinde son derece ilginç bir şey var. Bu kadar kısa bir sürede, bu kadar güçlü bir büyüme görmemiştim, toprak görüldüğü gibi verimsiz değil. Şimdi yağmurun derin etkisini anlıyorum. Toprağın yağmura çok güçlü bir şekilde reaksiyon göstermesi, yağmurun ortaya çıkardığı ve başlattığı değişikliğin enerjisinin bir delilidir.”³⁴

Kanada’da, Cliff Tepesi’nde uygulamak için, erezyon ile her yıl biraz daha çökmesi planlanan taş ‘Enclosure- İçer Kapanma’ ve toprak kayması ile tepenin kenarında yuvarlanacak taş çizgi önerisi kabul edilmez (Resim 81).

Resim 81 Andy Goldsworthy, ‘Cliff Tepesi Proje Taslağı’, Kanada, 1992
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Kasım- Aralık, Farnworth House, Plano-İllinois’de, Mies Van der Rohe’nin tasarladığı bir eve, açık havada kalıcı eser uygulaması için, 1989 yılında yaptığı öneri, uygulamadan sonra Pennsylvania’ya taşınarak tekrar birleştirilir. 1954 yılında gerçekleşen Fox Nehri Seli yüksekliğinde, üstüste konulan taşlarla oluşturulan ‘Höyük’ uygulaması ve yapının üzerine oyulan çizgiler, gelecek yıllarda olabilecek sel seviyelerinin tespit edilebilmesine olanak sağlar. (Resim 82).

³⁴ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.194

Resim 82 Andy Goldsworthy, 'Höyük', Pennsylvania- ABD, 1992
(Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)

1993

Ocak- Şubat, Dumfrieshire'da taştan yapılan yaylar 'Taking Walks'u, demir yönünden zengin taşları bir nehirde eriterek, bir seri 'Kırmızı Havuz'lar yapmaya başlar. Eser , ilkini 1970'lerde Morecample'de denediği işlemin daha güçlü bir uygulamasıdır (Resim 83). Havuz içlerini kırmızı toprakla rengini değiştirmesine insanların verdiği tepki üzerine çalışmasını şu şekilde açıklar:

"Sanırım çoğu insan, havuzların rengini değiştirmeme karşı tepkililer. Bir bakıma birbirine sürtülerek öğütülen taş, boyadır ama bu nehrin içinden gelen bir renktir. Bir çalışmanın, o yerin büyük bir parçası olmasını seviyorum. Benim tek yaptığım şey onu görmek. Bunlar başarılması en zor çalışmalardır."³⁵

5 Şubat- Kızı Anna, doğar.

İlkbahar- Özel sipariş olarak, 'Dört Köşe Konileri-Four Corner Cones'u Nice'te ve 'Blackwater Taşı- Blackwater Stone'u Paris- Fransa'da gerçekleştirir.

Mayıs- Scaur Water, Dumfrieshire'da, kayaların üstünde ve nehir kenarındaki havuz bölümlerinde, karahindibanın sarı çiçekleri ile çalışır.

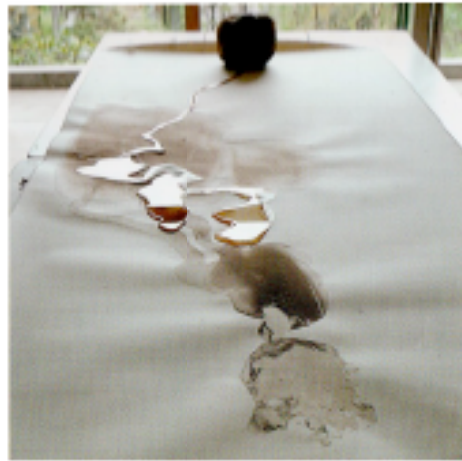
³⁵ Terry Friedman, *Chronology, Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.195

Resim 83 Andy Goldsworthy, 'Kırmızı Taş Havuz', Morcample Koyu-Lancashire, 1993 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Mayıs- Nashigahara, Japonya'da, kar, kül, lav ve kırmızı Gotemba Ocağı'nın toprağı ile çalışır. 'A Meeting of Mountains' isimli çalışmasında; Fuji Dağı'ndan gelen toprakla karıştırılarak yapılan kartopu, 4,5 metre uzunluğunda, üzerinde daha önce Ben Nevis'te toprakla karıştırılarak yapılan kartopunun erimesi ile kağıt üzerine bıraktığı desen ile birleşir (Resim 84).

24 Mayıs- 4 Temmuz, Harewood Terrace Gallery'sinde düzenlenen, 'Mid-Winter Muster Sculpture at Mount Victor Station' isimli sergisi gerçekleşir.

Resim 84 Andy Goldsworthy, 'Kar Resmi', Nashigahara- Japonya, Mayıs-1993 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

19 Haziran- New York City'de 'Yağmur Gölgesi' çalışması yapar. Central Park'da, Galerie Lelong'da ki sergiye hazırlık olarak, 10 gün boyunca geçici çalışmalar yapar. Galeri yöneticisi, Mary Sabation ile tanışması sergi hazırlıkları sırasında olur.

8 Temmuz- 13 Ağustos, 'Kum Yerleştirmesi', Storey Institute- Lancaster'da gerçekleşir.

9 Temmuz- Bradford Üniversitesi'nden, BA onur derecesi alır.

23 Temmuz- Port Ceiriad, Wales'de, gelen gelgit dalgası ile aşağı getirilmiş 'Dengelenmiş Kayalar' çalışmasını gerçekleştirir.

9 Eylül- 16 Ekim, New York City Galerie'de, Peansylvania ve Dumsfrieshire'da yaptığı son dönem çalışmaları yer alır ve New York'daki ilk kişisel sergi olma özelliğini taşır.

17 Ekim- 28 Kasım, 'Two Autumns' Tochigi Prefectural Museum of Fine Art'da, küratörlüğü Hiroya tarafından yapılan ilk büyük kapsamlı müze sergisi gerçekleşir. (Resim 85). *"İki mevsim ve iki mekan arasındaki vurgu, doğadaki ilişkinin vurgusudur. Her çalışmadan diğerine uzanan, ortaya çıkarılmayı bekleyen bir katman- yerin altındaki yer, mevsimin altındaki mevsimdir."*³⁶, sözleriyle sergi hakkında düşüncelerini dile getirir.

Resim 85 Andy Goldsworthy, 'Eğreltiotu Çizgisi', Tochigi Prefectural Museum-Japonya, Kasım-1993
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

³⁶ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.195

Kasım- Westchester County, Buchorn, New York'da 'Duvarın içindeki Ağaç' ismiyle, Joel ve Sherry Mallin için özel sipariş eserini gerçekleştirir (Resim 86). Düşen bir ağacın gövdesiyle bütünleşen kurutaştan yapılan duvar, eseri oluşturur. Buchorn, sanatçının memleketinden uzak evi olur ve Mallin Ailesi, Storm King ve Cornell Üniversitesi'ndeki çalışmalarını destekleyicisi olurlar.

Resim 86 Andy Goldsworthy, 'Duvarın İçinde ki Ağaç', Buchorn- New York, Kasım-1993 (Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)

Kış, Barfil, Dumfrieshire'da, 'Kaya Ağlı- Rock Fold' eserini gerçekleştirir (Resim 87). Jeolojik bir kazıda ortaya çıkan kaya yatağını çevreleyen kurutaşlar ile yaptığı sipariş eseridir. Çalışma sırasında, kaya yatağının kırılğan bir yapıda olduğu anlaşılınca, toprağa geri yerleştirilir. Üzerinde hızla büyüyen bitki örtüsü nedeniyle, ortaya çıkarılan taş daha sonra algılanmaz. Proje, 1996'da başlayarak gerçekleştirilecek olan 'Koyun Ağlı' çalışmasının başlangıcı olur.

Resim 87 Andy Goldsworthy, 'Kaya Ağlı', Dumfrieshire- İskoçya, Kasım-1993 (Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)

1994

'Two Autumns' Setegaya Art Museum'da Tokyo'da sergilenir.

19 Şubat- 27 Mart, son 25 yılın en yoğun kar yağışında, büyük bir kartopu yapar.

Şubat- Mart, Penpont Scaur Water'da, kayın ve meşe ağaçlarından sarkan 'Kartopları' ve Capenoch Estate'te, yaşlı bir meşe ağacının yanında yapılan, '5 Taş Kemer' dahil pek çok çalışma gerçekleştirir. Ağaçla çalışması sırasında ağaç ile toprak arasında ki bağı keşfeder; " Yere yatay olarak büyüyen uzun bir dal, bana ağacın toprak olduğunu öğretti. Dal manzara gibi."³⁷

Nisan- 'Stone' isimli kitabı, 120 sayfa ve 165 adet görselden oluşarak, kendi ifadeleriyle basılır.

'Taş' Sergisi Michael Hue Williams Gallery ve Grob Gallery'de sergilenir.

21 Nisan- 27 Mayıs arasında, İskoçya'da Bond Street 19 numaralı boş bir binada 'Köprüler Sürüsü- Herd of Arches' sergisi düzenlenir. Çalışma gelecekte yapılacak eserlerin önemli bir başlangıcıdır. "Locbarbriggs'te kullanılmakta olan taş ocağın da bana, cömertçe çöplüklerinde bulunan taşlarla çalışabileceğimi söyledi."³⁸ Taş ocağının Müdürü Eric Sawden ile tanışmasıyla başlayan iş ilişkileri daha sonra 1998 ve 1999 yıllarında yaptığı projelerde de kumtaşı kullanmasıyla devam edecektir.

3 Mayıs- 11 Haziran arasında, 'Taş' Haines Galeri'de, San Francisco'da, bitkilerden oluşturduğu 'Duvar Çizgisi' ve 'Çizili Taş Resmi' dahil iki çalışması sergilenir (Resim 88).

³⁷ Terry Friedman, *Chronology, Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.195

³⁸ Terry Friedman, *Chronology, Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009 s.195

Resim 88 Andy Goldsworthy, 'Çizili Taş Resmi' ve duvar üstünde 'Ot Çizgi', California-ABD, Mayıs-Haziran, 1993
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

17 Mayıs – 3 Temmuz, Galerie Aline Vidal'da Paris'te demir yönünden zengin toprak kullanılarak yapılan 'Kırmızı Toprak' isimli duvar sergilenir (Resim 89).

Mayıs- Daha önce, ağaç gövdesinin üzerine gelincik yaprakları yerleştirerek yaptığı çalışmayı tekrarlar.

Resim 89 Andy Goldsworthy, 'Kırmızı Toprak', Galerie Aline Vidal-Fransa, Mayıs-Temmuz, 1993
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

4 Haziran- 7 Ağustos, 'Laumeier Stone' başlığıyla, Laumeier Sculpture Park-Missouri'de, 1991 ve 1992 yılları arasında yaptığı 'Kaya Nehri' fotoğrafları sergilenir.

6-8 Haziran, California'da bulunan, Runnymede Sculpture Farm'da 'Toz Fırlatmaları'nı gerçekleştirir. Çalışmayla ilgili olarak: " Soğuk bir günde verilen nefesin niteliği vardı ve California toprağının sıklıkla nefes aldığına dıyabileceği bir yer."³⁹ sözlerini ifadeler.

İskoçya'da, yerden kazarak topladığı kil ile çalışır, Barry Gregson'un yardımıyla fırınlar ve kazdığı yere pişmiş toprağı geri koyar.

Temmuz- Fornalutx, Mallorca- İspanya'da, zeytinağaçlarının bulunduğu yerde 'Ağacın İçindeki Taşlar' isimli çalışmasını yapar (Resim 90). Çalışmayla ilgili; " Bu ağaçlar o kadar yaşlıki, taş gibi hissediliyorlar. Taşların bulunduğu yerde ağaçlar toprakta tohumlarıyla büyüyorlar."⁴⁰ açıklamasını yapar. Çalışma, taş ve duvar ilişkisi açısından, 'Storm King Duvarı'na rehber olur.

Resim 90 Andy Goldsworthy, 'Ağacın İçindeki Taşlar' Mallorca-İspanya, Temmuz-1994

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 91 Andy Goldsworthy, 'Régine Chopinot sahilinde', La Rochelle- Fransa, Kasım-1994

Temmuz, Edinburgh'da Royal Botanic Garden'da 'Taş Koni- Slate Cone'u yaparken, Fransa'nın ünlü dans koreografi, Régine Chopinot tarafından ziyaret edilir (Resim 91). 1995'te prömiyeri yapılan bale gösterisi 'Végétal'de, birlikte çalışmak için görüşürler.

³⁹ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.196

⁴⁰ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.196

Aynı dönemde, Capenoch ağaçları üzerinde meşe yapraklarıyla oluşturulan çizgi çalışmalarına devam eder.

Ekim ayında, Capenoch ağaçları üzerinde ki çalışmalarına devam eder.

22- 25 Ekim, The British Museum, Londra'da 'Kum İşi- Sandwork'ü monte eder. Eser geçici olarak Mısır Heykeli bölümünde yer alır. 30 tonluk kum kıvrılarak akan bir şekilde düzenlenir. Eser önerisi, önce çok yer kaplayıp dikkat dağıtacağı için reddedilsede, Küratör James Patman tarafından desteklenir. Eser bir gecede yapılır ve sadece 3 gün sergilenir.

Kasım- Fransa'ya gider. Régine Chopinot ile 'Végétal' sergisi görüşmelerine başlar.

Kasım- Aralık arasında, ağaç üstünde çalışmaları devam eder, 'Koni, Kök Çubuk Sütunu' eserlerini gerçekleştirir.

1 Aralık- 28 Şubat 1995'e kadar 'Time Machine' isimli sergisi, The British Museum –Londra'da, Eski Mısır Eserleri Bölümü'nde sergilenir. Küratör James Patnam'dır ve sergide, 'Taş İşleri' eski dönemlerde kullanılan bir tabutun içine yerleştirilir. 'Kum İşleri' eski taş bir tabutun içine yerleştirilir (Resim 92). 'Yaprak İşleri' siyah bazalt bir içki kasesinin içinde tabutta sergilenir. Çalışma var olan malzeme içinde sergilenen ilk eserlerdir. Çalışmayla ilgili olarak; “ *Tabutlar, sadece ölülerin bulunduğu sandıklar değildir, ölüm, yaşamı barındırdığı için onlar yaşam sandıklarıdır.*”⁴¹ sözlerini ifadeler. Eser, Müze'nin koruması altındadır.

15 Aralık- Oğlu Thomas, doğar.

Aralık ve Ocak 1995'te bitecek olan, Scaur Glen- Dumfrieshire'da, kayanın üzerini toprak ile kaplar.

⁴¹ Terry Friedman, *Chronology, Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.196

Resim 92 Andy Goldsworthy, 'Taş Tabut içinde-Kum İşi' The British Museum- İngiltere, Aralık- 1994
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

1995

4-5 Ocak, 25 Şubat ve 7 Mart tarihlerinde, ağaç üzerinde çalışmalarını sürdürür.

2 Şubat- 23 Nisan, 'Toprağın Nefesi' isimli eserini San Jose Museum of Art, California'da gerçekleştirir (Resim 93).

Resim 93 Andy Goldsworthy, 'Toprağın Nefesi' San Jose Museum of Art, California- ABD, Şubat- Nisan-1995
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 94 Andy Goldsworthy, 'Siyah Taşlar- Kırmızı Havuzlar' Galerie Lelong -New York- ABD , Mart- Nisan- 1995

11 Mart- 15 Nisan, 'Four Stones' sergisi Belçika'da, Galeri 565'te sergilenir. August Hoviele ile çalışmalarının başlangıcıdır.

14 Mart- 'Bahar Zamanı' temalı 5 geçici eserin fotoğrafları, posta pullarının üzerine basılır.

Mart- New York'da 'Taş Ev'i yapar ve Mountainville'de Storm King Art Center'a ilk ziyaretini gerçekleştirir.

23 Mart- 22 Nisan, 'Siyah Taşlar- Kırmızı Havuzlar' Galerie Lelong'daki sergisinde, 1994-1995 yıllarında yaptığı çalışma sergilenir (Resim 94). Sergide gerçekleştirilen eserler hakkında düşüncesi;

"Siyah ile kırmızı arasında bir ilişki olduğunu düşünüyorum, kırmızı dünyanın etrafında bir damar gibi akıyor. Bu benim doğadaki akışın farkına varmamı sağladı. 1990'da Isle of Sky'da benzer bir çalışma yapmıştım. Başlangıçta şans eseri elde ettiğim nitelikleri yeniden çalışmak, hava, mevsim ve taş hakkında daha derin bir farkındalık sağladı."⁴²

Nisan- Penpont yakınında çiftlik evini, kalıcı ev, bürolar ve stüdyo yapılması için satmayı kabul eder. Aynı dönemde ağaç üzerinde, çürümüş meşe çubuklarından yaptığı çizgi çalışmasını gerçekleştirir.

Public Art ofisinden Steve Chettle ile 'İngiliz Görsel Sanatları Yılı' kapsamında Kültür Mirasları Bölümü tarafından gerçekleştirilecek olan eyalet çapında geniş alana yayılacak heykel çalışması için görüşmeler yapar. Sanatçı varolan Ordance Survey ve tarihi haritalardaki yerleri belirler ve 100 kurutaştan yapılan 'Koyun Ağaçları' önerilerini 2000'e kadar tamamlamayı düşünür. 1996'da başlatılan projenin süresi 2003'e kadar uzatılır.

19 Mayıs- Musée dépermental'de yapılacak olan 'Earth Memory'de yer alması için Paris'te ki İngiliz Konsoloslğu danışmanı, Katherine Febros, sanatçıyı teşvik eder. Sanatçı, Basses Alpes'in bu uzak bölgesinin olağanüstü jeolojik yapısını keşfeder. Müze Müdürü Nadine Gomez Passamar ve Guy Martini ile tanışır. İskoçya'nın

⁴² Terry Friedman, *Chronology, Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.197

dışında bir yerle ve insanlarla en uzun ve önemli ilişkisinin başlangıcıdır. Bölgede, 1997'den 2000 yılına kadar çalışmalar yapar.

Haziran- Ağaçlar üzerinde çalışmalarına devam ederek, 'Delikli Yaprak Kubbesi'ni gerçekleştirir.

'A Clearing of Arches' Hathill Sculpture Foundation için gece görülebilmesi için, tebeşirden yapılan 'Kemerler' uygulamasını gerçekleştirir (Resim 95). Eser, daha sonra sanatçının Penpont'taki ahırının zeminine, loş bir aydınlatma desteği ile monte edilir.

Resim 95 Andy Goldsworthy, 'A clearing Arches', Goodwood-Sussex, İngiltere, Haziran- 1995 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

14- 16 Temmuz, Bés Nehri, Fransa'da, farklı renkli taşları uçları yanmış kökler, kum ve yakındaki dağın jeolojik yapısının bir ifadesi olarak beyaz dalların birbirinin üstüne konularak oluşturulmuş anıtını yapar.

Ağustos- Régine Chopinot'un şirketi, Ballet Atlantique'i ziyaret eder. Dansçılarla birlikte çubuk ve toz atışları gerçekleştirir.

Döndükten sonra, tarlalardan toplanan koyun yünleriyle çalışmaya başlar (Resim 96).

Resim 96 Andy Goldsworthy, 'Yün Çizgi', Penpont- Dumfrieshire, İskoçya, Ağustos- 1995
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Alman film yapımcısı Thomas Riedelsheimer, Sanatçı ile iletişim kurar. Filmin yapımına 1996 yılında başlanır.

Eylül- 'Delik Toprak' çalışmasını gerçekleştirir.

Ekim- Storm King Art Center-New York'a davet edilir. Ziyareti sırasında çevreyi inceler ve geçici çalışmalar yapar;

"Yürüyerek, etrafa bakarak ve arada sırada geçici çalışmalar yaparak, yeri tanıyarak, bir çok gün geçirdim; bir kaya üzerine dolan suyun içine yerleştirilen kırmızı yapraklarda dahil."⁴³

17 Ekim- Dumsfrieshire'da Carrich Koyu'nda gelgitlerin yaşandığı sahilde '11 Kemer' uygulaması yapar. Çalışmanın benzerini 2005'de, Yeni Zelanda'da tekrarlar.

6-7 Kasım, Prömiyeri yapılan, kareografisini Régine Chopinot'un yaptığı, 'Végétal' bale gösterisinin sahne dekoru sanatçı tarafından gerçekleştirilir.

25 Kasım- 9 Aralık, Alaska'da, Anchorage Museum of History & Art ve Alaska Design Forum tarafından, Turnagain Arm'da çalışması için davet edilir. Ağaçlar, kayalar, su ve buz ile çalışmalar yapar (Resim 97).

⁴³ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.197

Resim 97 Andy Goldsworthy, 'Buz Sarkıt Yapıştırılmış Halka', Alaska, Kasım- 1995
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

14 Aralık- İngiltere'nin Kuzeybatısı'yla olan güçlü bağlarını yansıtan sanatçı ve heykeltıraş olarak uluslararası bir üne sahip olduğu için, University of Central Lancashire tarafından, Onursal Üniversite Öğretmenliği ile ödüllendirilir.

14 Aralık- 31 Mart 1996, 'time machine Antico Egitto e Arte Contemporanea' Museo Egizio'da Turin- İtalya'da gerçekleştirilir. British Museum'da gerçekleştirilen 'Kum İşi' ne benzer uygulamayı gerçekleştirir (Resim 98).

28 Aralık- Dumfrieshire'da, Glen Marlin Şelaleri'nde çalışır.

Resim 98 Andy Goldsworthy, 'Kum İşi', Museo Egizio - İtalya'da, 14 Aralık 1995, 31 Mart 1996
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

1996

8-12 Ocak, Redmire Farm, Cumbria'da teklif edilen 100 Koyun Ağılı'ndan ilkini, Mungrisdale Koyun Ağılı'nı, Steve Allen ile inşa eder. Başarılı duvar ustası bundan sonraki kurutaş çalışmalarında ekibin başında yer alır.

2-10 Şubat, gerçekleştirdiği geçici eserler arasında; 'Kar Çizgisi', 'Buz Yay', 'Kazınmış Kar Deliği', 'Çamur ve Kar ile Kaplanmış Nehir Formu' yer alır. Geçici eserlerini; "Yaşama nedenim bu tür eserlerdir."⁴⁴ sözleriyle tanımlar.

20-21 Şubat arasında, Paris'te 'Végétal', Theatre de le Ville'de, sahnelenir. Aynı şirket tarafından kaydedilir.

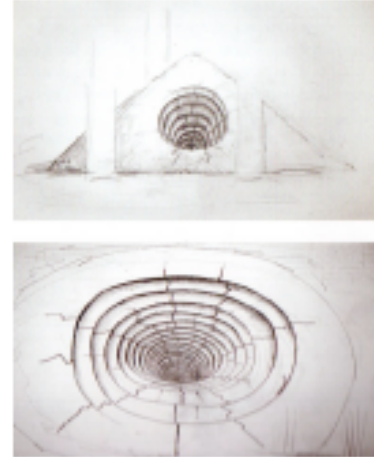
Mart ayında Glasgow Museum of Modern Art'da çatlak kil zemin çalışması tabana monte edilir.

17 Mart- 29 Eylül, 'Alaska Works', Anchorage Museum of Art'da, 5 Aralık 1996- 15 Şubat 1997'de, Alaska Slate Museum'a, 1 Nisan 1997- 2 Haziran 1997'de, University of Alaska Museum'a taşınarak sergilenir.

Nisan- Binaların dış çizgisini takip eden 'Karahindiba Çizgisi-Dandelion Line'ni, Cahors-Fransa'da yapar (Resim 99).

Resim 99 Andy Goldsworthy, 'Karahindiba Çizgisi' Cahors-Fransa, Nisan-1996 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 100 Andy Goldsworthy, 'Öneri Çizimleri' Los Angeles, Coliformia - ABD , 1995 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

⁴⁴ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.198

Mayıs- Los Angeles, Colifornia'da The Getty Research Institute for the History of Art and Humanities'i ziyaret eder. 1998'de gerçekleştirilecek olan teklifin sunumunu yapar (Resim 100).

26 Temmuz- 'Koyun Ağılı' projesini finanse edebilmek için 40.000 pound'luk 'Milli Piyango Kredisi' avans verilir.

27 Temmuz- 1 Eylül , 'Koyun Ağılı 1996-2000' kapsamında çizim tekliflerini sunar. Ağustos ayında, Fuji Panoramik 6x617 kamera alır. Kameranın özelliği, daha önce 2,3 hatta 4 karede çekilen fotoğrafların 1 karede yer alabilmesini sağlar.

1-21 Eylül, Mount Kisco, New York'da özel sipariş olan, yolun kenarında varolan duvarı yeniden yapar. Storm King Art Centre'ı tekrar ziyaret eder.

9 Eylül- Kanada, Montreal'i ilk kez ziyaret eder. Cirque du Soleil'in yeni merkezi için, açık havada uygulanacak kalıcı eser projesi için görüşür. Sanatçının önerisi, 'Montreal Köprüsü'dür. Yaklaşık 4 metre yüksekliğinde, 80 ton ağırlığında Dumsfrieshire'ın bölgesel kırmızı kumtaşından yapılması planlanır. Taşın diğer özelliği, bir zamanlar gemi ağırlığı olarak Montreal'e ihraç edilmesidir. Kemer, taşın ve insanların İskoçya'dan Kanada'ya göç etmesinin, kıtalar arası hareketini ifadelediği, girişten ziyade köprü görevini görür [Eser, Andy Goldsworthy'nin Sanatı Bölümünde incelenmiştir] . Cirque du Soleil'in, ortak kurucusu ve müdürü olan Guy Labibérté, sanatçıdan yaşadığı yerde, topraktan suya adım atan 'Kemer' uygulamasının siparişini verir. Eser 1999'da tamamlanır.

10 Ekim- Terry Friedman'ın giriş makalesi ve sanatçının kendi anlatımıyla oluşturulan 'Wood' isimli kitabı, 120 sayfa ve 145 renkli görsel ile yayınlanır.

11 Ekim- 22 Kasım, 'Wood' ismiyle, Michael Hue Williams Fine Art'ta; örölerek yapılan 'Meşe Top', 'Hasırotu Çizgisi' ve atkeşanesinden yapılan 'Kök Perde' sergilenir.

8 Ekim- 7 Aralık, University of Hetfordshire'da 'Jack's Fold' sergilenir (Resim 101). Eser, Galeri'nin cam duvarıyla ikiye bölünen yuvarlak formda taş duvar uygulamasıdır.

Resim 101 Andy Goldsworthy, 'Jack's Fold', Hetfordshire Üniversitesi, İngiltere , Aralık 1996
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

İskoçya'da yeni inşa edilen bir California evinin duvarına, yaprak çalışmalarının yer aldığı dolap uygulamasını, 1998 Ocak ayında monte eder (Resim 102).

Resim 102 Andy Goldsworthy, 'Yaprak Çalışmaları', California-ABD , Yapım 1996- Montaj 1998
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

8 Kasım- 4 Ocak 1997, 'Wood' sergisini Galerie Lelong, New York'da gerçekleştirir. New York State Buchorn'dan getirilen yanmış çubukların montesiyle oluşturulur ve serginin sonunda geri gönderilerek çürümeye bırakılır.

16 Kasım- 18 Ocak 1997, 'Wood' ismiyle düzenlenen sergi, Haines Gallery, San Francisco'da gerçekleşir. Sergide, bir seri çubuk uygulaması, 'Taş ve Yosun Delikleri' dahil ilk California çatlayan 'Kil Duvar' uygulamalarını yapar.

Aralık- Penpont'ta, '3 Sütun' ve '3 Taş Çizgi' uygulaması yapar. Tek bir sütun ve nehir formu tekrar şekillendirilerek 1997'de uygulanır.

25 Aralık- Scaur Glen, Dumfrieshire'da iki gece üstüste çalışarak, taş yığınının üstünü buz tabakaları ile kaplar, erime anının görüntülerini, fotoğrafla belgeler (Resim 103).

Resim 103 Andy Goldsworthy, 'Buz Kaplı Taş Yığını', Dumfrieshire- İskoçya , Aralık 1996 (Andy Goldsworthy, Diaries- Scotland, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

1997

Penpont'da, Goldsworthy, Ailesinin yeni evinin dokusuna uygun dış mekan heykellerini gerçekleştirir. 'Nehir' ve 'Taş Sütun' evin dışına yapılan ilk çalışmalardır (Resim 104).

Resim 104 Andy Goldsworthy, 'Nehir' ve 'Taş Sütun', Dumfrieshire- İskoçya , Ocak 1997 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Şubat- Film yapımcısı Thomas Riedelsheimer Penpont'a ilk ziyaretini gerçekleştirir.

National Museum of Scotland tarafından, Edinburgh'da yeni Chambers caddesinin uzantısı için kalıcı heykel siparişi verilir. Terasın çatısına, Edinburgh'lu Jeolog James Hutton anısına, bir grup fırınlanmış kaya yerleştirilmesini önerir. Hazırlık olarak Penpont Stüdyosu'na endüstriyel fırın monte eder. Fakat karşılaştığı teknik sorunlar nedeniyle, proje gerçekleştirilmez.

Nisan- Geçici eserlerinin İlkbahar Bölümü başlar. 'Coleridge's Walk''da yapılan bir yürüyüşün izi takip edilir.

Mayıs- The Getty Research Institute for the History of Art and the Humanities, Los Angeles, Sanatı korumak adına gerçekleştirilen organizasyon için eser yapmanın ironisinin farkındadır. Daha sonraki aylarda, tahmin edilemeyecek derecede büyük çatlaklar oluşan, iç mekanda doğal ışık ile aydınlatılmış merkezine doğru küçülen halka şeklinde 'Kil Delik'ler uygular (Resim 105). Eser, yazın güneş ışığında yalnız 1 kez direk ışık alacak şekilde yerleştirilir. 1999 yılında bir su borusu patlayınca eser tahrip olur.

Resim 105 Andy Goldsworthy, 'Kil Delik', Los Angeles- ABD , Mayıs 1997
(Terry Friedman, *Chronology, Time- Andy Goldsworthy, (2.Bs)*, Thames & Hudson, Londra 2009)

7-8 Haziran, Cumbria'da 'Yürüyen Köprü- Walking Arch', Koyun Ağılı Projesinin bir devamı olarak, projede uygulamayı düşündüğü fikirleri dile getirir.

"İskoçya'da, Locharbriggs'in kırmızı kumtaşından, yaşadığım yere yakın olan Lowther Hill üzerinde bulunan bir koyun ağılında dikilmiş olan köprü yapacağım, daha sonra eser, İskoçya'dan, Cumbria'ya, Lancashire ya da Yorkshire'a bir yol takip edecek. Yay, takip edilen yola yakın olan ya da yol üzerinde ki ağıllarda bir gece

kalacak. Söküldükten sonra, varılan ağılda tekrar monte edilecek ve bulunduğu her yerde fotoğrafı çekilecek.”⁴⁵

15 Ağustos- Végétal, Edinburgh Uluslararası Festivali’nde, Ballet Atlantique-Régine Chopinot tarafından tekrar sahnelenir.

25 Ağustos- 11 Eylül arasında, Melbourne- Avustralya’da, Herring Island Environmental Sculpture Park’da kalıcı eser çalışması gerçekleştirir. Castlemaine Taşı’ndan ‘Höyük’ ve Dunkeld Kumtaşı’ndan ‘Taş Ev’ (Resim 106) isimli iki eser uygulaması yapar.

Eylül – Westchester County, New York’da özel sipariş ‘11 Köprü’ uygulamasını yapar.

Resim 106 Andy Goldsworthy, ‘Taş Ev’, Melbourne- Avustralya , Ağustos- Eylül 1997
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Eylül- Ekim, Storm King Art Center’da gerçekleştireceği ‘Storm King Duvarı’ isimli çalışmaya başlar ve seçtiği alan ile ilgili olarak;“*Geriye kendisinden pek fazla bir şey kalmamış eski terkedilmiş bir duvar buldum. Uzunluğu boyunca büyüyen ağaçların düz çizgisinden duvarı temeli bulunabilir...doğru yönü, akışı ve hissi bulmak için ağaçları içinden, dışından birçok kez yürüdüm.*”⁴⁶ açıklamasını yapar. Grizedale’de ,

⁴⁵ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.199

⁴⁶ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.199

1990 yılında yapmış olduğu 'Wall that went for a walk' a benzer bir çalışma uygulanır.

24 Ekim- 8 Ocak 1998, Réserve Géologique de Haute Provence'in onuncu yılını kutlamak için 'Höyükler' yerleştirmelerini Musée de'partemental de Digne, Fransa'da gerçekleştirir.

Kasım- 'Montreal Köprüsü' için Dumfrieshire'da, Locharbriggs Taş Ocağı'ndan, eserde kullanacağı taşları toplamaya başlar.

1998

Ocak- Penpont'da, otlama alanının üzerine yayılmış büyük beyaz kanvas üstünde koyunların ya da büyükbaş hayvanların yiyecek kaplarını, merkezde yer alacak şekilde yerleştirerek, koyun izlerinin oluşturduğu 'Koyun Resimleri'ni gerçekleştirir (Resim 107).

Resim 107 Andy Goldsworthy, 'Koyun Resimleri', Penpont, Dumfrieshire - İskoçya , Ocak 1998
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Şubat- The Museum of Contemporary Art, Chicago'yu ziyaret eder. Müze'nin dış duvarına dondurarak yapıştırmak istediği 'Taş Höyük', alışılmışın dışında ılık geçen mevsim nedeniyle başarısızlıkla sonuçlanır. "Duvarın bittiği yere, başarısızlığın anıtı

olarak bir höyük bıraktım.”⁴⁷ Müze yetkilileri ile, kışın kartopu yapıp, derindondurucuda depoladıktan sonra, yazın uygulamak için görüşmeler yapar. Benzer bir uygulama 2000 yılında Londra’da gerçekleştirilir.

Resim 108 Andy Goldsworthy, ‘Taş Sütun’, Glenluce, Dumfrieshire - İskoçya , Mart 1998
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Mart- Glenluce- Dumfrieshire’da, terkedilmiş eski bir taş ahırda , duvarı dolduran ince taşlardan oluşan duvarın içine, deniz taşları büyükten küçüğe doğru sıralanarak yerleştirilerek ‘Taş Sütun’ çalışmasını gerçekleştirir (Resim 108). Eser, sipariş üzerine üretilir.

Mart- British Airways’in West Drayton- Londra’da ki merkezi için iki parçadan oluşan eserini gerçekleştirir. Eserlerden biri içmekan ‘Höyük’, diğeri ise açık havada gerçekleştirilen ‘Taş Oda’dır.

Nisan- Mayıs, Edinburgh’da National Museum of Scotland’ın sergi galerisinde ‘Kil Duvar’ ve ‘Taş Duvar’ı (Resim 109) uygular.

⁴⁷ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.200

Resim 109 Andy Goldsworthy, 'Taş Duvar' yapım aşaması, National Museum of Scotland-İskoçya, Nisan- Mayıs 1998
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

8 Nisan-7 Haziran, 'Arche' Musée d'Art Contemporain'de Montreal- Kanada'da, 1993-1995, 1997 yıllarında Dumfrieshire ve Alaska'da gerçekleştirdiği çalışmalarını sergiler.

4 Haziran- 18 Temmuz, Galerie Lelong- Paris'te, 'Goldsworthy' isimli sergide, taş sütunu çevreleyen, at kestanesinden yaptığı 'Perde'yi gerçekleştirir. Eser, 1995 yılında Végétal için üretilen bir çalışmadır.

17 Haziran- 20 Eylül, 'Entre Nature' isimli sergisi Foundation Cartier, Paris'te sergilenir. Ağaç dallarından dokunan 'Top' eseri sergilenen eserlerden biridir (Resim 110).

Resim 110 Andy Goldsworthy, 'Top' yapım aşaması, Foundation Cartier, Paris- Fransa, 1998
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

27- 28 Haziran, Penpont'da, ileri bir tarihte gerçekleşecek bale gösterisinde izletilecek film uygulaması için Régine Chopinot ve Thomas Riedelsheimer ile görüşür. 'La Danse du temps' için çatlayan kil duvarın filme alınması fikri beğeniyle karşılanır. Çatlayan kil duvarın üzerinde, suyun hareketinin ifadesi olan Nehir kıvrımları yer alır.

Temmuz- Digne-les Bains, Fransa'da, '5 Su Höyüğü', 3 İngiliz duvar ustası kullanarak gerçekleştirir. Réserve Géologique'ye giden yol üzerinde bulunan araba parkına aralıklarla yerleştirilir. Yakınlardaki bir ırmağın suyunun yönü değiştirilerek höyüklerin bulunduğu alana sırayla tahliye edilir.

Bés Nehri'nde taşlarla ve yapraklarla çalışmalar yapar. Nadine Gomez- Passamar ve Guy Martini ile Musée Départemental'da çatlayan kil duvarın kalıcı montesi için görüşmeler yapar. Thomas Riedelsheimer'dan uygulama sırasında, 'La Danse du Temps' için filme almasını ister.

4 Ağustos- Penpont'da, bir ağacın üzerinde toprak ve yosun kullanarak çalışır. Toprak ve yosun sanki ağacın üzerinde doğal bir şekilde oluşmuş gibi görünen 'Delik' uygulamasını yapar (Resim 111), Nisan 1999'da çalışmayı tekrarlar.

Resim 111 Andy Goldsworthy, 'Delik', İskoçya, 4 Ağustos 1998 (Andy Goldsworthy, Diaries- Scotland, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

26 Eylül- 30 Ekim, Berlin’de ‘Installation und Photographie’ sergisi Springer& Winckler Galerie’de sergilenir. Sergide, binanın mimarisinin sağladığı iç açıları ve kıvrımları kullanarak ‘Çabuk Çizgi-Rush Line’ yapar (Resim 112).

Resim 112 Andy Goldsworthy, ‘Çabuk Çizgi- Rush Line’ yapım aşaması, Almanya, Eylül 1998 (Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Eylül- Ekim, Storm King Duvarı’nın ikinci bölümünün yapımını yönetir. “ Öyle bir ivmeyle yapılmış ki kendisini isteyerek gölün içine, tepeden aşağıya bırakıyor.”⁴⁸ Duvar’ın bulunduğu nehirde ve çevrede geçici çalışmalar yapar. Çalışmaları, Thomas Riedelsheimer filme alır.

11 Kasım- 19 Aralık, Ingleby Gallery- Edinburgh’da, ‘Andy Goldsworthy’ ismiyle, Museum of Scotland’da uyguladığı eserleri sergiler.

1999

Sanatçı, bitirilmeden bırakılan ve 21. yüzyılda tamamlanacak bir çok Milenyum Projesi’ne başlar.

Ocak- Dunesslin- Dumfrieshire’ özel sipariş eseri, ‘Taş Höyük- Stone Cairn’ içine, Hawthorn Ağacı diker (Resim 113). Eser’de, taşın içinde bütülyen ağacın 25 yılda olgunlaşması hedeflenir. Eser, 2003 yılında yapacağı ‘Taşların Bahçesi’ isimli kalıcı eserinin temelini oluşturur.

⁴⁸ Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.201

Resim 113 Andy Goldsworthy, 'Taş Höyük' Dumfrieshire, İskoçya, Ocak 1999 -Nisan 2000 (Andy Goldsworthy, Time, Change, Place, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Ocak- Mart, İskoçya'da kar bulamayacağını düşünerek, herbiri yaklaşık 183 santimetre çapında ve 20.yüzyılın anılarını barındıran malzemeleri içeren 14 kartopunun 7'sini yaparak soğuk hava deposunda depolar. 'Midsummer's Day-2000'de kartoplarını sergiler.

29 Ocak- 13 Şubat, Foxpoint-Nova Scotia, Kanada'da, Thomas Riedelsheimer tarafından filme alınan, Atlantic Seaboard kıyısı boyunca geçici eserler gerçekleştirir (Resim 114).

Resim 114 Andy Goldsworthy, 'Buz üstüne yayılan karın üzerine yapılan Çizgiler',Kanada, 12 Şubat 1999 (Andy Goldsworthy, Diaries- Nova Scotia, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Mart- Nisan, Ellon-Aberdeenshire, İskoçya’da özel sipariş üzerine gerçekleştirdiği, ‘Logie Höyüğü’nün yarısını gerçekleştirir (Resim 115). Diğer yarısını 2000’de tamamlar. Höyüğün ortasında bulunan boşluk, zamanın akışını vurgular ve sadece belli bir açıdan bakıldığında görülebilir. Diğer açılardan eser, bir bütün olarak algılanır.

Resim 115 Andy Goldsworthy, ‘Logie Höyüğü’nün ilk yarısı, Ellon-Aberdeenshire, İskoçya, Mart- Nisan 1999 (Andy Goldsworthy, *Time, Change, Place, Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

15- 25 Mart, Hollanda Orman Servisi tarafından düzenlenen, 100.yıl kutlamalarının bir parçası olarak, ormanda ve kumsalda çalışması için davet edilir.

“Direk toprakla çalışıyorum çünkü, enerji, değişim ve büyüme ile dolu ve ben bununla besleniyorum. Ona ihtiyacım var, kendimi, araziyi bu kadar zengin yapan bir çok katmanın içinde olan bir katman gibi görüyorum. Bu katman ben gittikten sonra diğer katmanlarla birleşecek. Bu bence çok güzel bir fikir.”⁴⁹

⁴⁹ Terry Friedman, *Chronology, Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.201

Kumsal ve ormanın kesiştiği yerde ağaçların üzerine kumsaldan getirdiği kumları yapıştırarak ayrıca kum üzerinde çalışmalar yaparak bir çok geçici eser uygulaması gerçekleştirir (Resim 116).

15 Mart

16 Mart

17 Mart 'İki Gövde'

18 Mart 'Kum Taşları'

19 Mart

20 Mart

Resim 116 Andy Goldsworthy, 'Geçici Eser Uygulamaları', Provincie Noord- Hollanda, 15-20 Mart 1999 (Andy Goldsworthy, Diaries- Holland, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

İlkbahar- 'La Danse du temps' için kil duvarı yapar ve Thomas Riedelsheimer ile duvarın kuruyup çatlarken oluşan değişiklikleri Penpont'da filme alırlar (Resim 117). Régine Chopinot ve şirketi 'Çatlayan Duvar'ı, Temmuz ayında seyreder. Ekip dansçıları, sanatçı ile birlikte Bés Nehri'nde çalışırlar. Aynı dönemde, Storm King Duvarı'nın son çalışmalarını yaparken, geçici eserler uygular.

Resim 117 Andy Goldsworthy, 'Çatlayan Kil Duvar'ın 'La Danse du temps' için filme alınması, İskoçya, 1999 (Andy Goldsworthy, Diaries- Digne, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Haziran- Digne, Fransa'da, Réserve Géologique'de üç ayrı vadiye yerleştirmek için '3 Nöbetçi Höyük'ün ilkinin yerleştirir.

Temmuz- Montreal'de daha önce sipariş edilen, Locharbriggs Kumtaşı'ndan yapılan 'Köprü' uygulamasını gerçekleştirir (Resim 118).

Resim 118 Andy Goldsworthy, 'Köprü' yapım aşaması, Montreal,Kanada, Eylül 1998
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Temmuz- Storm King yakınında, 1989 yılında gerçekleştirdiği 'Stonewood' çalışmasına benzer, özel sipariş olarak bir taş ve ağaç gövdesini içine alacak şekilde 'Folded Wall' isimli taş duvar uygulamasını yapar.

12- 29 Temmuz, Santa Fe- Mexico'da, 2000 yılında gerçekleştirilecek 'Two Rivers' sergisi için çalışmalar yapar.

Ağustos- Hertfordshire Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi, Sanat ve Sanat Terapileri Bölümü'ne eğitim vermesi için 2 yıllığına atanır.

Ağustos- Storm King'de geçici çalışmalarına devam eder.

Yaz- Sonbahar, Penpont'da, Thomas Riedelsheimer ile film çalışmalarına devam ederler.

Eylül- Raincombe Park- Oare, Wiltshire' özel sipariş olan 'Wiltshire Köprüsü' çalışmasını kumtaşı kullanarak, eserin yarısını gerçekleştirir. Eser 2000'de tamamlanarak, iki yüzyıl arasında köprü oluşturur ve zamana adım atar.

3-15 Ekim, New York'da, Cornell Üniversitesi Kampüsü'nde, 2000 yılında sergilenecek geçici eser çalışmalarını yapar (Resim 119,120,121).

Resim 119 Andy Goldsworthy, 'Kaya üzerine yapılan sarı yaprak çalışması',
Cornell Üniversitesi- ABD, 3 Ekim 1999
(Andy Goldsworthy, Diaries- Cornell, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson,
Londra 2009)

Resim 120 Andy Goldsworthy, Kaya üzerine yapılan 'Yaprak Nehri',
Cornell Üniversitesi- ABD, 4 Ekim 1999
(Andy Goldsworthy, Diaries- Cornell, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson,
Londra 2009)

Resim 121 Andy Goldsworthy, 'Kaya üzerine yapılan yaprak çalışması', Cornell Üniversitesi- ABD, 9 Ekim 1999 (Andy Goldsworthy, Diaries- Cornell, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

8- 9 Kasım, La Danse du temps'in Fransa'da prömiyeri yapılır. Andy Goldsworthy'nin yaptığı çatlayan 'Kil Duvar', Thomas Riedelsheimer tarafından filme alınarak, Régine Chopinot'un kareografisini üstlendiği gösteride yer alır (Resim 122).

Resim 122 Andy Goldsworthy, 'La Danse du temps' Gösterisi, Théâtre de la Ville, Paris- Fransa, 11- 15 Ocak 1999 (Andy Goldsworthy, Diaries- Digne, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Kasım- Hollister, California için özel sipariş eseri olan 'Holiter Höyüğü'nün yarısı yapılır ve kalan bölüm 2000 yılında tamamlanır (Resim 123).

Resim 123 Andy Goldsworthy, 'Hollister Höyüğü'nün ilk yarısı, California- ABD, Kasım 1999 (Andy Goldsworthy, *Time, Change, Place, Time- Andy Goldsworthy, (2.Bs)*, Thames & Hudson, Londra 2009)

Kasım- Aralık, Clougha Pike-Lancashire'da özel sipariş olan ve oval bir boşluğu çevreleyen 'Taş Duvar- Slate Wall' uygulaması yapar. Eserin yer aldığı bölüm, sanatçının 20 yıl önce çalıştığı alana bakar.

23 Kasım- 14 Ocak 2000, Mart ayında Hollanda'da yaptığı çalışmaların yer aldığı 'New Photographic Work' sergisi, Michael Hue-Williams Fine Arts'da, Londra'da düzenlenir.

Aralık- Londra'da 'Midsummer Day 2000'de çeşitli yerlere yerleştireceği kartopu çalışmalarını, biri hariç hepsini tamamlar.

2000

Ocak- Şubat, 'Penpont Höyüğü' köye giren anayol üzerine köylülerin isteği üzerine yapılır. Dumfrieshire arazisinin ve orada yaşayan insanların , sanatının üstündeki etkisini dile getirir;

"Onun zaman ve yeri belirleyici özelliği olmasını aynı zamanda da bir koruyucu olarak görev yapmasını amaçlıyorum,sadece Dumfrieshire arazisinin sanatının üstündeki güçlü etkisin değil, burada yaşayan insanların etkisinin de itirafı olarak."⁵⁰

Ocak- Fırında karşılaştığı teknik sorunları gidererek, Londra'da gerçekleştirilen 'Kaya Havuzları-Rock Pools' çalışması için taş fırınlamaya devam eder.

10 Ocak-12 Şubat, 'Digne Works' Scribe Otel'de Paris'te sergilenir. Sergide 'La Danse du temps'in hazırlığında yapılmış çalışmaların fotoğrafları yer alır.

11-15 Ocak, 'La Danse du temps', Théâtre de la Ville-Paris'te sergilenir.

Mart- Des Moines Art Center, Iowa'da, kalıcı üç parçalı açık hava heykel önerisini gerçekleştirir. Parçalardan ikisi Amerika'nın doğu ve batı kıyılarına yerleştirilir ve ortabatı ovalarını okyanusa bağlar.

10 Mart- 4 Haziran, Ekim 1999'da yapılan kalıcı ve geçici eserleri, Herbert F. Johnson Museum of Art- Cornell Üniversitesi'nde sergilenir.

1 Nisan- 28 Mayıs, 'Two Rivers' sergisi, Santa Fe- New Mexico'da yapılır.

Nisan, Digne- Fransa'da 'Üç Höyük'den ikincisini yapar. 1999'da yapılan 'Three Valley Walk' önerisi kabul edilir.

4 Mayıs- 28 Haziran, Galeri Lelong- New York'da 'A line and a Wall' sergisinde, 'Çubuk Çizgi' ve 'Çatlak Kil Duvar' sergilenir.

20 Mayıs- Storm King Duvarı'nın açılışı yapılır.

22 Mayıs- 15 Kasım, Storm King Art Center'da 'Andy Goldsworthy' sergisi açılır (Resim 124).

⁵⁰ Terry Friedman, *Chronology, Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.202

Resim 124 Andy Goldsworthy, 'Meşe Yığımı', Storm King Art Center, New York- ABD, Mayıs 2000

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

1 Haziran- Güney Batı İskoçya, Glasgow Üniversitesi, Crichton Kampüsü'ne dışarıdan gelen Profesör olarak atanır.

Haziran- Kraliçe'nin yaş günü onur listesinde yer alır ve OBE (Office of the Order of the British Empire) Ödülü verilir.

21 Haziran, Londra'da 'Snowballs in Summer' şehir sergisinde, içinde İskoç Çam Kozalakları, tebeşir, dikenli tel dahil bir çok malzemenin karışımıyla yaptığı 13 Kartopu, şehrin çeşitli yerlerine yerleştirilerek erimeye bırakılır (Resim 125).

Resim 125 Andy Goldsworthy, 'Kartopu', Londra-İngiltere, 21 Haziran 2000

(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

1 Temmuz- Cornell Üniversitesi'nde 2006'ya kadar devam edecek olan kadro ataması yapılır.

Temmuz- 1999 Ocak Ayı'nda başlanan, Dunesslin Höyükleri''nin, ikincisi üretilir.

30 Ağustos- 29 Ekim, 'Time' The Curve, Barbican Center-Londra'daki sergisinde, galerinin zeminine eriyen, içinde kırmızı toprak tozu içeren Kartopu dahil, 'Rock Pools'da fırınlanmış kayalardan yapılmış eserler yerleştirilir. Fırınlanan taşların video gösterimi sergide yer alır.

6- 9 Eylül, 'La Danse du temps' Ballet Atlantique- Régine Chopinot, Barbican Art Center- Londra'da gösteri yapar.

19 Ekim- 25 Kasım, Haines Gallery'de yerleştirmeleri sergilenir.

2001

'Nöbetçiler', tamamlanır.

Clougha Pike Odaları (Chambers), 1999'da başlayan proje tamamlanır.

Ocak- Koyun Ağılı' projesi kapsamında, 'Mountjoy Ağaç Ağılı'tamamlanır, taşın içine Aralık ayında Ağaç dikilir.

Şubat- Koyun Ağılı' projesi kapsamında, 'Brough Pinfold Cairn' projesine başlanır ve tamamlanması Eylül ayında gerçekleşir.

Şubat - Koyun Ağılı' projesi kapsamında, 'Bolton Pinfold Cairn' projesi, 2002 yılında yazın tamamlanır.

Nisan- 'Heart of Oak', arazide bulunan, düşen meşe dallarıyla yapılır.

Ağustos- 'Taş Nehir' Stanford Üniversitesi Görsel Sanatlar Bölümü, California- ABD özel siparişi.

Eylül- Koyun Ağılı' projesi kapsamında, 'Melmerby Washfold', Lochabriggs'e özgü, kırmızı kumtaşından yapılarak eser tamamlanır.

Kasım- 'Üç Taş Anıt' uygulamasının ilki Neuberger Museum of Art Purchase College' New York- ABD'de gerçekleştirilir.

Aralık- İngiltere’de Hertfordshire Üniversitesi’nde, eğitim verdiği süre boyunca, öğrencilerle birlikte, 2000 yılında ‘Koni’ ve ‘Midsummer Snowballs’ dahil bir çok eser gerçekleştirir.

2002

Ocak – ‘Üç Taş Anıt’ın ikincisi, Museum of Contemporary Art San Diego, California- ABD’de uygulanır.

Mayıs- Temmuz, ‘Üç Taş Anıt’ın üçüncüsü, Des Moines Art Center, Des Moines, Iowa- ABD’de uygulanır.

Nisan- 1999 yılında başlayan ‘Nöbetçiler’in ilkinin yerleştirilmesi sırasında ortaya çıkan ‘Refuges D’Art’ projesi kapsamında, terk edilmiş binaların içlerine kalıcı eserlerinden ilkinin yapar. ‘Chapell Ste Madeleine’ içine odaklanması istenen eserde oluşturulan yeni duvara ‘Clougha Pike Chambers’a benzer nitelikte delik açılarak eser tamamlanır.

Nisan- Koyun Ağlı’ projesi kapsamında, ‘Warcop Pinfold Cairn’e başlanır ve Ekim ayında tamamlanır. Örülen kurutaş duvarın içine ‘Taş Anıt’ yerleştirilir.

Mayıs- Ağustos, Koyun Ağlı’ projesi kapsamında, ‘River Stone Fold- Dere Taşı Ağlı’ tamamlanır.

24 Haziran- ‘Gece Yolu (Night Path)’ ezilmiş tebeşirden yapılan 3 kilometre uzunluğundaki yol genellikle, ‘Moonlit Path (Ay ışığının aydınlattığı yol)’ olarak ifade edilir (Resim 126). ‘Art Council of England’ın desteğiyle yapılan projenin yapımında; Sue Wagstaff, Nick Taylor, Northbrook ve South Downs Koleji’nde öğrenciler yer alır.

Resim 126 Andy Goldsworthy, 'Gece Yolu', İngiltere, 2002 (Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)

Haziran- 'Tebeşir Taşları' eserini uygular.

Ağustos- 'Meşe Anıt' sipariş eseri Charente- Fransa'da gerçekleştirir.

Aynı dönemde 'Işık Havuzu' Charente- Fransa'da tamamladığı üçüncü sipariş eseridir. Eseri, 1999'da fırtınadan devrilen ve daha sonra yakılmak için ayrılan kestane ağaçlarından yapar. Şatonun önünde yer alan dikdörtgen alana yerleştirdiği dalların merkezine, daire formunu uygular ve içine 90° lik açıyla parçalanmış kütükleri yerleştirir. Eserde, güneş ışığının aldığı açıyla gün boyunca değişiklikler gözlemlenir (Resim 127).

Resim 127 Andy Goldsworthy, 'Işık Havuzu', Charente- Fransa' , Ağustos 2002 (Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)

Ağustos- Eylül, Koyun Ağılı' projesi kapsamında, Brant Fell- İngiltere'de, 'Corner Cairn Fold' tamamlanır.

Kasım- 'Refuges D'Art' projesi kapsamında, Les Bains Thermaux'da varolan duvara yapılan 360'lik kemer uygular ve içine koyduğu taşlar ile anıt oluşturur.

Kasım- Aralık, Koyun Ağılı' projesi kapsamında, 'Corner Stone Fold' gerçekleştirilir. Terkedilmiş koyun ağılımın duvarları çiftlik binasının temelinde bulunan kayalar, örülen dikdörtgen yapının köşelerine yerleştirilerek eser tamamlanır.

2003

Mart- Haziran, Koyun Ağılı' projesi kapsamında, 'Slate Fold' gerçekleştirilir.

Mart- 'Koyun Ağılı' projesi kapsamında, 'Drove Arch Hut and Toby's Fold'da ağılım içine Lochabriggs'e özgü kırmızı kumtaşı kullanılarak 'Kemer' uygulamasını gerçekleştirilir.

Nisan- 'Dow Arch' 2003 yılının başlarında Dumfriesshire'da yapılarak California'ya gönderilir. Ağacın uzun ve yere yakın olan dalının üzerinden geçecek şekilde yerleştirilir.

Ağustos- 'Floodplain Anıtı' Amerika'da özel bir mülke uyguladığı sipariş anıt projesini tamamlar. Çiftliğin bulunduğu arazinin tahmini sel seviyeleri, anıt üzerinde farklı taşlar kullanılarak tanımlanır.

Ağustos- Amerika'da, özel bir mülkte, sel sigortalarında yer alan, sel bölgesi çizgilerinden yola çıkarak, arazi üzerine yerleştirdiği taşlarla oluşturduğu 'Sel Çizgisi'ni tamamlar.

Temmuz- Ağustos, 'Ağaç Çizgisi'ni aynı mülkte, hızlı büyümesi nedeniyle 232 adet Aspen Ağacı'nı bir sıra halinde dikerek gerçekleştirir.

16 Eylül- Museum of Jewish Heritage tarafından, Manhattan' daki Battery Park'ında bulunan binalarının bahçesine, Yahudilerin yok edilmesini hatırlatacak bir anıt yapması için verilen sipariş eseri 'Taşların Bahçesi'ni gerçekleştirir.

11- 19 Ekim, Washington'da, Ulusal Sanat Galerisi'nin siparişi 'Çatı' isimli projeye başlamadan önce Government Adası'nda yer alan ve artık kullanılmayan taşocağında geçici eserler üretir.

26 Ekim- 6 Kasım, 'Refuges D'Art' projesi kapsamında 'Ferre Belon', Draix-Fransa'da eskiden çiftlik evi olarak kullanılan boş binanın bodrum katına, birbirinin içinden geçen '11 Köprü' uygulaması gerçekleştirir.

Aralık, Sipariş eseri 'Höyük ve Kaya' isimli çalışmasında, taşları koni şeklinde birleştirerek üzerine kaya yerleştirmesini yapar.

2004

Ocak- 'Scripps Höyüğü', The Scripps Research Institute için La Jolla- California'da gerçekleştirilen sipariş eser için kullanılacak meşeler İngiltere'den getirilerek uygulamayı gerçekleştirir. Meşelerin kabukları soyulduğu için diğer uygulamalardan farklı olarak sert bir görünüm sergiler. Zaman içinde kabuğu soyulduğu için meşeler gri bir ton aldığı için, form metalik olarak algılanır.

Şubat- 'Koyun Ağılı' projesi kapsamında, 'Crosby Ravensworth Pinfold Cone' uygulamasını yapar. Çalışma ilk 1997'de teklif edilmesine rağmen altıncı ve son uygulama olarak gerçekleştirilebilir.

4- 18 Nisan, 10-30 Mayıs, 7-28 Haziran tarihlerinde, özel bir mülkte; su seviyesi bir baraj tarafından kontrol edilen insan yapımı bir gölün içinde, 482 ton kumtaşı kullanarak 'Taş Nehir' (Resim 128) isimli çalışmasını gerçekleştirir.

Haziran- Özel bir koleksiyon için sipariş eseri 'Eğreltiotu Tümseği'ni Berkshire-İngiltere'de gerçekleştirir. Koni şeklinde toprakla oluşturduğu tümseğin üstüne 21.980 adet Çançipeği dikmek ister fakat toprağın çipeği kurutacağını düşünür. Eserin ilk ismi 'Çançipeği Tümseği' iken mülk sahibinin onayı ile eğreltiotu dikilerek bu ismi alır.

Resim 128 Andy Goldsworthy, 'Taş Nehir', Berkshire- İngiltere , 2004 (Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010)

20- 29 Ekim, Ulrich Museum of Art, Wichita State University- Kansas, ABD'de, 30 ton kireçtaşı kullanarak 'Wichita Köprüsü'nü yapar.

Kasım- 'Refuges D'Art' projesi kapsamında- Fransa, 'Col De L'escuichière' eserini küçük iki odalı yapı içerisindeki duvara tabandan tavana kadar uzayan kalsit çizgiler yaparak eseri tamamlar.

Kasım- Aralık 2004, Ocak- Şubat 2005- Washington'da, Ulusal Sanat Galerisi'nin siparişi 'Çatı' isimli proje uygulamasını gerçekleştirir. [Eser, Sanatçının kalıcı eserleri bölümünde incelenmiştir.]

2005

Haziran – Temmuz, Fine Arts Museums of San Fransisco'ya yeni yapılan De Young Museum'a eser uygulaması için çağrılan 5 sanatçıdan biri olarak gider ve 'Çekilmiş Taş- Drawn Stone' (Resim 129) çalışmasını gerçekleştirir. Music Concours yolunun kenarından müzenin önüne, anayola, dış bahçenin içine ve ana giriş kapısına kadar uzanan, en geniş kısmı 1 cm olan toplam 134 metre uzunluğunda çatlak şeklinde çizgi çalışması uygulaması yapar.

Resim 129 Andy Goldsworthy, 'Çekilmiş Taş', San Fransisco- ABD , Haziran- Temmuz 2005
(Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)

9 Mayıs- 10 Haziran, Richmond- Massachusetts, ABD'de, insan için yapılmayan evlerinden ilki olan 'Taş Ev' isimli sipariş eserinin uygulamasını gerçekleştirir. Özel bir araziye konulan büyük bir kayanın etrafına örülen duvarlar ile oluşturulan ev sanatçının en anthropathic* eserlerinden biridir.

* Anthropathic: hayvanların ve şeylerin de insanlar gibi duyguları olduğuna inanış.

Mayıs- Haziran, 'Taş Evler' isimli eserini, Massachusetts, ABD'de gerçekleştirir.

Eylül- 'Refuges D'Art' projesi kapsamında, Fransa-'Le Vieil Esclangon' köyünde terk edilmiş bir mülkte eser uygulaması için izin alması 4 yıl sürer. İzin alındıktan sonra, iç mekan duvarının üstüne çatlayan kil ile nehir formu uygulamasını yapar.

Ekim- Özel bir koleksiyon için verilen sipariş eseri 'Düşen Ağaç- Falling Tree' ABD'de gerçekleştirir. Hiç bozulmadan yıkılan bir meşe ağacını özenle taşıyarak yerleştirir ve dışına ev yaparak 'Taş Ev'de yaptığı uygulamayı tekrarlar.

Ekim- Dumfriesshire'da yapılan 100 tonluk köprü, Frederik Meijer Gardens and Sculpture Park- Grand Rapids , Michigan- ABD 'ye yerleştirilerek ismi 'Grand Rapids Köprüsü' olur.

17 Kasım- 17 Aralık, Kaipara Limanı- Yeni Zelanda'da bir çiftliğe, Dumfriesshire'da ki taşocağından çıkarılarak Yeni Zelanda'ya getirilerek gelgitlerin yaşandığı sahile '11 Köprü' uygulamasını gerçekleştirir.

2006

Mart- Yorkshire Sculpture Park- İngiltere'de Oxley Bank'ın yamacına kazdığı hendek içine yerleştiği ağacın çevresine ördüğü duvar ile yerden bağlantısını keserek 'Asılı Ağaçlar- Hanging Trees' (Resim 130) isimli projesini uygular.

Mayıs- Aspen Enstitüsü- Colorado- ABD'de başladığı eseri 'Taş Nehir'i 2007 yılında tamamlar. Binanın içinde zemine çizilen form, dışarıda kırmızı kumtaşı kullanılarak örülen nehir duvarını tamamlayıcıdır.

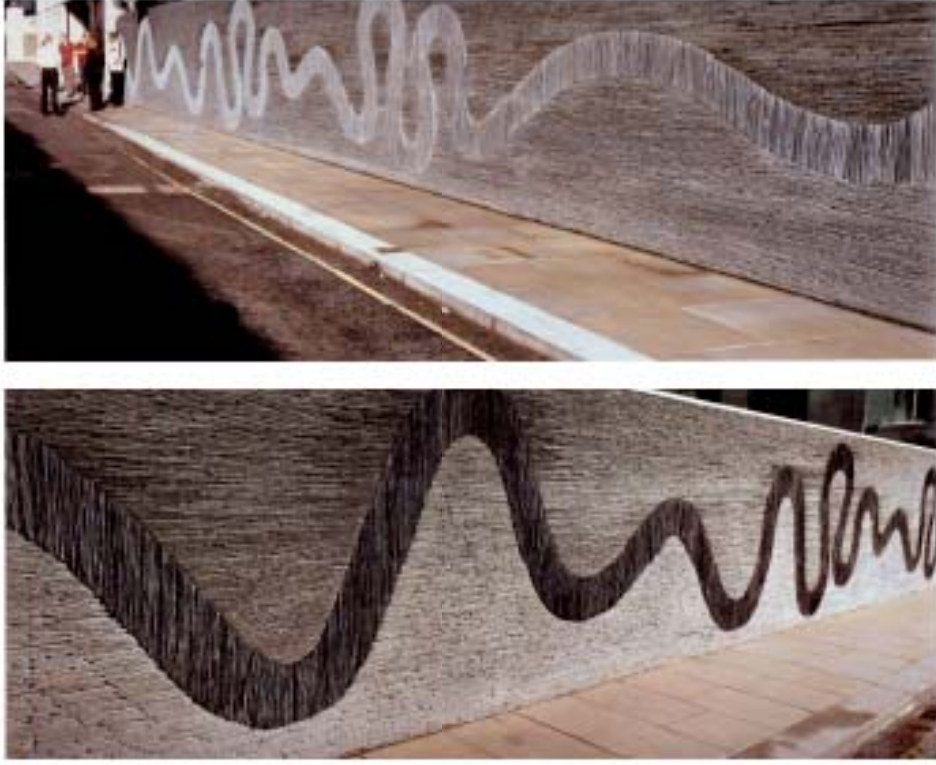

Resim 130 Andy Goldsworthy, 'Asılı Ağaçlar', İngiltere , Mart 2006 (Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)

Temmuz- 'İki Kaya Arasında ki Köprü- Arch Between Two Rocks' özel sipariş eserinin Nevada- California, ABD'de gerçekleştirir.

Ağustos- Eylül, Jerry Murdock'un siparişi olan 'Dome Hole'u, Colorado- ABD'de gerçekleştirir. Aynı kişiye yapılan 3. sipariş eseridir.

23 Ekim- 25 Kasım, Londra'da, Belgrave Meydanı'na yakın Montrose Place'de gerçekleştirilen 'Taş Duvar- Slate Wall' 34 metre uzunluğunda bir duvarın üzerine uygulanır (Resim 131)

Resim 131 Andy Goldsworthy, 'Taş Duvar', İngiltere , 25 Kasım 2006 (Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010)

Kasım- İngiltere'de özel koleksiyon için üretilen sipariş eseri 'Meşe Höyük' uygulamasını gerçekleştirir.

2007

Mart- 'Dışa Kapanma- Outclosure' eserini, Yorkshire Sculpture Park- Wakefield, İngiltere'de uygular.[Eser Sanatçının kalıcı eserleri bölümünde incelenmiştir.]

Şubat- Mart, 'Gölge Taş Ağılı- Shadow Stone Fold'u Yorkshire Sculpture Park- Wakefield, İngiltere'de uygular. Daha önce Koyun Ağılı Projesi için yaptığı bir öneridir. Ağılın içine yerleştirdiği kayanın üzerinde yağmur gölgesi yapar (Resim 132).

Resim 132 Andy Goldsworthy, 'Gölge Taş Ağılı', İngiltere , Mart 2007 (Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)

2008

Şubat 2005'de Glenstone- İngiltere'de yeni yapılmakta olan müze inşaatı sırasında eser uygulama önerisi kabul edilir ve 2007 yılında başlayarak 2008'de tamamlar. Eser, arazi üzerinde hepsi aynı ölçüde inşa edilecek 3 ev ve içine yerleştirilecek 3 farklı projeyi kapsar; 'Kil Ev- Clay House (Delikler)'(Resim 133), 'Kil Ev- Clay House (Oda)' (Resim 134) ve 'Kil Ev- Clay House (Kaya- Boulder)' (Resim 135). Binaların bulunduğu araziden topladığı kil ile çalışarak eseri tamamlar.

Şubat- 'Coppice Room' East Sussex- İngiltere'de Kestane ağacının dallarından oluşturarak kubbe formunu uygular.

Resim 133 Andy Goldsworthy,
'Kil Ev- Delikler',
Maryland-ABD , 2008

Resim 134 Andy Goldsworthy,
'Kil Ev- Oda',
Maryland-ABD, 2008

Resim 135 Andy Goldsworthy,
'Kil Ev- Kaya',
Maryland-ABD , 2008

(Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)

Mart- 'Sıçrama Köprüleri-Striding Arches', İskoçya'da bulunan Bail, Colt ve Benbreck tepelerinin sırtına inşa ettiği 3 köprü uygulamasını tamamlar.

Nisan- 'Cornell Yığma Taş Anıtı-Cornell Cairn'i Amerika'da bulunan Cornell Üniversitesine inşa eder.

Mayıs- 'Refuges Des Arbres' Galerie Lelong'da 'Refuges Sergisi için yapılan eser daha sonra Fransa'da bulunan özel bir mülke yerleştirilir. Yan yana yerleştirilen dikdörtgen formlu duvar yapıları kuyu niteliğinde olup içine ağaç gövdeleri yerleştirerek güçlü bir gömülme hissi uyandırır.

Ağustos- Üç büyük kare taş kuyunun zeminine çimentodan farklı yükseklikleri olan alt kat uygulamasının üzerine kil koyarak iklim koşullarına göre değişimlerin gözlemlendiği eseri 'Clay Wells'i (Resim 136) New Mexico-ABD'de gerçekleştirir.

Resim 136 Andy Goldsworthy, 'Clay Wells', New Mexico-ABD, Ağustos 2008 (Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010)

1-18 Eylül, 'Refuges D'Art-La Forest' projesi kapsamında, terk edilmiş La Forest Köyü- Fransa'da Şapel'in içinde çalışmasını gerçekleştirir.⁵¹

⁵¹ Andy Goldsworthy'nin Yaşamı Bölümünde ele alınan; 2000 yılına kadar yaptığı uygulamalar için kullanılan kaynak; Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009,s. 179-203

2000- 2008 yılları arasında yaptığı kalıcı eser uygulamaları için kullanılan kaynak; Tina Fiske, Catalog, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010, s.135-201

3 ANDY GOLDSWORTHY’NİN SANATI

Bu bölümde, sanatçının üretmiş olduğu ‘Kapanma’ temasını ve ‘Serbest Dolaşım Özgürlüğü’nü vurgulayan, toplumsal olaylarda sınırları belirleyen duvarların ve köprülerin yer aldığı, büyük bir çoğunluğu özel sipariş olarak gerçekleştirilen kalıcı eserleri ve ‘*Yaşama nedenim bu tür eserlerdir.*’⁵² diyerek doğaya olan tutkusunu ifade eden sanatçının geçici eserleri, fotoğraf ve günlükleri ile incelenecektir.

3.1 Andy Goldsworthy’nin Kalıcı Eserlerinde Sosyolojik ve Tarihi Gelişmeler

Sanatçının, yapmış olduğu, çoğu kalıcı eserlerinde ki ana temanın; İngiltere’nin sosyal tarihinde yaşadığı ve İç Kapanma (Enclosure) olarak da bilinen bir dönemle ilgili oluşunu görürüz. [İç Kapanma başlığı, bundan sonraki bölümlerde Kapanma olarak kullanılacaktır.] Gerçekleştirdiği ya da öneri olarak sunulan projeleri, Kapanma politikası ve bunun sonucunda yaşanan değişimler nedeni ile 18. yüzyılın sonları 19. yüzyılın başlarında bir çok insan Kuzey Amerika’ya göçe zorlanması ile ilişkilidir.

1750- 1850 tarihleri arasında, İngiliz Parlamentosu arazileri özelleştirilerek, özel mülkiyet alanına sokar. Ortak alan olarak kullanılan bu araziler, özelleştirilerek pek çok insanın evsiz ve çiftçilerin de topraksız kalması ile insanlar şehirlere göçe ve ya fabrika işlerine zorlanır. Yüksek sınıfa ait, özel mülkiyete dahil olan araziler, arazi sahiplerinin yararına işlenmek, sürülerini otlatmak için ya da tavus kuşu ve geyik avlama zevki için duvarlarla çevrilerek izole edilir.

19. yüzyıl başlarında, bir çok insanın, gezi ve eğlence amaçlı da olsa açık arazileri kullanamaması üzerine sosyal kuruluşlar kurulur. Eski patika ve açık arazilerde

⁵² Terry Friedman, *Chronology, Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.198

kullanım hakkı elde edebilmek amaçlı 1865'te Ortaklaşa Kullanılan Arazi, Açık Alanlar ve Patika Yolları Koruma Toplulukları adı altında, ulusal bir organizasyon kurulur. Günümüzde bu kuruluş Açık Alan Kuruluşu (Open Spaces Society) olarak bilinir. 1884'ten başlayarak 1914'e kadar, parlamentonun bir üyesi olan James Bryce tarafından, serbest dolaşım özgürlüğünün elde edilmesini amaçlayan yasa tasarısı parlamentoya sunulsa da her defasında başarısızlıkla sonuçlanır. Yıllarca süregiden bu özgürlük arayışı, 20. yüzyılın başlarında sayısız kuruluşun kurulması ile hız kazanır.

1932 yılında İçe Kapanma'ya karşı direnişte bulunmak amacıyla, özel mülkiyet alanına giren bir dağda yaptıkları yürüyüşte, 5'i Peak Discript'te Çocuk İzci olan toplam 6 kişinin hapse atılması ile sonuçlanır. Bu gelişmeler doğrultusunda aynı yıl, Ulusal Parklar ve Kırsal Alana Geçiş yasası hükümetin toprak sahipleri ile anlaşmalar yapmasına neden olur. Bu yasa ile dağları, işlenmemiş arazileri, deniz kıyısındaki bölgeleri ve nehir kıyılarında ki kayalıkların açık alan ilan edilmesi ile sonuçlanır. 1949'da Halka Açık Alanlar'ın belirlenmesi için bir harita yapılır ve 1968 yılında ormanlar da, ortak alana dahil edilir.

1981'de, M. Thatcher yıllarında, Özel Orman Kurulu, açık alanları bir tehdit olarak gördü ve 1994 yılına kadar bu politika sürdürüldü. "The Rambler's Assaciation" adlı kuruluş açık alanlarda daha geniş bir statü elde etmek için "Yasak İngiltere" isimli bir kampanya başlatır. Çok sayıda insan yine özel mülkiyet alanından geçmeye başlar. 1991'de South Yorshire' da işlenmemiş bir arazi (Thurstone Moor) üzerinden 500 kişinin yürüyerek önemli bir eylem gerçekleştirir.

Serbest dolaşım özgürlüğü için, yüzyıllar süren mücadele, " Countryside and Rights of Way Act" isimli yasanın çıkarılması ile sona erer. Bu yasa ile özel alanlar haritalandı. 2005'te halkın kullanımına açılan bu alanlar, İngiltere ve Wales'in yüzölçümünün yalnızca %12'sini oluşturur.⁵³

⁵³ John Beardsley, 'Foreword', *The Andy Goldsworthy Project*, (1.Bs.)National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010, s. xi.

3.1.1 Dışa Kapanma (Outclosure) 2007

Kapanma politikası İskoçya'da "Highland Clearances" (Temizlik) olarak bilinir ve bunun sonucunda, göç etmeye zorlanan insanların anısına, Andy Goldsworthy'den, Scottish Highland'de, önemli bir tepenin üzerine anıt yapması istenir. Sanatçı, tepeye insanların ulaşımını engelleyecek bir 'Kapanma- Enclosure' inşa etmeyi önerir fakat önerisine yanıt alamaz.

2007'de Yorkshire Heykel Parkı'nda benzer bir çalışmayı 'Dışa Kapanma-Outclosure' (Resim 137) adı altında gerçekleştirir. Çapı 8 metre, yüksekliği 2 metre olan taş duvarlara sahip olan dairesel yapının hiç bir girişi yoktur ve içindekini izleyiciye göstermemeyi amaçlar. Arazinin görsel önemini reddeden bir yapı olarak Outclosure, izleyiciye boyun eğmeyip alanı kapatır. Arazi üzerinde gezmeye çıkmış olan insanların bu yapı çevresinde dolaşması gerekmektedir. Sanatçı eserinde, kapanma politikası yüzünden arazi üzerinde serbest dolaşım özgürlüğünü kaybeden, halkın özel mülkiyet ile sınırların çevresinde dolaşmak zorunda bırakılmasını vurgular.

Resim 137 Andy Goldsworthy, 'Dışa Kapanma', Yorkshire Heykel Parkı, 2007 (Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)

Eser, farklı zamanlarda fotoğrafla belgelenerek, çevresinde gelişen ağaçlar ile ormanlaşmaya katkıda bulunduğu belirtilir.

3.1.2 Ver Ve Al Duvarı (Give and Take Wall)1988

Andy Goldsworthy, 1986'da Penpont'a taşınca (Dumfriesshire-İngiltere), kalıcı eserlerini gerçekleştirebilmek için evinin yakınında Stone Wood arazisinin sahibi ile uzun süreli görüşmeler yapar. Bu görüşmeler sonucunda 35 yıllığına, 2,3 dönümü kiralarak araziyi stüdyo olarak kullanır.

Sanatçı kiraladığı araziyi, parçası olduğu araziden ayırmak için duvar inşa eder. 'Ver ve Al Duvarı' (Resim 138) Uzunluğu 79,6 metre, yüksekliği 1,2 metre olan 1.çitin çapı 6 metre, diğer çitin çapı 1,3 metre olan duvar iki adet daire şeklinde çitin sekiz biçiminde örülmesi ile oluşur.

Resim 138 Andy Goldsworthy, 'Ver ve Al Duvarı', Dumfriesshire-İngiltere,1988. (Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010)

Goldsworthy'nin bu bölgede üçüncü kalıcı eseri olan duvar, arazi üzerinde gezmeye çalışan insanların yapının çevresinden dolanmaya zorunlu kılarken, tepelerde otlayan koyun ve büyükbaş hayvanların girmesini de engeller. Duvarın bulunduğu arazide koyunların girişi engellendiği için ağaçların büyüdüğünü gözlemleyen sanatçı için önemli bir gelişme olan eser, diğer kalıcı eser siparişleri olan 'Koyun Ağılı Duvarı' ve 'Kapanma' isimli eserleri için de temel teşkil eder. Eser, tarımsal alanlara daha bilinçli bir bakışın başlangıcını temsil ederken aslında heykelin alan olduğuna dikkat çeker. Yaklaşık 20 yıl sonra, otlayan koyunların Stone Wood'dan uzaklaştırılması ile arazi üzerinde ağaç büyümesine önemli derecede katkıda bulunur (Resim 139).

Resim 139 Andy Goldsworthy, 'Ver ve Al Duvarı', Dumfriesshire-İngiltere,2007. (Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010)

3.1.3 Storm King Duvarı (Storm King Wall) 1997-1999

Storm King Sanat Merkezi'ne ait olan arazi üzerinde, yapımına 1997 yılında başlanan eserin tamamlanması iki yıl sürer. Genellikle kalıcı çalışmalarını, geçmişte varolanın yeniden yapılması üzerine kurgulayan Andy Goldsworthy, bu uygulamayı Storm King Duvarı (Resim 140) çalışmasında devam ettirir;

“Ben her zaman, yenilerini kabul ettirmek yerine, orada varolan çizgileri arıyorum. Eski bir çizgiyi tekrar yenileyerek, yenilerken çizgiyi değiştirerek, arazi tarihinin yankısını yapmayı seviyorum.”⁵⁴

Resim 140 Andy Goldsworthy, ‘Storm King Duvarı’, Mountainville, New York, 1997-1999 (Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)

⁵⁴ Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010, s.113

Eski Storm King Duvarı, Avrupalı yerleşimciler tarafından özel bir tarım ekonomisi kurma amacıyla orman ve tarla sınırını belirlemek amacıyla yapılmış ve zaman içinde aşınmıştır.

3 Temmuz 1995 tarihli mektubunda; “...*Özellikle sınırının etrafında terkedilmiş bir duvar olan dikdörtgen ormanı sevdim*”⁵⁵ cümleleriyle, eserini uygulama alanı olarak seçtiği bölgeyi tanımlar.Çiftçiler tarafından tarlayı temizlerken kenarda toplanan taşlarla, köylülerin yaptığı sınır duvarından arta kalanların üzerine sanatçı tasarımını uygular. Başlangıçta daha mütevazî ölçülerde düşünülen duvarın toplam uzunluğu 694,3 metre, yüksekliği ise 1,5 metredir.

Varolan duvar, orman ile tarla arasında sert bir sınır oluştururken, sanatçının uyguladığı birçok kıvrıma sahip yeni duvar, barınak görevi görerek ağaç tohumlarının büyümesini sağlar.

3.1.4 Montreal Köprüsü (Montreal Arch) 1998

Sanatçı, Cirque du Soleil’in yeni merkezi için, açık havada uygulanacak kalıcı eser projesi için 1995’de davet edilir ancak 9 Eylül 1996’da görüşmeye gidebilir. Önerilerden ikincisi kabul edilir ve ‘Montreal Köprüsü’nü (Resim 141) 1998’de inşaa eder. Yüksekliği 4,6 metre olan, 99,6 ton ağırlığında olan köprünün, Dumsfrieshire’in bölgesel kırmızı kumtaşından yapılması planlanır. Taşın diğer özelliği, bir zamanlar gemi ağırlığı olarak Montreal’e ihraç edilmesidir. Kemer, taşın ve insanların İskoçya’dan Kanada’ya göç etmesinin, kıtalar arası hareketini ifadelediği, girişten ziyade köprü görevini görür. Eser, fikirsel ve fiziksel olarak, sanatçının sosyal tarihe duyduğu ilgiyi yansıtır.

“Benim köprülerim (kirişlerim) hamdır, taş ocağından yeni çıkarılmış, henüz giydirilmemiş ya da işlenmemiştir. Bunlar mimariyi asıl kaynağına bağlar. Taştaki hareket benim için her geçen gün daha önemli olmaktadır. Hareket ve doğanın akışı ile

⁵⁵ Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010, s.113

hareket ve insanların akışı arasında bir paralel çizerim. Birlikte seyahat eden insanlar ve taş benim için değişikliğin güçlü bir ifadesi olmasının yanısıra, toprakla ilişkimizde meydana gelen büyük ayaklanmalarında ifadesidir.”⁵⁶

Eserin uygulama aşamasında, Dumfrieshire’da ‘L.G. Mouchel ve Ortakları’ isimli mühendislik bürosu ile çalışır.

Resim 141 Andy Goldsworthy, ‘Montreal Köprüsü’, Montreal- Kanada, 1998 (Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)

3.1.5 Taşların Bahçesi (Garden of Stones) 2003

2002 yılının başında New York’da bulunan ‘The Museum of Jewish Heritage’, sanatçıdan Manhattan- Battery Parkı’nda bulunan binası için, Yahudilerin toptan yok edilmesini hatırlatacak, bir bahçe ya da anıt önermesini ister. İlk önerisi, Yağmurda bir taşın üstüne yatarak gölge oluşturmaktır. Fakat ortaları delinerek içlerine fidan ekilmesi planlanan kaya parçalarının yer aldığı ikinci önerisi ‘Taşların Bahçesi’ (Resim 142) kabul edilir.

Sanatçı, kayaların merkezine delik açabilmek için propan gazı ile taşı yakarken, yahudilerin toplama kamplarında ölüm fırınlarında kullanılan gaz ile katledilmesinin vurgusunu yapar. Kayalar 2003 yılının Ağustos ayında müzeye yerleştirilir. Küçük

⁵⁶ Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010, s.118

meşe fidanları 16 Eylül'de, toplu kıyımdan kurtulanlar ve akrabaları tarafından kayaların içine ekilerek eser tamamlanır.

Resim 142 Andy Goldsworthy, 'Taşların Bahçesi', Manhattan- ABD, 2003 (Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)

Eserde, en büyüğünün yüksekliği; 2,1 metre, uzunluğu 3 metre, en küçüğünün yüksekliği; 1,2 metre, uzunluğu 1,2 metre olan 18 adet kaya kullanılmıştır. Zaman içinde ağaç köklerinin büyümesiyle yapacağı basıncın kayaları kırabileceği düşünülmektedir.

Ağaçların bir taşın içinde şans eseri yetişebilmesi, en tahrip edici şartlarda bile dayanmanın ve hayatta kalabilmenin sembolüdür. Joseph Beuys'un '7000 Meşe' isimli projesinde derin bir ekolojik mantık varken, Goldsworthy'nin eserinde, Yahudi soykırımına gönderme yapan özel tarihi bir referans vardır.

3.1.6 Çatı (Roof) 2004-2005

National Gallery of Art Sculpture Garden'da modern ve çağdaş heykel konusunda araştırma yapan Molly Donovan, galeri yöneticisi Earl A. Powel'in desteğiyle Andy Goldsworthy'yi galeri için heykel siparişi amacıyla 2003'te Washington'a davet eder. Şehiri ve Galeri'nin bulunduğu araziye inceleyen sanatçı uygulama alanı olarak galerinin M. Pei tarafından tasarlanan ve 1978'de kullanıma açılan Doğu Binasında yer seçer. Çatı (Roof) (Resim 143), alana uygulanan ilk sipariş eser olma özelliğini taşır.

Sanatçı, her zaman yerel taşlar ve varolan taşlar ile çalıştığı için, National Mall' daki taş binalara odaklanır ve taşların bölgesel kaynaklarını araştırır. Washington'da binalarda kullanılan taşlar ile ilgili açıklayıcı bilgi bulunmadığı için araştırması düşünüldüğü uzun zaman alır. Galeri kuruluşu esnasında Washington için taş temin eden iki taşocağı belirler. Hem Government Adası'ndaki, hem de Seneca Creek Taş Ocakları artık çalışmadıkları için projesinin yapımında kullanmak üzere bir çok ünlü Washington binasının çatılarında kullanılan taşlardan üreten Buchingham Taş Ocağını seçer.

Goldsworthy, projeye başlamadan önce Government Adası'nda yer alan ve artık kullanılmayan taşocagında geçici eserler üretir. Goldsworthy'nin ilk günlüğü 11 Ekim 2003 tarihinde Government Adası'nda taşocagının kendisiyle başlar;

"Dün gece geç saatte Washington'a ulaştım ve adaya bu sabah gittim. Umduğumdan çok daha küçük ama çok ilginç bir yer. Başkentte ve Beyaz Saray'ın da aralarında bulunduğu binaların buradan gelen önemi, bu samimi, gösterişsiz yerle öylesine zıt ki.Buradayım, çünkü Washington D.C.'deki Ulusal Sanat Galerisi, koleksiyonları için bir öneri yapmamı istedi. Başlangıç noktası olarak, bazı Washington binalarının taşlarının alındığı taşocaklarında çalışmayı önerdim. Şehrin fiziksel kaynağına

· Roof adı binaları kaplayan çatı malzemesi olarak kullanılan taşlar olarak kullanılsa da, eski İngilizce'de, bir küme halinde bulunan jeolojik form demektir. (Molly Donovan,The Dome, The Andy Goldsworthy Project,National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010, s. 30

giderek, şehrin toprakla olan bağlantısını ve ilişkisini anlamayı umdum.”⁵⁷ (Bakınız Ek.1)

“Taşların çıkarılması, şehrin dokunulmamış halinden daha ilginç kılmış. Taşlar çıkarılmamış olsaydı, bu kadar ilginç olmazdı. Burası, yerin tarihi ve çalışmalarıyla sadece zenginleşmemiş, aynı zamanda çok daha farklı bir çevre olmuş.”⁵⁸ (Bakınız Ek.1)

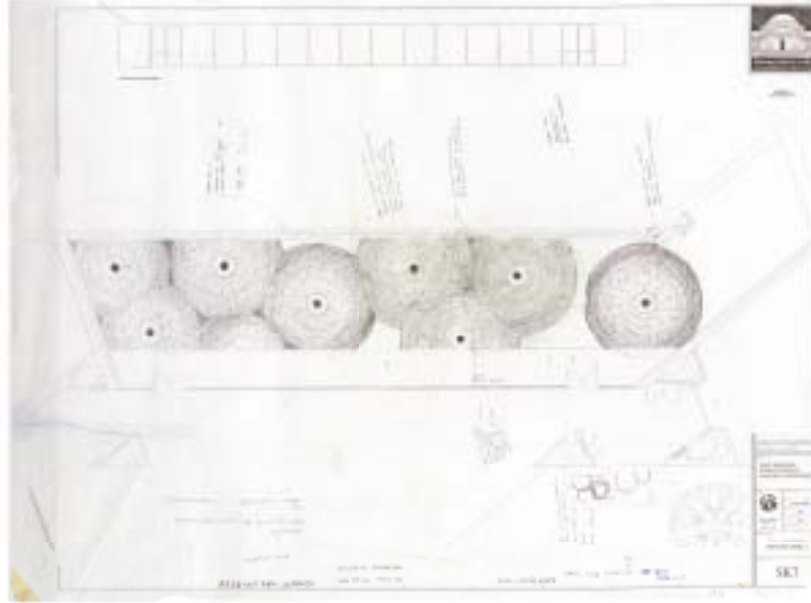
Resim 143 Andy Goldsworthy, ‘Çatı’,Ulusal Sanat Galerisi,Washington,2004-2005
(Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson,
New York 2010)

Government Adası’ndaki geçici eserlerinden sonra, galeri tarafından kabul edilen 2004’ün kışında başlayarak dokuz ayda tamamlayacağı ‘Çatı’ projesi için, binanın kuzeyinde yer alan uzun, dar bir alan seçer. 22,6 metre yüksekliğinde, 46,1metre uzunluğunda ve 13,1 metre derinliğinde olan bu dış alan, tabandan tavana kadar pencerelerin tam kenarında yer alır ve bir kat yukarıdan, içmekandan görülebilmek özelliğini taşır.

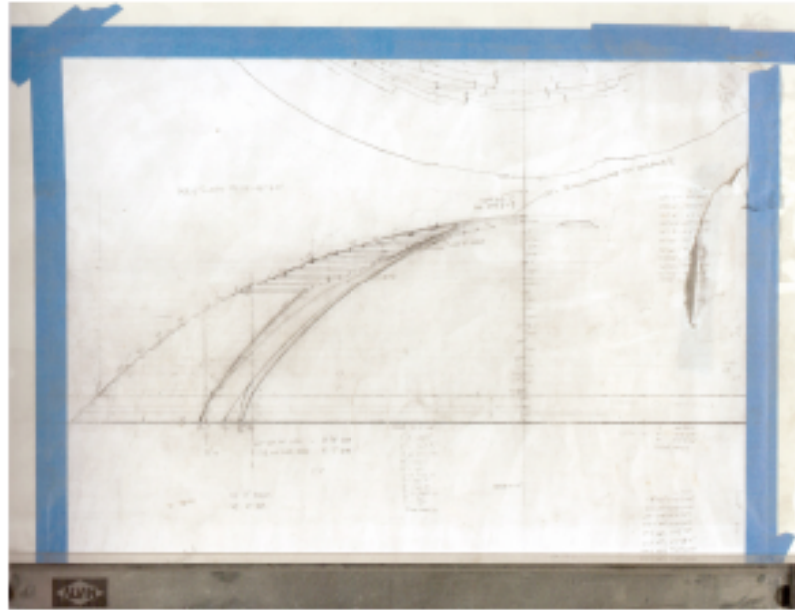
⁵⁷ Andy Goldsworthy, Government Islands- Diaries, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010, s.46-47

⁵⁸ Andy Goldsworthy, Government Islands- Diaries, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010, s.46-47

Taşın kolayca katmanlara ayrılabilmesi ve içinde yansıtıcı minerallerin bulunması terciini belirlemede önemli rol oynar. Projede toplam 425 ton taş kullanılır. Sanatçı, taşların ağırlığı, sertliği ve projenin büyüklüğünden dolayı her zamankinden daha fazla hazırlık çizimi yapar (Resim 144).

Resim 144 Andy Goldsworthy, 'Çatı'nın Taslak Çizimleri, Washington, 2004-2005 (Martin Kemp, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)

Taşlar, hiçbir yapıştırıcı ya da bağlayıcı madde kullanılmaksızın üstüste konularak, 9 kubbe oluşturacak şekilde yerleştirilir. Kubbelerin çapı 8,2 metredir.

Projenin uygulamasında, sanatçı, asistanı Jacob Ehrenbeg ve taş projelerinde çalışan 5 İngiliz taş ustası ile birlikte Cornell Üniversitesi'nden gönüllü öğrenciler yer alır. (Resim 145)

Resim 145 Andy Goldsworthy, 'Çatı'nın yapım aşaması, Ulusal Sanat Galerisi, Washington, 2004-2005 (Martin Kemp, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)

3.2 Andy Goldsworthy'nin Geçici Eserleri

1940 yılında, Henry Fox Talbot'un, negatifi keşfetmesiyle birden fazla üretilebilir hale gelen fotoğraf; *'...güzel sanatların tekil ürünlerinden farklı olarak çoğaltılabilme özelliği kazandı ve mekanik yeniden üretimin sağladığı avantajla basın yoluyla daha fazla kitleyle buluştu'*⁵⁹. 1960'larda, çoğaltılabilmesi ve kitlelere daha hızlı bir şekilde yayılmasıyla, fotoğraflanan nesne-imge, meta konumuna gelir.

"Post- modernizm diye gösterilen estetik üretim genelde meta üretimiyle bütünleşmiştir. Bu yeni sanat, vakıf, bağış, müze ve benzeri himaye biçimlerinden, her türlü kurumsal desteğin ve çokuluslu iş dünyasının himayesindedir."⁶⁰

Andy Goldsworthy dahil bütün Arazi Sanatçıları, arazi üzerinde gerçekleştirdikleri yapıtların ya da performansların fotoğrafını çekerken, belgesel derinlik ön plana alınmış ve beraberinde anlatmaya çalıştığı sorunsalla bir içsellik taşımıştır. Fotoğraflar belge niteliğinde galeri ve müzelerde sergilenerek güçlü sermaye grupları tarafından desteklenmişlerdir. Goldsworthy'nin, fotoğraflarını günlükleriyle destekleyerek eserin alt metinlerini izleyiciyle paylaşması, sanatçı ve yapıtlarının anlaşılması açısından pozitif bir etkisi vardır.

Goldsworthy'nin kırsal kesimdeki geçici eserleri en dikkat çekici malzemelerden, güzelliği ifade eden ama aynı zamanda geçici olan, melankolik ve çürüyen şeylerden yapılır; sarı, turuncu ve kırmızı ağaç yaprakları, balıkçılın tüyleri, meşe dalları, kırmızı gelincik çiçeğinin taç yaprakları gibi. Su, buz, tükürük, çamur ve kökleri yapıştırıcı ya da bağlayıcı olarak kullanarak oluşturduğu eserleri, genellikle önemli yerlerde yapılır; rüzgarın döğüp durduğu kumsallarda, ağaçsız işlenmemiş arazilerde ya da gölgeli nehir yataklarında. Genellikle uç şartlarda; yağmurda, soğukta ya da karanlıkta, sanki zamana karşı yarışılıyormuş gibi bir his uyandırır.

⁵⁹ Murat Yaygın, *Sanat, Teknoloji, Bilim ve Fotoğraf*, (1.Bs), Kalkedon Yayıncılık, İstanbul 2010, s.92

⁶⁰ Murat Yaygın, *Sanat, Teknoloji, Bilim ve Fotoğraf*, (1.Bs), Kalkedon Yayıncılık, İstanbul 2010, s.94

3.2.1 Fransa, 6- 18 Temmuz 1998

R serve G ologique Merkezi için 'Beş Su H y ğ - Five Water Cairn' inşaa etmek için Digne, Haute Provence- Fransa'ya giden sanatçı, nehir yatağında, k k dokunuşlarla geçici eser çalışmaları yapar. Yaptığı alışmaları g nl k ve fotoğraflar ile belgeler.

8 Temmuz'da, nehirin içinde renk değişikliklerinin g zlemlendiği 'Taş izgi'(Resim 146) alışmasını yapar.

Resim 146 Andy Goldsworthy, 'İsimsiz', Digne-Fransa, 8 Temmuz 1998
(Andy Goldsworthy, Diaries- Digne, *Time- Andy Goldsworthy*, Thames & Hudson, Londra 2009)

Daha önce taş çizgi çalışmalarını toprak üstünde yapan sanatçı, suyun içinde uyguladığı ilk çalışmasıdır. Taşları toplaması uzun zaman alır. Renkli taşlar, suyun yüksek olduğu bölgelerde rengini kaybederken daha sığ bölgeye yerleştirerek, rengi ön plana çıkarmayı hedefler.

9 Temmuz'da, nehir yatağında çalışmalarına devam eder (Resim 147). Siyah ve sarı renkli taşları dikdörtgen formlarda suyun içine yerleştirirken günlüğünde formları yama olarak ifade eder;

"Sarı taş yamalarının yanına siyah taş yaması denedim. Taşlar daha düz ve kolay bir şekilde yerleşiyor. Sarı taşların arasında ki siyah alanlar aslında siyahı yoğunlaştırarak etkisini artırıyor...Siyahı sarının önüne yerleştirmemin sebebi, sarının etkisini bozmasıydı. Sarının siyaha, siyahın sarıya olandan daha fazla ihtiyacı vardı. Siyah sarıya gölge oldu..."⁶¹

Resim 147 Andy Goldsworthy, 'İsimsiz', Digne-Fransa, 9 Temmuz 1998
(Andy Goldsworthy, Diaries- Digne, *Time- Andy Goldsworthy*, Thames & Hudson, Londra 2009)

⁶¹ Andy Goldsworthy, 'Diaries- Digne', *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs.) Thames & Hudson, Londra 2009, s.70

12 Temmuz'da yaptığı çalışmayı günlüğünde anlatır (Resim 148);

"Sabah 5.30'da kalktım. Bugün zamanımı harcamamak için, kullanacağım kili dün akşamdan hazırladım. Kili kabuk şeklini aldığı kurumuş göllerden topladım. Yakınlarda hala nemli olan, işlemesi kolay kil bulduğum için şanslıyım. Başlangıçta oldukça sert olan çamur, içinde su barındırdığı için çalıştıkça kayganlaşıyor. Kaygan kille çalışmak zordur, bu yüzden kili kumun üzerine koydum, kum onun nemini kısa sürede emdi.

Sabah olduğu için hava soğuktu ve çalışma ilerledikçe kil ve su yüzünden kayanın üzerinde durmak zorlaştı. Güneşin esere ulaşacağı saat 10.30'a kadar vaktim vardı ve eseri 10.00'da bitirebildim....

...Gün boyunca eserin nasıl değiştiğini; çatladığını ve kurduğunu görmek için geri geldim. Hava çok sıcak ve rüzgarlı olduğu için kil çabuk kurdu...

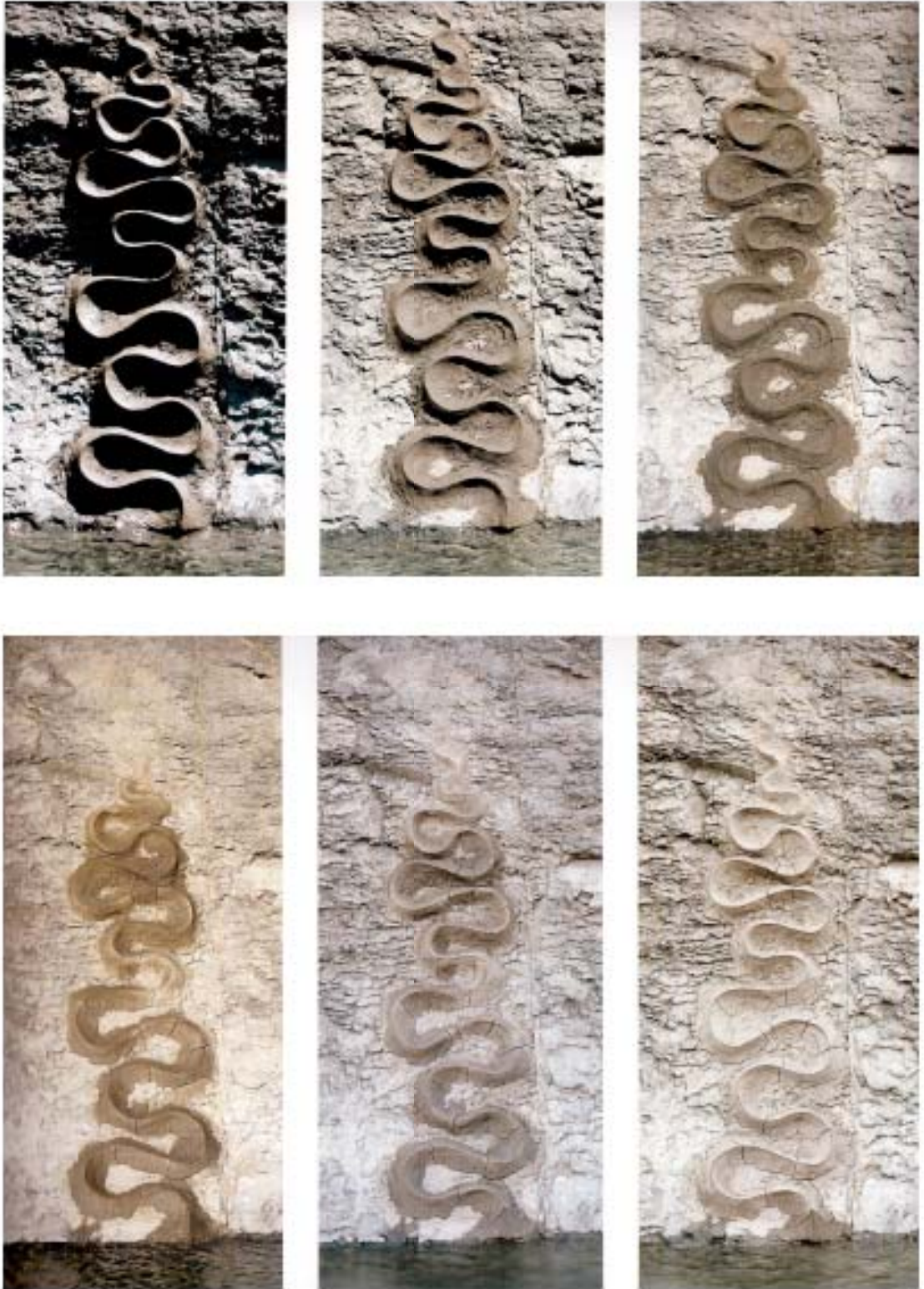
...Gün boyunca eserin her bir buçuk saatte bir, çatlama ve kurumadaki değişikliklerini takip ederek fotoğrafını çektim..."⁶²

Sanatçının nehir formunda gerçekleştirdiği eserde, ifade etmeye çalıştığı hareket duygusu, kilin kuruyup çatlayarak geçirdiği değişimle desteklenir.

Sanatçı, 18 Temmuz'a kadar yapmış olduğu geçici çalışmalarla bölgeyi daha iyi tanıdığını, başlangıçta güneşte çalışmaktan kaynaklanan zorlukların üstesinden gelerek çalışmalarını erken saatlerde gerçekleştirdiğini günlüklerinde ifadeler.⁶³

⁶² Andy Goldsworthy, 'Diaries- Digne', *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs.) Thames & Hudson, Londra 2009, s.74

⁶³ Andy Goldsworthy, 'Diaries- Digne', *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs.) Thames & Hudson, Londra 2009, s.74

Resim 148 Andy Goldsworthy, 'İsimsiz', Digne-Fransa, 12 Temmuz 1998.
(Andy Goldsworthy, *Diaries- Digne*, *Time- Andy Goldsworthy*, Thames & Hudson, Londra 2009)

3.2.2 Kanada, 1 Şubat 1999

30 Ocak- 10 Şubat 1999 tarihleri arasında, Andy Goldsworthy, buzdan yapacağı geçici eserleri filme alması için Thomas Riedelsheimer ve asistanı Dieter Sturmer ile Fox Point, Nova Scotia- Kanada'ya gider. Havanın soğuk olmasına rağmen karın olmaması, filmde kışı anlatmayı planlayan Thomas Riedelsheimer, hayal kırıklığı yaşasada, yeni çalışacağı bir bölgenin karla gizlenmeden önceki halini, araziyi tanıması için iyi bir fırsat olarak gören Goldsworthy için durum tersidir.⁶⁴

Bilmediği bir bölgede, film ekibi tarafından gün boyu takip edilmekten rahatsızlık duyarken, doğanın kendisini yönlendirmesi için arazi ve arazi üzerinde yapabileceklerinin potansiyelini araştırır. 1 Şubat'da, 'Buz Köprü- Ice Arch' çalışmasını yapar (Resim 149).

"Gece soğuşundan yararlanmak için 5.30'da dışarı çıktım. Denizin alıp götürmesi için kumsalda bir buz köprü yapmayı istedim. Ay vardı ve buzun kaybolduğunu gördüm. Buzun hala varolabileceği nehir yakınında bir köprü yapmaya karar verdim."⁶⁵

Sanatçı, nehirin denize ulaştığı bu tür bir bölgede daha önce çalışma yapmadığı için arazi şartları yenidir ve henüz keşfedilmemiştir.

Nehirden topladığı temiz buz kütleleri ile yaptığı köprü, hava şartları ve gelgitte oluşacak erimeyle, zamana karşı yarıştığı 5-6 saatlik bir süre içinde yapılır. Kameraların kaydettiği değişim görüntüleri ile belgelenir.

⁶⁴ Andy Goldsworthy, 'Diaries- Digne', *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs.) Thames & Hudson, Londra 2009, s.96-97

⁶⁵ Andy Goldsworthy, 'Diaries- Digne', *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs.) Thames & Hudson, Londra 2009, s.97

Resim 149 Andy Goldsworthy, 'Buz Köprü' Nova Scotia,Kanada, 1 Şubat 1999
(Andy Goldsworthy, Diaries- Nova Scotia, *Time- Andy Goldsworthy*, Thames & Hudson, Londra 2009)

Nehirin deniz ile buluşmasını '*İki akışın, iki enerjinin buluşması*'⁶⁶ olarak tanımlayan sanatçı, aynı gün içerisinde, öğleden sonra büyük bir buz kütlesi üzerine toprakla çizim yapar (Resim 150). Ellerinin ısıyla buzu eriten sanatçı, toprak kullanarak akıcı, organik bir form çizer. Bulunduğu bölgede oluşan ısı değişikliklerinin farkında olmaması, eser uygulaması sırasında karşılaştığı güçlüklerden biridir.

Resim 150 Andy Goldsworthy, 'İsimsiz', Nova Scotia-Kanada, 1 Şubat 1999
(Andy Goldsworthy, Diaries- Nova Scotia, *Time- Andy Goldsworthy*, Thames & Hudson, Londra 2009)

⁶⁶ Andy Goldsworthy, 'Diaries- Digne', *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs.) Thames & Hudson, Londra 2009, s.97

3.2.3 Cornell Üniversitesi- ABD, 7 Ekim 1999,

Sanatçı, New York'da bulunan, Cornell Üniversitesi'nde 3- 15 Ekim tarihleri arasında, kampüsün içinden akan iki nehirden biri olan Fall Creek'de yapraklar ve taşları kullanarak geçici çalışmalar yapar. Eserlerin fotoğrafları 2000 yılında sergilenir.(Kampüs içinde yapılan diğer geçici eserlerin görselleri; sanatçının 'Yaşamı' Bölümünde- 1999 yılında yer almaktadır.) 7 Ekim tarihinde, 'Yaprak Höyüğü- Cairn of Leaves' isimli eserini, daha önce yaptığı çalışmalardan farklı kılan şey; taşların dış çizgisini takip eden yaprakların aynı zamanda taşlarla desteklenmesidir (Resim 150). Araziden topladığı kırmızı yaprakların kuruması, sanatçı için çürümeyi değil, değişimi vurgulamaktadır.

Resim 151 Andy Goldsworthy, 'Yaprak Höyüğü', Cornell Üniversitesi- ABD, 7Ekim 1999
(Andy Goldsworthy, Diaries- Cornell, *Time- Andy Goldsworthy*, Thames & Hudson, Londra 2009)

3.2.4 Government Adası - ABD, 11- 19 Ekim 2003

Goldsworthy, 'Çatı' projesine başlamadan önce Government Adası'nda yer alan artık kullanılmayan taşocağında geçici eserler üretir. Dokuz gün boyunca, yapraklar, ot ve çamur kullanarak gerçekleştirdiği geçici eserlerini fotoğraf ve günlükle belgeler (Bakınız Ek.1,...,9.).

Çizgi, renk, renge ilişkin ton derecelenmesi, kütle ve hacim gibi unsurlar plastik bir sanat eserinde biçimi oluşturan unsurlar olarak karşımıza çıkarken, bir arazi sanatçısının arazi üzerinde uygulamasını yaptığı eserde; malzeme, zemin, güneş, yağmur ve rüzgar gibi doğa şartları ön plana çıkar. Eseri ve eserin uygulama sürecinde yaşananların anlaşılabilmesi için Andy Goldsworthy'nin günlükleri bize ışık tutar. Sanatçının 11 Ekim 2003 tarihli günlüğünde;

"Taşocakları adada delikler oluşturmuş. Burası bana öğlumun internette bulduğu Avusturalya' da Goldsworthy isimli bir yeri hatırlattı. Bir maden şehri yaklaşık 500 nüfuslu olduğunda orada artık Goldsworthy yoktur. Şehri belirleyen tek şey yolun kenarında ki sıra ağaçlardır. Madencilik başlamadan önce Goldsworthy Dağı 132 metre yüksekliğindeydi, şimdi yerde sadece büyük bir delik. Bir delik bırakmak, bir tepeyi düzlemek gibi değildir, ben, fazla değilse bile başlangıcındaki kadar yüzey alan bırakan taşocağımı tercih ederim."⁶⁷

Sanatçının, günlüğünde ele almak istediği insanoğlunun doğa üzerinde sahip olduğu tahrip edici özelliğidir. Aynı zamanda artı bir özellik olarak yüzey alan yaratma düşüncesini vurgular ki, bu da insan doğasının doğuştan gelen inşa etme özelliğidir. Aynı günlükte bir zamanlar adaya uygulanan fiziksel gücü tartışmaya devam ederek; "...Kullanılmayan taşocakları, şuanda yerleşik olmalarına rağmen, taş çıkartma uğraşlarının bu yere şiddet enerjisi verdiği zamanlar vardı." (Bakınız Ek.1), cümleleri ile doğa ve insan arasında ki şiddet ilişkisini vurgular.

⁶⁷ Andy Goldsworthy, 'Government Island Washington Diary' *The Andy Goldsworthy Project*, (1. Bs.)National Gallery of Art, New York 2010, s. 47

11 Ekim 2003 tarihli günlüğü ile belgelendirdiği kırmızı yapraklardan oluşan geçici eserini (Resim 152) gerçekleştirirken, sanatçının uygulama sürecinde karşılaştığı malzeme ile ilgili sorunları dile getirir.

"...Yapacak bir şey bulmak için çok uğraştım. Yapraklar daha yeni renk değiştirmeye başlamışlardı, ancak çalışabilmek için bir kaç tane kırmızı yaprak buldum. Adayı cep gibi saran, üzerinde ot büyüyen taşocaklarının birinin içindeki sivri bir kayanın üzerine bu kırmızı yaprakları su ile yapıştırdım. Kırmızı ile sivri noktanın birleşmesinde bir şiddet vardı. Yoldan geçen biri, bunun kana benzediğini söyledi.⁶⁸ (Bakınız;Ek.1)

Resim 152 Andy Goldsworthy, 'İsimsiz', Government Adası, 11 Ekim 2003
(Andy Goldsworthy, 'Government Island Washington Diary' *The Andy Goldsworthy Project*, (1. Bs.) National Gallery of Art, New York 2010)

Eseri gerçekleştirdikten sonra fotoğrafla belgelerken, eseri ön plana çıkaracak olan en uygun gün ışığını yakalamak için sabırla bekler.

"...Taşın üzerindeki kırmızı yapraklar ışıkla değişti. Güneş puslu gökyüzünde parladıkça daha canlı hale geldiler. Gökkubbenin açıklığı ışığın orman tabanına daha fazla ulaşmasına izin verdiğinde – bir hafta içinde- bu daha belirgin olacak. Şuanda ışık daha kuru ve soluk. Yağmurun yağması gerekiyor"⁶⁹(Bakınız;Ek.1).

12 Ekim 2003 tarihli günlüğünde, uygulamış olduğu geçici eserin benzerini uygulamaya çalışırken, ışık ve gölge gibi doğa olaylarının kontrol edilemeyen etkilerini dile getirir.

⁶⁸ Andy Goldsworthy, 'Government Island Washington Diary' *The Andy Goldsworthy Project*, (1. Bs.)National Gallery of Art, New York 2010, s. 47

⁶⁹ Andy Goldsworthy, 'Government Island Washington Diary' *The Andy Goldsworthy Project*, (1. Bs.)National Gallery of Art, New York 2010, s. 47

"...Dünlüküne benzer sivrilmiş taş üzerinde kırmızı yapraklarla başka bir çalışmaya başladım. Kırmızıyı bulmak zor. Taş başlangıçta gölgeliydi, kırmızı çok güçlü görünüyordu. Fakat eser bitince, başlangıçta ulaşan gölgeli ışık kırmızıyı zayıflattı. Yapraklar gölgede kaldı, taşın ve çevresindekilerin üzerine düşen ışık parçacıklarıyla koyulaştı. Fakat kısa bir süre sonra, güneş yapraklara değdiğinde, her türlü şaşırtıcı özellikler oluşmaya başladı. Bir noktada, bir ağaç parlak kırmızının üzerinde siyah bir çizgi oluşturdu. Taşın ucunun karanlık gölgeye karşı aydınlatıldığı anlar vardı. Mükemmeldi ama benim kontrolümün dışında herşey o kadar çabuk değişiyordu ki. Oluşan şeylere hazırlıklı değildim ve ne olduğunu tam olarak göremedim ve anlayamadım. Eğer yarın hava güneşli olursa, çalışmayı tekrar edebilirim. Gölgeden ışığa geçişi ve ikisinin arasındaki değişiklikleri görmek isterim. Önemli bir eser olabilir. Rengin canlanma şekli, bu yerde olma hissi ile ilgili bir anıyı canlandırdı."⁷⁰ (Bakınız;Ek.2).

14 Ekim 2003 tarihli günlüğünde kare bir kaya üzerine uyguladığı kırmızı yaprakların (Resim 153) azlığı sebebiyle uygulama sürecinin hem vakit aldığını hem de beden enerjisi gerektirdiğini vurgular.

"Sakin gündüz ve gece demek daha az düşen yaprak demektir. Çalışmak için yeteri kadar yaprak bulmak çok vaktimi aldı. Bugün hem toplama işini hem de çalışmayı yorucu buluyorum. Küçük bir yaprağın lekeli kısmını koparıp atmak zaman alıcı. Daha önce dakikalarımı alan bu işi yapmak bugün saatlerimi aldı ve bugün bunu hissettim. Bu belkide çalışmanın umduğum kadar başarılı olmamasındandı. Taşın her köşesini kırmızı ile doldurdum. Bu taşın doğal olarak mı kare yoksa o şekilde işlenmiş mi olduğu pek önemli değil. Kaya yatağı ile bina arasında bir yerde yatan bir şekil."⁷¹

⁷⁰ Andy Goldsworthy, 'Government Island Washington Diary' *The Andy Goldsworthy Project*, (1. Bs.)National Gallery of Art, New York 2010, s. 49

⁷¹ Andy Goldsworthy, 'Government Island Washington Diary' *The Andy Goldsworthy Project*, (1. Bs.)National Gallery of Art, New York 2010, s. 53

Resim 153 Andy Goldsworthy, 'İsimsiz', Government Adası, 14 Ekim 2003
(Andy Goldsworthy, 'Government Island Washington Diary' *The Andy Goldsworthy Project*, (1. Bs.) National Gallery of Art, New York 2010)

15 Ekim 2003 tarihli günlüğünde, adadan topladığı çamur ile yapmış olduğu eserle (Resim 154) ilgili açıklamalarında, malzemeyi elde etmeye çalışırken doğada varolan canlı varlıkların, arazi üzerinde çalışan bir sanatçı için tehlikeli sonuçları olabileceğinin farkına varmamızı sağlar. Bütün olumsuz koşullara rağmen elde edilen sonuç, sanatçı için oldukça tatmin edicidir.

"Serin, güneşli ve çok rüzgarlı. Yerde çok fazla yaprak var fakat onlarla çalışmak için iyi bir gün değil. Işık onların görülmesini zorlaştırıyordu ve rüzgarda uçuruyordu. Taşocağı yüzeyindeki bir kesik içinde çalışmaya karar verdim ve adaya giden yolum üzerinde ki, yakın bir ormandan çamur topladım. Sanırım bu kesik, kaya yatağını ayırma hazırlığı için oyulmuştu. Hafta içinde çamur ile deneyler yapmış ve ne yapmak istediğim konusunda bir fikrim oluşmuştu. Akşam yağın yoğun yağmurdan sonra, çalışmak için çok fazla yumuşak olmayan çamur bulmak zordu. Lifli köklerle dolu daha kuru çamur ulmak için ağaçların köklerini kazmak zorunda kaldım. Bu köklerin bazıları zehirli sarmaşıktı. Daha önce sarmaşıklarla sorunum olmamıştı ama daha önce sarmaşıklarla bu şekilde çalışmamıştım. Sanırım şimdi sarmaşığa karşı allerjik olup olmadığımı göreceğim. Çamuru rulo haline getirip açıklık boyunca kıvrılarak devam eden bir şekilde birbirine ekledim. Bu bana, 1984'te Cumbria'da yaptığım oyulmuş bir taş eserimi hatırlattı. Bu işi yapmaktan çok hoşlandım, ilginç bir parçaydı ve ayrıca son zamanlarda ki küçük yaprak çalışmalarından sonra bir rahatlamaydı. Oyuğu ifade etme şeklini beğendim. Sanki oraya aitmiş gibi duruyordu. (Bakınız;Ek.5)."⁷²

⁷² Andy Goldsworthy, 'Government Island Washington Diary' *The Andy Goldsworthy Project*, (1. Bs.)National Gallery of Art, New York 2010, s. 55

Resim 154 Andy Goldsworthy, 'İsimsiz', Government Adası, 15 Ekim 2003
(Andy Goldsworthy, 'Government Island Washington Diary' *The Andy Goldsworthy Project*, (1. Bs.) National Gallery of Art, New York 2010)

3.3 Andy Goldsworthy'nin Eserlerinde; Işık , Gölge, Zaman ve Delik Olgusu

Andy Goldsworthy, Government Adası'nda yapmış olduğu geçici eserleri günlük ve fotoğrafla belgelerken ışık üzerine, 18 Ekim 2003 tarihli günlüğünde şu sözleri dile getirir (Bakınız Ek.8);

"Bu hafta çok şey öğrendim. Daha önce hiç doğru dürüst yapamadığım, ışığın kalitesini anlamada büyük gelişme gösterdim. Bu benim için çok önemli. 23 yıldır çalışıyorum. Güneşli bir günde orman tabanını anlamamak, doğayı algılamakta ki bir boşluğu gösterir. Daha önce ormanda güneşli günlerde çalışmalar yaptım ama genellikle onlardan dolayı değil, onlara rağmen."⁷³

Sanatçı eserlerindeki, ışık ve gölge kullanımı ile zamanın akışını vurgular. Işık, karşıtı karanlık ve ışığın oluşturduğu gölgeler, Andy Goldsworthy'nin geçici ve kalıcı eserlerinde kullandığı doğal bir araçtır. Güneşin gökyüzündeki konumuna göre yaydığı ışık huzmeleri, yer yüzünde bulunan varlıklar ve cisimler üzerinde oluşturduğu gölgeler, zamanı vurgular.

Yaptığı ve daha sonra başka yerlerde tekrarladığı formların birbirini nasıl etkilediğini anlatırken, zaman ve tarihi algılamamız üzerine aşağıdaki felsefi sözleri dile getirir;

⁷³ Andy Goldsworthy, 'Government Island Washington Diary' *The Andy Goldsworthy Project*, (1. Bs.), National Gallery of Art, New York 2010, s.61

“Bizim zamanı algılamamız, düzenli şekilde tekrarlanan olaylara bağlıdır, önceden tahmin edilemeyen değişik ve çeşitliliğe bağlı olan tarihi farkındalığımızın tersine. Değişiklik olmadan tarih yoktur; düzenli olmadan zaman yoktur. Zaman ve tarih, kurallar ve değişimlerle ilişkilidir. Zaman, tarihin tahmin edilemeyen değişikliklerinin geçtiği yerdir.”⁷⁴

Şubat 2007’de, Yorkshire Heykel Parkı’nda gerçekleştirdiği ‘Kar Gölgesi’ (Resim 155) isimli performatif nitelikli geçici eserinde, kar yağarken, kendi önerisi ile yerleştirdiği taşın üzerine yatarak beklemiş, kalktıktan sonra ışığın oluşturduğu gölge gibi bedeninin doğa üzerinde oluşturduğu ‘iz’i vurgulamıştır.

Resim 155 Andy Goldsworthy, ‘Kar Gölgesi’,Yorkshire Heykel Parkı-İngiltere,2007
(Andy Goldsworthy, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.bs) Thames & Hudson, Londra 2009)

Penpont- Dumfriesshire’da gerçekleştirdiği ‘Donmuş Gölge’ (1997) (Resim 156) isimli çalışmasında tersini uygular. Soğuk yüzünden gece boyunca çimler üzerinde oluşan buzlar, sabah güneşin doğması ile erimeye başlar. Beklediği yere güneş ışığının gelmemesi ve buzların erimemesi nedeniyle , bedeninin donmuş bir gölgesini elde eder. Buz gölgelerini yaparken, donma ile çözülme arasında ki zamanı bulmaya çalışır ve ne kadar süreceğini bilmeden beklerken, boş bir alanda kıpırdamadan duran bir figürün, başlı başına bir heykel olduğunu düşünür.⁷⁵

⁷⁴ Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, (1. Bs.),National Gallery of Art, New York 2010, s.76

⁷⁵ Andy Goldsworthy, *Time Andy Goldsworthy*, (2.Bs.) Thames & Hudson, Londra 2009, s.16

'Yağmur' (Resim 157), 'Buz' ve 'Kar Gölgeleeri' isimli geçici eser çalışmalarında, kişilik özelliklerinin önem taşımadığı insan varlığının doğa üzerindeki izi vurgulanır. Başka bir açıdan bakıldığında, yokluğuyla bıraktığı 'boşluk ve an' eserlerde ön plandadır.

Resim 156 Andy Goldsworthy,
'Donmuş Gölge',
Dumfrieshire-İskoçya,1997
(Andy Goldsworthy, *Time- Andy Goldsworthy*, Thames & Hudson, Londra 2009)

Resim 157 Andy Goldsworthy,
'Yağmur Gölgesi',
Dumfrieshire-İskoçya,1992
(Andy Goldsworthy, *Time- Andy Goldsworthy*, Thames & Hudson, Londra 2009)

1976 yılından beri yapmaya devam ettiği kara delikler ile gözü merkeze odaklarken, yaşayan bütün canlıların zaman içinde toprağın altında yer alan katmanlara dahil olacağını, dolayısıyla ölümü ve yaşamı vurgular. 1981 yılının yaz aylarında yaptığı ilk sipariş 'Delik' eseri (Resim 158) , Londra'da Serpentine Galerisi'nde gerçekleştiren sanatçı daha sonra 1984'te Frans Hals Müzesi'nin tabanında delik uygulamasını sürdürür (Resim 35) .

Resim 158 Andy Goldsworthy, 'Delik', Serpentine Galerisi, Londra, 1981
(Terry Friedman, Chronology, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009)

Çatı'nın yapımı sırasında katıldığı bir radyo programında yaptığı röportajda delik üzerine şunları söyler;

"Bir kara deliğin içine bakmak bir kayalığın kenarından bakmak gibidir. Her zaman kara deliklere çekilmişimdir. 1976'dan beri onları yapmaktayım ve yapmaya devam ediyorum. Onları yapmaktan kendimi alamıyorum. Bir karadelik yapmak için sahip olduğum dürtü, aynı şekilde bir kayalığın kenarından bakmak içinde var."⁷⁶

Andy Goldsworthy'nin bu açıklaması bize, Vücut Sanatı ve Performans Sanatı içinde yer alan Yves Klein' in, 1960 yılında "Boşluğa Atlamak" (Resim 159) isimli çalışmasını hatırlatır. Amaç, dünyayı keşfetmek için vücudunu bir araç olarak kullanması ile deneyimlediği boşluktur.

Goldsworthy'nin, Haziran 1999'da sahilde gerçekleştirdiği 'Karanlıktan Aydınlığa- Aydınlıktan Karanlığa Dönen Çubuklar' isimli geçici eserinde (Resim 160) Ballet Atlantique ve Régine Chopinot katılımıyla gerçekleşen performans, Yves Klein' in deneyimlediği boşluk temasını güçlendirir.

⁷⁶ Molly Donovan, *The Andy Goldsworthy Project*, (1. Bs.), National Gallery of Art, New York 2010, s.23

Resim 159 Yves Klein, 'Boşluğa Atlamak', Metropolitan Sanat Galerisi,1960
(Anonim, Avant-garde 1945-1995, *Sanat Dünyamız*, Yapı Kredi Yayınları, sayı 59,1996)

Resim 160 Andy Goldsworthy, 'Karanlıktan Aydınlığa- Aydınlıktan Karanlığa Dönen Çubuklar',
Ballet Atlantique ve Régine Chopinot performansı, Fransa, Haziran 1999
(Andy Goldsworthy, *Diaries- Digne, Time-Andy Goldsworthy*, Thames & Hudson, Londra 2009)

Benzer bir deneyim, delik teması üzerinde yoğunlaşan günümüzün en etkili ve sarsıcı sanatçıları arasında yer alan, performans ve video çalışmalarıyla tanınan Paul McCarthy'dede görülür (d.1945). Sanatçının, 1972-1993 yılları arasında yapmış olduğu aksiyonlarda; çukurlar, delikler, şişeler gibi belirli tipte objeleri öne çıkarır.

"Maskenin göz delikleri, kameranın objektifine ve ya bir resmin çerçevesine benziyor. Deliğin çerçevesinden ötesini göremiyorsunuz. Ben delik imgesini, kültürel kontrolün bir metaforu olarak kullandım: Görebildikleriniz ve göremedikleriniz. Bu başlangıçta fark etmediğim, ancak performans sırasında gelişen bir şey oldu. Gözün çevresine yerleştirdiğim parçalarla, bir şeylerin arasından baktığınız delik imgesini, kullandığım performanslara başladım. Bu, hem kültürel hem de kişisel bir metafordu. Duchamp'ın "Étants Donn " (Verilenler)-sinde benim için ilginç olan şey de buydu. İki delikten bakıyorsun ve Duchamp ne görmeni istiyorsa, onu görüyorsun. Deliğin çerçevesi dışında kalan bir şeyi görmen mümkün değil; çerçevenin üzerinde ve ya altında, objenin nasıl görüldüğünü bilemezsin; delik ne kadarına izin veriyorsa, o kadarını görebilirsin."⁷⁷

Çatı isimli çalışmasında, Galerinin üst katından izlendiğinde (Resim 161), kubbeleri üzerinde yer alan delikler çok düzgün ve kenarları keskinleştirilmiş taşlarla yapıldığı için form üzerinde yer alan kara delikler, negatif değil pozitif gibi algılanır. Deliğin içinde ne olduğunu ya da olmadığını izleyici göremez (Resim 162). Sanatçı gün boyunca ışığın değişik açılarda yansımından elde ettiği deliğin farklı görüntülerini elde eder. Statik görünümlü taş eserin içinde, zamanı ve hareketi birleştirerek yaşayan nefes alan bir varlık konumuna getirir.

⁷⁷Kristine Stiles, 'Çağdaş Deha: Paul Mccarthy İle Bir Görüşme', çev.Özlem Kalkan Erenus, *Sanatsanat Dergisi*, (S.4), Sanat Çevresi Matbaacılık Yayıncılık Ltd.Şti., İstanbul 2004, s. 9-10

· "... Etants Donn , Duchamp'ın ekim 1968' deki ölümünden birkaç ay sonra, 1969'da, Philadelphia Sanat Müzesi'nde enstale edilene kadar gizli kaldı. Yapıtın içinde fotoğraf çekilmesine ve Duchamp'nın hazırlamış olduğu "El Kitabı'nın yayımlanmasına, en az 15 yıl boyunca izin verilmedi. Etants Donn 'de, izleyici öncelikle kapının önünde bir paspasa ayak basar. Atılan bu adımla ışık ve motor harekete geçer. İzleyici daha sonra iki adet gözeteleme deliğinden, kapının ardındaki konstrüksiyonu izler. Elinde gaz lambası ile dalların üzerinde sırt üstü uzanmış, ürkütücü gerçeklikteki kadın figürünün yüzü görünmektedir. Arka planda, titrek ışık altında şelale ve cam üzerine yapılmış realist bir doğa manzarası dikkati çeker. (Kristine Stiles, 'Çağdaş Deha: Paul Mccarthy İle Bir Görüşme', çev. Özlem Kalkan Erenus, *Sanatsanat Dergisi*, (S.4), Sanat Çevresi Matbaacılık Yayıncılık Ltd.Şti., İstanbul 2004, s. 21)

Resim 161 Andy Goldsworthy, 'Çatı', Ulusal Sanat Galerisi, Washington, Kış-2005
(Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and
Hudson, New York 2010)

Resim 162 Andy Goldsworthy, 'Çatı'nın içinden görüntü, Ulusal Sanat Galerisi,
Washington Kış, 2005 (Tina Fiske, *The Andy Goldsworthy Project*, National
Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)

4 ARAZİ SANATI

Bu bölümde, Andy Goldsworthy ve eserlerinin, Arazi Sanatı içindeki konumunu anlayabilmek için Arazi Sanatı'nın, Amerika ve Avrupa'daki gelişimi ve Arazi Sanatı'nın önemli temsilcileri olan sanatçılar ele alınıp, eserleriyle incelenecektir.

4.1 Arazi Sanatı'nın Gelişimi

"Arazi ya da Toprak Sanatı, 21.yüzyıla uzanan süreçte önemli çevre sorunlarıyla boğuşan bir dünyada, çağdaş sanatçıların doğaya yönelik duyarlılığın bir göstergesi olduğu kadar, sanatın işlevine yönelik soru işaretleri uyandırabilen bir bilinçlendirme çabası olarak nitelendirilebilir."⁷⁹

"Arazi Sanatı", "Yeryüzü Sanatı", "Çevre Sanatı", "Toprak Sanatı" gibi terimlerle adlandırılan bu eğilimin temelinde; sanatın ve galeri mekanlarının ticarileşmesine duyulan tepki ve yayıldığı dönemde etkisini gösteren çevre hareketine karşı duyulan ilgi yer almaktadır. Bu akım, doğaya yapılan insan müdahalesi olarak düşünülebilir. Sanatçının tercihine göre; taş, toprak, kum, buz, yapraklar, tüyler ve pek çok doğal malzeme kullanımıyla gerçekleştirilen eserler, günümüz tüketim toplumunda hızla ilerleyen teknolojik gelişmelerin karşısında, doğaya karşı duyarlı olunması gerektiğinin önemini vurgular. Ortaya çıkan eserden çok, uygulama biçiminin ön plana çıktığı bir edim söz konusudur. Geçmişten günümüze kadar kalabilen tarihi kalıntılar gibi bu gün yaptıklarımızla geleceğe bırakacaklarımız da sorgulanmaktadır. "*Arazi Sanatı, çağdaş sanatın 'Non-Art' ya da 'Anti-Form' hareketleri içinde yer almaktadır*"⁸⁰.

Galeri ve müzelerin yani kamusal sergileme alanlarının ticarileşmesine duydukları tepki üzerine eserlerini serbestçe sergileyebildikleri doğaya yönelmelerine karşılık, yapılan geçici ve kalıcı eserlerin, fotoğraf ya da video aracılığıyla görüntülenerek

⁷⁹ Ahu Antmen, *20.Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*, 2.Bs,Sel Yayıncılık, İzmir 2009, s.251,256

⁸⁰ Semra Germaner, *1960 Sonrası Sanat*, 1.Bs, Kabcacı Yayınevi, İstanbul 1997, s. 44

belgelenmesi ve bu belgelerin sergilenebilmesi için sergileme alanına ihtiyaç duyulması ise akımın çıkışındaki düşünce biçimine ters düşer. Günümüz Arazi Sanatçıları arasında yer alan Andy Goldsworthy, bu ikilem karşısında faydalı bir ilişki kurduğunu düşünür. Ona göre, doğada gerçekleştirmiş olduğu performans dayalı eserlerinin belgelenmesi ve bu belgelerin sergilenmesi ile o bölgeyi bilmeyen ve gidemeyecek olan insanların dikkatini çektiğini düşünür. Şehirlerde ve Galeri mekanında sergilediği kalıcı eserlerinde ise bir aykırılık olmadığı, doğal alanların şehirleşmeyle değiştirildiğini aslında doğanın bir parçası olduğunu, “...*Binalar içinde yaşıyorum ve gerektiğinde onlar içinde de çalışmaktayım...Benim binalarla çalışmam onları anlamak ve doğalarını ortaya çıkarma girişimidir. Bina ile mimari olarak ilişkili yerleştirmelerim en başarılı olanlarıdır.*”⁸¹

Kavram olarak 1960’larla ilişkilendirilse de, Sanat Tarihi’nin 15.000 yıl geriye gittiğini düşünen E.H.Gombrich (1909-2001) açısından bakıldığında, Güney Peru’da ki Nazca Çölü’nde toprağa özenle çizilmiş büyük hayvan resimleri ve geometrik biçimlerden oluşan , yalnızca yüksekte bakıldığı zaman görülebilen Nazca Çizgileri (Resim 163) ilk Arazi Sanatı örnekleri arasında yer alabilir.

Resim 163 Mayalar, ‘Peru- Nazca Çizgileri’ , M.Ö.200 ile M.S.700
(Anonim, Maya- Nazca, <http://www.sacred-destinations.com>)

⁸¹ Andy Goldsworthy, *Time Andy Goldsworthy*, (2.Bs.) Thames & Hudson, Londra 2009, s.8

1928'de Perulu harita uzmanı Toribio Mexta Xesspe'nin , bu bölge üzerinde gözlem uçuşu yaparken karşılaştığı bu şekilleri keşfetmesiyle 20.yüzyıl insanı bu geogliflerle tanışmış olur. 65 kilometre kare büyüklüğündeki çöl bir alana yayılan bu çizgileri, kimin ne zaman çizdiği bilinmemekle birlikte, 12. yüzyıldaki İnka uygarlığından eski olup, MÖ. 200 ile MS. 700 arasında tarihlendirilir. İçeriğinin tam olarak bilinmemesine rağmen, astroloji ile ilişkili olduğu ya da doğa ayinlerinin bir parçası olarak yapıldığı düşünülmektedir. Bölgenin kurak iklimi, bu çizgilerin bugüne kadar bozulmadan kalmasında yardımcı olmuştur.⁸²

Günümüzde, antikiteye duyulan özlemle yapılan Arazi Sanatı yapıtları arasında görsel benzerlikler olduğu görürüz; Amerikalı Sanatçı Michael Heizer'in, 1985 yılında Buffalo Rocks- İllionis'te gerçekleştirdiği, Amerika'nın tarih öncesi uygarlıklarından esinlenerek oluşturduğu, büyük ölçekli beş hayvan figüründen oluşan tek figüratif yapıtı 'Büst Tümülüs'ü (Resim 164) ve Avustralya'lı heykeltıraş Andrew Rogers'ın, 29 Mayıs 2010 tarihinde Kapodokya'da, Nevşehir'in Göreme beldesindeki Karadağ mevkiinde yapımına 2007 yılında başladığı, yüksekte bakıldığında görülebilen, Anadolu medeniyetlerinin figürlerinden ilham alarak gerçekleştirdiği 'Zaman ve Mekan' (Resim 165) isimli çalışması, karşılaştırma için iyi birer örnek oluşturur. Heizer, çalışmasında varolan arazi şeklini heykelin bir parçası olarak kullanırken, 460 bin metreküp toprağı çıkararak 6 bin ton kireçtaşı ile karıştırarak kömür madeni olan yerin bitki örtüsünü geliştirmesi için ph dengesini iyileştirir.⁸³ Toprak üzerinde yapmış olduğu iyileştirme nedeniyle bu çalışması Ekolojik Sanat adı altında değerlendirilir. Rogers ise, birbirinden 2 kilometre uzaklıkta yer alan 8 eserden oluşan çalışmasında 11 bin ton taş kullanır.⁸⁴

· Geoglif, yunanca kökenli bir kelime olup, eski yunanca da toprak anlamına gelen "ge" ve kazınmış anlamında kullanılan "gluphe" kelimelerinden türetilmiştir. Nazca düzlüklerinde ki şekiller için kullanılmaktadır.

⁸² Anonim, Nazca Çizgileri, <http://www.girift.com>, 6/11/2010

⁸³ Eugenia Perez Arango, Land Art Other Geographies, <http://www.unalmed.edu.co>, 5/12/2010.

⁸⁴ Anonim, Uzaydan Görünen Heykeller Kapodokya'da-Andrew Rogers, <http://www.ekavart.tv>, 2 Haziran 2010

Resim 164 Michael Heizer,
'Büst Tümülsü', Illinois, 1985
(Eugenia Perez Arango, Land Art
Other Geographies,
<http://www.unalmed.edu.co>, 6/11/2010)

Resim 165 Andrew Rogers,
'Zaman ve Mekan', Kapodokya, 29 Mayıs 2010
(Anonim, Uzaydan Görünen Heykeller Kapodokya'da;
Andrew Rogers, <http://www.ekavart.tv>, 6/11/2010)

"Bir uygarlığı tanımak, onun ne biçim bir uygarlık olduğunu açıklamak, bu tür insanların düşündükleri, hissettikleri ve eylemde buldukları dünyayı anlamak için, o kültürün uyduğu başat örüntüyü, olabildiğince yalıtılmak önemlidir."⁸⁵

20.yüzyıl'da karşımıza çıkan Arazi Sanatı, 1960'lı yılların ikinci yarısında ABD'de gelişerek, 1970'lerde Avrupa'ya yayılan bir kavramdır. ABD'deki gelişimi sırasında; Michael Heizer, Robert Smithson, Walter De Maria ya da Christo ve Jeanne Claude gibi arazi sanatçılarının gerçekleştirdiği ve genellikle büyük ölçekli eserlerle tanımlanan Arazi Sanatı, bugün çok çeşitli malzemelerle, çok çeşitli ölçülerde yabani kırsal kesimlerde ve şehirlerde olmak üzere hemen hemen sınırsız ölçüde geçici ve binlerce yıl yaşamaya aday olan kalıcı eserleri içine alır.

Yüzyıllar boyunca sanatçılar, doğayı yansıtan görünüşleri resim ve heykel gibi geleneksel yöntemlerle sunarken, Arazi Sanatı ile "manzara" artık gerçek bir mekana dönüşür. ABD'nin çöl bölgeleri ya da Avrupa'nın kırsal kesimleri sanatçıların

⁸⁵ Isaiah Berlin, *Romantikliğin Kökleri*, çev. Mete Tunçay, Yapı Kredi Yayınları, 2. Bs, İstanbul 2010, s.20

eserlerini uyguladığı alanlar olarak karşımıza çıkar. Eserlerini uygularken, Robert Smithson'ın ifade ettiği gibi "fırça yerine buldozer"⁸⁶ kullanırlar. Bu akımın sanatçıları, resim ve heykelin alışlagelmiş sınırlarının ötesine taşımaya iten etkenler arasında, akımın etkin olduğu 1960-1980 yılları arasında hippie kültürüyle başlayan çevre hareketi ve ABD'de yaşanan diğer gelişmeler önemlidir;

"...Sosyal değişim taleplerinin dile geldiği, sivil toplum hareketlerinin ırk-cinsiyet-kültür bağlamında eşit hak arayışlarını örgütlediği bir dönemde sokakta olup bitenin dinamiklerinden beslenen çok sayıda sanatçı, statükonun simgesi olarak görülen müze ve galerilerin modernist ve elitist tavrına tepki duymuş, alternatif mekan arayışlarına yönelmiştir. Bu alternatif mekanlar arasında, terk edilmiş binaların ve sokakların yanı sıra doğa da vardır. Sanatçıların doğaya yönelmesinde, sanat piyasasının dinamiklerine karşı bir direnç rol oynamış, aykırı malzeme ve yöntemlerin kullanılmasıyla piyasa sisteminin kolay kolay metalaştırılmayacağı işlerin üretimi bir yandan da anti-kapitalist bir tavrın simgesi olmuştur..."⁸⁷

Sanat Tarihi'nde, yaratma cesaretine sahip olan sanatçılar farkındalık duygusu ile gerçekleştirdikleri eserlerde; müzikte, sözcüklerde, çamurda, mermerde ya da tualde olabilir, toplumda önemli bir konuma gelerek, evrenimizi geliştirme yolunda önemli atılımlarda bulunurlar.

"Bir seçimle yüz yüzeyiz. Dayanaklarımızın sarsıldığını hissedince kaygı ve panik içinde geri mi çekileceğiz? Tanıdık sulara demir taramanın ürküntüsüyle kaskatı kesilip, tutukluluğumuzu duygusuzluğumuzla mı örtüp saklayacağız? Böyle davranırsak geleceğin biçimlendirilmesine katılma şansımızdan feragat etmiş olacağız. İnsan varlığının ayırt edici özneliğini elden kaçırmış olacağız: Kendi evrenimizi, kendi farkındalığımızla etkileyebilmeyi. Tarihin kör silindirinin önüne uzanıp, geleceği daha insanca ve adil bir toplumun kalıbına dökme şansımızı yitireceğiz."⁸⁸

Arazi Sanatçıları evrene, belki micro düzeyde etkileri olabilecek eserler yaparken insan varlığının ayırt edici özneliğini kaybetmeme yolunu seçerek doğa üzerindeki varlığımızı sorgulama, geleceği şekillendirme ve toplum bilincini artırma eğilimini gösterirler.

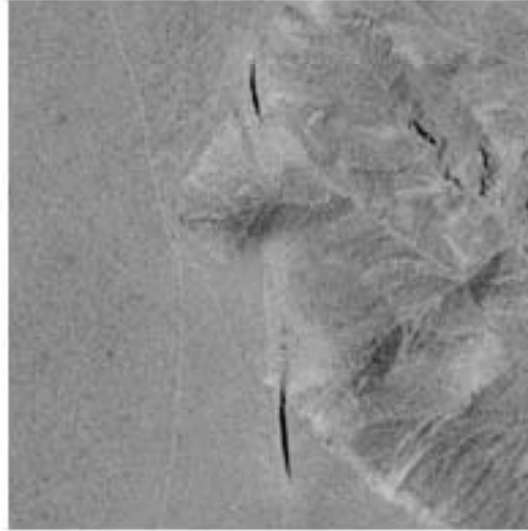
⁸⁶ Jeffrey Kastner, *Land and Environmental Art*, Phaidon Press, New York 2010, s.19

⁸⁷ Ahu Antmen, *20.Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*, (2.Bs), Sel Yayıncılık, İstanbul 2009, s.251,256

⁸⁸ Rollo May, *Yaratma Cesareti*, (11.Bs.), çev. Alper Oysal, Metis Yayınları, İstanbul 2008,s.39

Yöntem ve motivasyonları ile birbirinden farklı olan arazi sanatçıları Arazi Sanatı'nın, Toprak Sanatı ve ya Ekolojik Sanat başlığı altında sayılabilecek eserler üretirken, vurgulanan ana tema, insanın doğa üzerindeki varlığıdır. Teknolojik ve toplumsal gelişmelerle geri planda kalan doğa ve evren, aslında yaşamımızı sürdürdürebilmek için ihtiyaç duyduğumuz yegane şeydir.

Geniş arazilerde doğaya yapılan görsel müdahaleler bağlamında değerlendirebileceğimiz yapıtlar arasında, Amerikalı sanatçı Michael Heizer'ın (1944-) Arazi Sanatı'nda, ilk toprak çalışması olarak yer alan "Çift Negatif"(1969-1970) dir (Resim 166). 'Çift Negatif' isimli çalışmasını Nevada'da gerçekleştiren sanatçı, toplamda "240.000 ton kaya, çoğunluğu riyolit ve kumtaşı olmak üzere, 457 metre uzunluğunda, 15.2 metre derinliğinde ve 9.1metre genişliğinde iki çukur kazmıştır."⁸⁹ Sanatçının çalışmalarında, jeolojik zamanlar ele alınarak irdelenir.

Resim 166 Michael Heizer, 'Çift Negatif' Uydu Fotoğrafı, Amerika,1969-70
(Anonim, Double Negative, <http://www.doublenegative.tarasen.net>, 6/11/2010)

Arazi Sanatı'nın öncülleri arasında yer alan Amerikalı Sanatçı Robert Smithson'a (1938-73) göre; '*sanat, tıpkı doğa gibi, hem doğrusal değildir, hem de süreklidir.*'⁹⁰ Amerika'nın Utah eyaletinde ki Tuz Gölü'nde, 1970 yılında gerçekleştirdiği

⁸⁹ Anonim, Michael Heizer Double Negative, www.doublenegative.tarasen.net, 7/12/2010

⁹⁰ Nancy Atakan, *Sanatta Alternatif Arayışlar*, (1.Bs), Karakalem Kitabevi, İzmir 2008, s.63

sansasyonel eseri “Sarmal Dalgakıran” büyük ölçekli kalıcı eserler arasında yer alır (Resim 167). Eser;

“...sanatın ‘yeni topografilerinin’ başlıca örneğidir. Yaklaşık 7000 ton toprak, kaya ve tuz kristalleriyle gerçekleştirilen yapıtın spiral biçimi, arazinin kendi doğal topografyasından ve gölün merkezinde olduğu söylenen efsanevi bir burgaçtan kaynaklanmaktadır. Smithson’ın doğadaki doğum-ölüm döngüsünden, yaşamsal entropiden etkilenmesi başka yapıtlarında da spiral biçimi kullanmasına neden olmuştur. Arazi Sanatı örneklerini “mekan ve mekan dışı” olmak üzere ikiye ayıran Smithson, böylece arazide gerçekleştirilen projelerle, bu projelerden arta kalan malzemelerle gerçekleştirilen enstalasyonları birbirinden ayırmıştır.”⁹¹

Resim 167 Robert Smithson, “Spiral Dalgakıran”, Utah-ABD,1970
(Jeffrey Kastner, *Land and Environmental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

İtalya’da 1969 yılında gerçekleştirdiği ‘Asphalt Rundown- Yokuş Aşağı Akan Asfalt’⁹² (Resim 168) isimli çalışmasında ise yerleşim biriminin olmadığı bir tepenin yamacına döktüğü asfaltın zaman içinde yok olacağından gelecekte sadece fotoğraflarla hatırlanabileceğini vurgular. Sanatçıya göre; eserde önemli olan yalnızca yerçekimi değil, etkinliğin belgelenmesidir.

⁹¹ Ahu Antmen, *20.Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*, (2.Bs), Sel Yayıncılık, İstanbul 2009, s.251,256

⁹² www.vulgare.net/robert-smithson-asphalt-rundown-1969,6/12/2010.

Resim 168 Robert Smithson, 'Yokuş Aşağı Akan Asfalt', İtalya, 1969
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

1970'ten sonra, çevre sorunlarının giderek önem kazanmasıyla Ekoloji kavramı devreye girer. Organizmayla çevresi arasındaki ilişkileri inceleyen bilim dalı olarak, insan ve doğa ilişkilerini de inceleme alanı kapsamına alır. Ekoloji'nin temel kavramlarından biri "Eko-sistem" , değişik organizmaları ve onların çevrelerini bir bütün olarak ele alır. Bugün herhangi bir organizma, bitki ya da hayvanın yaşam çabasında çevresinden yalıtılmış olarak değil, bütünsel ilişkiler sistemi içinde olduğu kabul edilmektedir.⁹³ Çevreci görüşün ağırlık kazanması ile devreye giren Ekoloji Kavramı; 1973 yılında Norveçli filozof Arne Næss, yayımladığı "Derin Ekoloji" adlı makale ile Derin Ekoloji ve Sığ Ekoloji adı altında ikiye ayırır. Derin Ekoloji kavramı içinde insanın doğa karşısında ki üstünlüğünü kesin bir tavırla reddederek insanın evrenin merkezi olmadığını, doğadaki her varlığın, hayvan, bitki vb. kendi varlıkları için yaşama hakkı olduğunu, her bireyin ve toplumun bu hakka saygı göstermesi gerektiği savunulur. Sığ Ekoloji'de ise "doğadaki her şey insan içindir" mantığı ile hareket edilerek, kirliliğin, doğal kaynakların hızla tüketilmesine ancak kısa vadede çözümler üretildiği ve gelişmiş ülkelerin kendi vatandaşlarının daha uzun vadede doğayı sömürmesinin meşrulaştırıldığı vurgulanır.

⁹³ S.Osma, 'Ekoloji', *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, C.1, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul 1997, s. 507

Arazi Sanatı'nda, görselliğin arka plana itilerek, doğanın kendisine doğrudan iyileştirici müdahalelerle gerçekleştirilen yapıtlar için "Ekolojik Sanat" terimi kullanılır. Alan Sonfist, Mel Chin, Agnes Denes, Hans Haacke ve çevresel aktivist Joseph Beuys gerçekleştirdikleri yapıtlarla bu başlık altında yer alırlar.

İnsanın doğa ile ilişkisi ve doğanın korunmasına yönelik eserler üreten Amerikalı sanatçı Alan Sonfist (1946-), 1975'te New York, Lewiston'da bulunan kimyasal atık alanında uyguladığı toprak iyileştirme ve yeniden yeşillendirme girişimi olan "Bakir Toprak Havuzu" (Resim 169) isimli çalışmasında, doğaya iyileştirici yönde müdahale eder.

Resim 169 Alan Sonfist, 'Bakir Toprak Havuzu', Lewiston, 1975
(Jeffrey Kastner, *Land and Environmental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

Sanatçının ilk dönem işlerinden olan 'Zaman Manzarası'nı (Resim 170) 1965-78 yılları arasında New York'da gerçekleştirirken, yapılaşmanın yoğun olduğu bölgede, 14 metreye 61 metrelik bir alanı ormanlaştırarak yeşil bir alan yaratır ve pek çok kuş ve küçük canlıların yaşamasını sağlar. Sonfist çalışmasını;

"Kentın belli bölgelerinde tarihsel "Zaman Manzaraları" yer alacaktır. Bunlar aracılığıyla, artık kentte bulunmayan kayın, meşe ve akçaağaç ormanları kente geri

dönecektir. Her manzara, zamanı belli ölçüde geri sararak, kentin betonlaşmasından önceki doğal ortamları görünür kılacaktır...”⁹⁴

sözleriyle ifadelerken, kentlerin kendilerini mimari olarak yeniledikçe kendine özgü kökenleri ve gelenekleri ile yeniden buluşacağını vurgular. Manzaralı kentsel yerleşim birimleriyle bu alanları, tarihöncesi ya da doğal durumlarına geri götürmeyi amaçlar.

Resim 170 Alan Sonfist, 'Zaman Manzarası', New York, 1965-78
(Jeffrey Kastner, *Land and Environmental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

Amerikalı sanatçı Mel Chin (1951-), Alan Sonfist'in çalışmasına benzer bir çalışmayı 1993 yılında 'Toprak Diriltme Projesi' (Resim 171) adı altında Minnesota'da uygulamış, kimyasal atıklar nedeniyle verimsizleşmiş bir araziye gerekli zirai uygulamalara başvurarak birkaç yıl süren çalışmalar sürecinde iyileştirerek doğaya yeniden kazandırmıştır. Doğanın yenilenme sürecini hızlandırarak araziye kimyasal atıklardan temizlemiş ve bitkilerin yetişebileceği bir duruma getirmiştir.

"Chin'in sanatsal yaklaşımıyla ilgili olarak, "Yaratma dürtüsü, bir sorunu ifade etmek için metaforik bir yapıt üretmek yerine, doğrudan sorunun kendisine

⁹⁴ Ahu Antmen, *20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*, (2.Bs), Sel Yayıncılık, İstanbul 2009, s.257.

müdahele etmek içinde harekete geçebilir. Bu durumda sanatın biçimi alışılagelmiş olan nesne-meta statüsünden, süreç ve kamusal hizmet alanına kayar.(...) Ben, sanatım aracılığıyla, çözümlü oldukça zor politik ve ekolojik ikilemleri ele alarak sembolik bir biçimde ifade etmeye çalışıyorum.(...) Sanat durağan birşey olmamalı; insanları harekete geçiren bir şey olmalıdır. Sanat bir dil değildir yalnızca, işe yarar, bir işlevi vardır. Toplumda kritik bir önemi vardır.(...) Sanat değişimin mümkün olabileceğine dair olasılıkları görebilmemizi sağlar. Sanat, salt sanat için değildir.(...) Toprak, benim mermerim. Bitkiler, keskim. Diriltilmiş doğa, yapıtım... Bu hem sorumluluk, hem de şiiirdir” gibi açıklamaları, Arazi Sanatı’na yönelmiş sanatçıların genel tavrına ilişkin önemli ipuçları verir.⁹⁵

Resim 171 Mel Chin, ‘Toprak Diriltme Projesi’, Minnesota, 1993
(Jeffrey Kastner, *Land and Environmental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

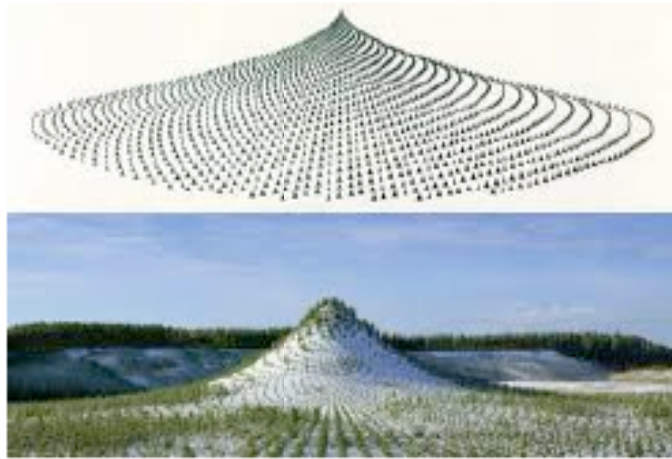
Ekolojik Sanat’ın öncüllerinden olan Amerikalı sanatçı Agnes Denes (1938-) ekolojik, kültürel ve sosyal sorunlar üzerine yapmış olduğu çalışmalarla adını duyurmuştur. 1982’de yapmış olduğu ‘Buğday Tarlası- Yüzleşme’ (Resim 172) isimli çalışmasında, Manhattan’da bir arsaya buğday ekip, yetiştirerek ürünü toplamıştır.

⁹⁵ Ahu Antmen, *20.Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*, (2.Bs), Sel Yayıncılık, İstanbul 2009, s.255.

Resim 172 Agnes Denes, 'Buğday Tarlası', Amerika, 1982
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

1996'da Finlandiya'da tamamladığı, 'Ağaç Dağı- Yaşayan Zaman Kapsülü' (Resim 173), isimli çalışmasında, düz bir araziye toprak yığarak dağ oluşturmuş ve üzerine diktiği ağaçlarla ıslah ederek, gelecek nesillere anlamlı bir miras bırakabilme amacını taşımıştır. 1998'de Melbourne, Avustralya'da 6.000 adet ağaç dikerek orman alanı oluşturur. Zaman içinde ağaçların büyüyerek oluşturduğu orman alanı çevreci özellik taşır.

Resim 173 Agnes Denes, 'Ağaç Dağı', Finlandiya, 1996
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

1965 yılında New York'a yerleşen Alman Sanatçı Hans Haacke (1936-), 1960'lı yıllarda fiziksel ve biyolojik işlemlerle ilgilenir. 1965 sonrası, toplum ve kültürün

çevre üzerinde farkındalığını artırma amaçlı, Ekolojik Sanat başlığı altında değerlendirilebileceğimiz eserler üretir.

“1972’de kirlili Ren Nehri’ni, kömür ve kum filtrelerinde arıtarak yapmış olduğu havuzun içine pompalayıp depolayarak Altınbalıkları’nın yaşamasını sağladıktan sonra, arıtılan sular ile çimleri suladığı ‘Rhine Water Purification Plant’ isimli çalışmasını Haus Lange Müzesi’nde gerçekleştirir. (Resim 174)

Resim 174 Hans Haacke, ‘Ren Nehri’nin Arıtılması’,Krefeld-Almanya,1972
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

1970’de yaptığı ‘On Kaplumbağa’yı Serbest Bırakmak’ (Resim 175) isimli işinde hayvanların satıldığı bir dükkandan aldığı 10 kaplumbağayı, St. Paul-de- Vence yakınında ki ormana salarak, her canlının kendi için yaşama hakkı vardır söylemi ile Derin Ekoloji kavramını ele alır.”⁹⁶

⁹⁶Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, New York 2010, s.140

Resim 175 Hans Haacke, 'On Kaplumbağayı Serbest Bırakmak', Fransa, 1970
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

Sanatı değiştiren ve sanat tarafından değiştirilen toplumsal süreçlerin önemini vurgulayan, Fluxus Akımı'nın içinde yer alan, Alman sanatçı Joseph Beuys'un (1921- 1986), 1982 yılında gerçekleştirdiği '7000 Meşe'(Resim 176) isimli, ekolojik bilincin vurgulandığı önemli eylemi, Ekolojik Sanat başlığı altında değerlendirilir.

Resim 176 Joseph Beuys, '7000 Meşe', Almanya, 1982
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

Almanya'nın Kassel şehrinde 'Documenta 7'den hemen önce, 7000 Meşe ağacını diker. Ağaçların yanına koyduğu Bazalt kayalar ile onları işaretler. Eylem, insanoğlunun doğa ile kurduğu iletişimin sembolik bir ifadesidir.⁹⁷

"1969 yılında Andrew Dickson White Müzesi'nde gerçekleştirilen "Earth Art- Toprak Sanatı" başlıklı sergiyle ilgili olarak müzenin direktörü Thomas W.Leavitt'in yaptığı bir açıklama, Arazi Sanatı projelerinin zaman içinde müzecilik pratiklerini de etkileyecek nitelikte olduğunu ifade eder: "Toprak Sanatı, sanat nesnelere üretmek yerine, kendi fiziksel ve sosyal ortamlarıyla bağlantılı olan sanatsal deneyimleri yaratmaları yönünde genç sanatçılarımızın paylaştığı genel bir eğilimdir. Bu eğilimin yaygınlaşması, sanat dünyasının yapısını bütünüyle dönüştürme uğratabilir. Günümüz sanatçılarının çabalarını desteklemek isteyen müzeler, alışlagelmiş türde sergiler yapmak ya da koleksiyonlarına yeni sanat nesnelere almak yerine, bu tür projelere arka çıkmak durumunda kalabilirler."⁹⁸

Arazi üzerinde gerçekleştirilen eserlerin; taş, kum, toprak gibi malzemelerinin, galerilerde sergilenmesi 'Toprak Sanatı' olarak tanımlanır. Bu alanda eserler üreten sanatçılar arasında, Hans Haacke, Walter de Maria, Robert Smithson, Robert Morris, Richard Long ve Andy Goldsworthy yer alır. [Andy Goldsworthy'nin galerilerde sergilemesini yaptığı örnekler, sanatçının yaşamı bölümünde ele alınmıştır.]

Hans Haacke'nin, Toprak Sanatı örnekleri arasında da yer alan 'Büyüyen Otlak' (Resim 177) isimli çalışmasının ilkinin 1966 yılında Howard Wise Galerisi'nde sergileyen, sanatçı ikinci versiyonunu 1969 yılında, Andrew Dickson White Müzesi'nde, Toprak Sanatı Sergisi'nde uygular. Galeri ve Müze mekanında izleyiciler; ekosistemin bir parçası olan otların, organik bir şekilde büyümesine tanık olurlar.

⁹⁷ Jeffrey Kastner, *Land and Environmental Art*, Phaidon Press Limited, New York 2010, s.164

⁹⁸ Ahu Antmen, *20.Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*, (2.Bs), Sel Yayıncılık, İstanbul 2009, s.251,256

Resim 177 Hans Haacke, 'Büyüyen Otlak', New York, 1969
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

Amerikalı sanatçı Walter de Maria'nın (1935-), 1977'de New York Dia Sanat Merkezi'nde gerçekleştirdiği 'New York Toprak Odası' (Resim 178) Toprak Sanatı başlığı altında yer alan örnekler arasındadır. Sanatçı, 197 metre karelik bir galeri mekanını, 300 kilo toprakla doldurarak gerçekleştirdiği bu enstalasyonda;

"...gerek görünüşü gerek kokusu itibarıyla kentsel mekanda yaşayan izleyiciyi doğanın bir simgesi olarak ham toprakla karşılaştırmış; öte yandan yalnızca kapı aralığından izlenebilmesi nedeniyle kent insanının doğadan ne kadar uzak düştüğüne dair sessiz bir yorum sunmuştur."⁹⁹

Resim 178 Walter de Maria, 'Toprak Odası', New York, 1977
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

⁹⁹ Ahu Antmen, *20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*, (2.Bs), Sel Yayıncılık, İstanbul 2009, s.251,256

Gerçekleştirilen bu uygulama Arazi Sanatı'nın yaşadığı ikilemin anlaşılabilmesi için iyi bir örnektir.

"...Bu örnekte, son derece değersiz bir şey çok geçmeden son derece pahalı, itibarlı bir şeye dönüşmüştü, çünkü sanatçının alıcısı Dia Vakfı Müdürü (Dia Vakfı, hem sanatçıları destekleyen bir vakıf, hem de Texas'lı Menil ailesinin vergi giderlerini azaltma amacına hizmet eden bir tröst fonudur) enstalasyonu olduğu yerde sürekli tutabilmek amacıyla enstalasyonun yapıldığı binayı satın almıştı."¹⁰⁰

De Maria'nın, Almanya'da gerçekleştirdiği başka bir heykelinin sponsorluğunu da Dia Vakfı üstlenir.

"1977 yılında Almanya'nın Kassel şehrinde toprakta açılmış bir kilometre derinliğindeki dev bir delikti. Deliğe bir kilometre uzunluğunda bir pirinç çubuk sokulmuş, delik daha sonra madeni bir levhayla kapatılmıştı, böylece yalnızca yokluğu yoluyla bilinen yapıt sürekli görünmez kılınıyordu. Dia Vakfına 300.000 dolara mal olan bu girişim şüphesizlikle tanınan eleştirmen Robert Hughes'un böyle bir çabayı "beyhude bir jest" olarak nitelendirmesine yol açmıştı- büyük sarsıntılar yarattığına içtenlikle inanan bir sanatçının neredeyse hakaret olarak algılayabileceği bir eleştiriydi bu. Ne var ki, bu tür sanatın kendini inanılır kılmada zorluk çekmesi doğaldır; çünkü burada iki farklı zihinsel tutum iç içe geçmiştir: Bir yanda, egemen ideolojiye karşı çıkmak amacıyla çarpıcı toplum karşıtı yapıtlar üreten sanatçının yaratı etkinlikleri söz konusudur, öte yanda o ideolojiye muhalefet etmemesi, toplumla kişisel etkileşim içinde bulunması...Para dolaşımıyla belirgin özdeşleşmesi içinde bu tür sanat, tüketim kültürümüzün yadsınması olamaz, eski düzeni yıkmak yerine ondan yararlanarak onun tamamlayıcısı haline gelir. Yabancılaştırma etkisi lüks bir uğraşa dönüşür..."¹⁰¹

Sanatçı, Arazi Sanatı örnekleri arasında yer alan eserini gerçekleştirirken, doğada varolan olayların, doğal afetler gibi, bir deneyim biçimi olarak en yüksek sanat olduğunu düşünür. Sanat ile kişisellikten uzak olan doğa olaylarının yarışa giremeyeceği ve doğanın her zaman üstün olduğunu vurgular.

"De Maria, doğa olayı olan yıldırım görsel bir şölene dönüştürdüğü 1977'de dramatik bir iş olan *Yıldırım Alanı*'ni (Resim 179) inşa eder. New Mexico'nun güneyindeki çok büyük bir havza içine sanatçı, 400 paslanmaz çelik kazığı birbirinden 67 metre aralıkla dikine yerleştirerek 16 sıraya 25 sıralık bir ızgara sistemi oluşturur. Zeminin engebeli olmasına karşın kazıkların tepeleri aynı düzlemededir ve uzaktan ancak tan vaktinde, güneş battığında ya da ılık oyunlarında

¹⁰⁰ Suzi Gablik, 'Kaygı Nesnelere: Kültürel Muhalafet Tarzları', (S.75), çev. Kemal Atakay, *Sanat Dünyamız*, İstanbul 2000, s.206

¹⁰¹ Suzi Gablik, 'Kaygı Nesnelere: Kültürel Muhalafet Tarzları', (S.75), çev. Kemal Atakay, *Sanat Dünyamız*, İstanbul 2000, s.206

algılanabilir. Bu örnekte de izleyiciler gerçek olayı ancak fotoğraflarla paylaşabilmişlerdir.”¹⁰²

Resim 179 Walter De Maria, 'Yıldırım Alanı', New Mexico,1977
(Semra Germaner, 1960 *Sonrası Sanat*, 1.Bs, Kabalcı Yayınevi, 1997)

Yaşayan bir yerin ekolojik sorunlarını vurgulayarak dikkatimizi çeken çalışmalar yapan arazi sanatçıları arasında; Richard Long, David Nash, Christo ve Jean Claude yer almaktadır.

Christo (1935-) ve eşi Jean Claude (1935-) ikilisi, 1961 yılından itibaren birlikte çalışarak, Sürrealistlerin örtülü bir nesne ardında saklı olan giz temasını kullanmış; doğal alanlara ve büyük anıtlara uygulayarak bu düşünceye yeni bir anlam vermişlerdir. Başka bir açıdan bakıldığında günümüz kapitalist sisteminin getirdiği, her şeyin almır satılır bir mal olmasına vurgu yapan paketleme mantığını uygularlar. Bir yerin ekolojik sorunlarına değindiklerini vurgulasalar da, dönemin çevreci hareketi tarafından kullandıkları malzemelerin sentetik bazlı olup doğaya zarar vermesinden dolayı ağır eleştiriler alırlar. Daha sonra ki projelerinde, kullandıkları malzemelerin geri dönüştürülebilir olmasına dikkat ederler.

¹⁰² Nancy Atakan, *Sanatta Alternatif Arayışlar*, (1.Bs), Karakalem Kitabevi Basım Yayın, İzmir 2008, s.65

“...Avustralya’da uzun bir kıyı örtülmüş; California’da bir kır portakal rengi perdelerle kaplanmıştır. Bu projelerin, sanatçının neler tasarladığını gösteren, özenle yapılmış çizimleriyle kolajları, işlerinin kalıcı bir dökümünü verir. Bunlar, başka çalışmalar yapabilmesi için gerekli masrafları karşılamak amacıyla satılmışlardır. Sanatçının uygulaması çok zor olan tasarıları, işlerinin Sürrealistçe niteliklerinden daha önemlidir ve tüm yaptıklarının temasını oluştururlar. Belki de ortaya çıkan bir fırsattan yararlanılarak yapılmış olmaları bu temayı güçlendirir: yapılması olanaksız bir iş gerçekleştirir...”¹⁰³

Florida- Amerika’da, 11 adanın etrafını, 585m² polypropylene kumaş ile kapladıkları projeleri ‘Kaplanmış Adalar- Surrounded Islands’ (Resim 180) Biscane Körfezi’nde gerçekleştirmiş ve doğal yollarla oluşmuş bir mercan resifine (Resim 181) benzerliğiyle dikkat çeken eserde, kirlenen sualtı yaşamını vurgulamışlardır.

Resim 180 Christo ve Jean Claude, ‘Kaplanmış Adalar’, Florida ,1980-83 (Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

Resim 181 ‘Mercan Resifi oluşumu’, Polinezya- Moorea Adası (Patrick Tort, *Darwin ve Evrimin Bilimi*, YKY-Genel Kültür Dizisi, 2.Baskı, 2009)

California’da 1972’de başladıkları “Hareketli Duvar (Running Fence)” (Resim 182) isimli çalışmayı, teknik ve yasal problemler yüzünden 4 yıl sonra 1976 yılında tamamlarlar. Yüksekliği 5.5 metre, uzunluğu 39 kilometre olan çalışmada, 200.000

¹⁰³ Norbert Lynton, *Modern Sanatın Öyküsü*, (1.Bs.),çev. Cevat Çapan- Sadi Özis, Remzi Kitabevi Yayınları, İstanbul 1982, s.332,338

m² naylon kumaş, 2.050 adet çelik boruya (h:6.5mt,Ø9cm.) çelik teller ile asılmıştır. İşçiler, mühendisler, danışmanlar, öğrenciler ve çiftçiler dahil yüzlerce kişi çalışmada yer almıştır. Karadan, denize ve gökyüzüne bağı olan bu yapay duvarı oluşturmalarında ki amaç; politik ve coğrafi sınırlar ile doğanın keyfiliği vurgulanmıştır. Eser doğa şartlarına ondört gün dayanabilmiştir.¹⁰⁴

Resim 182 Christo ve Jean Claude, 'Hareketli Duvar', California, 1972-76
(Jeffrey Kastner, *Land and Environmental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

Tarihi kültürel kalınlardan etkilenerek antikiteye göndermede bulunan sanatçılar arasında daha önce ele aldığımız, Michael Heizer ve Robert Smithson'ın, çölden tonlarca kum ve çakıltı taşıyarak oluşturduğu masif yapılar eski tümülüsleri, Andy Goldsworthy'nin eski yerel mimariye göndermede bulunduğu eserleri, Andrew Rogers'ın Anadolu uygarlıklarına göndermede bulunduğu eserlerinin yanı sıra, Nancy Holt'un Mayaların astrolojik araştırmalarını hatırlatan çalışmaları yer alır.

Amerikalı Sanatçı Nancy Holt (1938), "*Stonchenge'i anımsatan ve astrofizik verilere dayanan konstrüksiyonlar gerçekleştirir*".¹⁰⁵

¹⁰⁴ Jeffrey Kastner, *Land and Environmental Art*, Phaidon Press Limited, ,New York 2010, s.72

¹⁰⁵ Anonim, , *Avant-garde 1945-1995*, (S. 59) (2. Bs.), Sanat Dünyamız, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1996, s.83

Utah'da bir çölde gerçekleştirdiği 'Güneş Tünelleri- Sun Tunnels' (1973-76) (Resim 183), 4 adet beton tünelin çeperlerine 18-25 cm çaplarında delikler açmış, güneş ve ay ışığının gökyüzünde ki konumuna göre deliklerden tünelin içine yansıyan görüntüleri, zamanın evrensel ölçüleri olarak değerlendirmiştir.¹⁰⁶

Resim 183 Nancy Holt, 'Güneş Tünelleri', Utah, 1973-76
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

Sanatçının doğadaki varlığının izi üzerine kurgulanan uygulama sırasındaki bedensel katılımıyla gerçekleşen performatik nitelikteki çalışmalara; Richard Long, David Nash, Andy Goldsworthy, Ana Mendiata, Christian Philipp Müller ve Dennis Oppenheim'in çalışmaları örnek verilebilir.

¹⁰⁶ Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, New York 2010, s.88

İngiliz heykeltıraş ve arazi sanatçısı Richard Long (1945-) için, doğada yaptığı yürüyüşler başlı başına sanattır. Bu yürüyüşler sırasında doğal malzemeyle yaptığı enstalasyonlar ile gezilerde hem çeşitli manzaraların hem de kendi yaptığı manzara resimlerinin fotoğraflarını çekerek galerilerde sergiler (Resim 184).

Resim 184 Richard Long, 'Yürüyerek Yapılan Çizgi', İngiltere, 1967
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

"Basit, pratik ,duygusal, sessiz ve etkin sanat hoşuma gidiyor. Yürümenin sadeliği, taşların sadeliği... İnsanın elinin altında tutabileceği sıradan malzemeler, özellikle de taşlar hoşuma gidiyor... Dünyayı oluşturan malzemenin taş olması düşüncesi hoşuma gidiyor. Sıradan şeylerin sanat olarak algılanması hoşuma gidiyor. Bir tekniğe bağlı olmayan duyarlılık hoşuma gidiyor. Sanatımın görünürlüğünün ve ulaşılabilirliğinin koşullara bağlı oluşu, ayrıca aynı anda hem kamusal hem de özel olabilmesi, hem sahip olunabilmesi hem de olunamaması hoşuma gidiyor..."¹⁰⁷

Sanatının nerede çalışırsa çalışsın dünya üzerinde olduğunu vurgulayan sanatçı, gerçek olan taşlar gibi zaman ve eylemler ile ilgilenir. Gerçekleştirdiği yürüyüşlerin özgürlüğün ifadesi olarak görür ve satın alınamayacağını sahip olunamayacağını vurgular.

¹⁰⁷ Ahu Antmen, *20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*, (2.Bs), Sel Yayıncılık, İstanbul 2009, s.259.

Sanatına katkılarından dolayı Andy Goldsworthy'nin hayatında önemli bir yeri olan İngiliz Sanatçı David Nash (1945-), gerçekleştirdiği eserlerde malzeme olarak sadece ağaçları kullanır. Londra'nın şehir yaşamından uzak kalmayı tercih ederken, doğada yaptığı yürüyüşlerden elde ettiği o bölgenin yerel, işlenmemiş kurumuş ağaçlarını kullanarak eserlerini gerçekleştirir. Ağaçlarla çalışmaya başladığı ilk işi 'Dişbudak Kubbe'yi (Resim 185) 1977 yılında diktiği 22 fidana zaman içinde uyguladığı özel bakımla kubbe formunu verir. Zaman içinde büyüyen ve değişen işlerinin yanısıra, basit el aletleri kullanarak nesne yapımında ilgi duyar.

"Sadece ağacı yontmakla kalmaz, aynı zamanda bitkilerin büyümesini sanata dönüştürür. Sanatta 'doğayı aşma' yerine 'doğayı' kabullenme modernizmin sınırları dışına çıkma demektir... Burada gerçekleşen hadise, doğanın bir manzaraya dönüştürülmesi değil, tam tersine, manzaranın doğaya, doğanın da sanat yapısına dönüştürülmesidir."¹⁰⁸

Resim 185 David Nash, 'Dişbudak Kubbe', İngiltere, 2000
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

"Avusturya'lı sanatçı Christian Philipp Müller'in (1957-) Avusturya'dan bölge ülkeleri arasındaki sınırları yasadışı bir şekilde özellikle geçtiği 1993 tarihli yürüyüş performansları ise, fiziki coğrafya ile siyasi coğrafya üzerinden doğa/kültür ayrımını gündeme getirmiştir."¹⁰⁹ (Resim 186)

¹⁰⁸ Mehmet Yılmaz, *Modernizmden Postmodernizme Sanat*, (1. Bs.)Ütopya Yayınevi, Ankara 2006, s.252-254.

¹⁰⁹ Ahu Antmen, *20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*, (2.Bs), Sel Yayıncılık, İstanbul 2009, s.255.

Çalışmada kullanılan fiziki coğrafya ile siyasi coğrafya üzerinden gündeme getirilen doğa ve kültür ayrımı teması, Andy Goldsworthy'nin, serbest dolaşım özgürlüğünü temsil eden ve sanatçının kalıcı eserleri arasında yer alan 'Dışa Kapanma-Outclosure' isimli eseri ile benzerlik gösterir [Eser, Andy Goldsworthy'nin Sanatı-Kalıcı Eserleri bölümünde, incelenmiştir.].

Resim 186 Christian Philipp Müller, Avusturya, 1993
(Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

1960'larda, Arazi Sanatı, Kavramsal Sanat ve Vücut Sanatının eklektik* öcüllerinden olan, Dennis Oppenheim (1938-), donmuş bir nehir üzerinde ortak merkezli daireler çizer, gökyüzünde sigara halkalarının izleri bırakır. Amerikalı Sanatçının, Vücut Sanatı ve Arazi Sanatı örnekleri arasında yer alan,1970 yılında gerçekleştirdiği 'İkinci Derece Yanık İçin Okuma Pozisyonu' (Resim 187) isimli ünlü çalışmasında, bedenin üzerine kitap koyarak, California sahilinde uzun saatler güneşlenmiş ve vücudunda oluşan yanıkları fotoğraflarla belgelemiştir. Bu çalışma bir çok arazi sanatçısına ilham kaynağı olmuş, insanın doğa üzerindeki izine yönelik işler gerçekleştirirken yapıtın oluşum süreci vurgulanmıştır. Oppenheim'in eserin de, insan bedeni üzerinde doğanın izi belgelenirken, Andy Goldsworthy'nin arazi üzerinde gerçekleştirdiği yağmur ve buz gölgeleri, insan bedeninin kişilikten arındırılmış bir şekilde doğada bıraktığı izleri vurgulanır.

*Eklektik: düşünce ve yöntemlerden seçmeler yapan kişi.

Resim 187 Dennis Oppenheim, 'İkinci Derece Yanık İçin Okuma Pozisyonu', California-ABD, 1970 (Molly Donovan, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010)

1970'lerde uluslararası feminist hareketinin içinde yer alan, Küba asıllı Amerikalı sanatçı Ana Mendiata (1948- 1985) , doğada adına 'Gölgeler' adını verdiği şekilleri toprak, taş, kum, yaprak, ateş, barut gibi malzemeler kullanarak, bedeninin izini bıraktığı performansları fotoğraflar ile belgeleyerek, doğayı kadın bedeninin doğurganlığıyla özdeşleştiren, bir yandan da feminist boyut taşıyan çalışmalar gerçekleştirdi (Resim 188).¹¹⁰

Resim 188 Ana Mendiata, 'Doğum'- Gölgeler serisi, Iowa-ABD,1982 (Jeffrey Kastner,*Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, 2010)

¹¹⁰ Jeffrey Kastner, *Land and Enviromental Art*, Phaidon Press Limited, ,New York 2010, s.88

Mendiata'nın 70'li yıllarda yaptığı 'Gölgeler' serisinden olan eserinde (Resim 189), kadın bedeninin üzerindeki kırmızı ile şiddet vurgulanırken, Goldsworthy'nin, ilkini 1977 yılında yaptığı, demir yönünden zengin toprağı suda eriterek oluşturduğu kırmızı havuzlar (Resim 6) serisi ile, sanatçının doğa üzerindeki izi vurgulanır. Goldsworthy, kullandığı kırmızı toprağı '*dünyanın damarı*'¹¹¹ olarak görür ve kırmızının güzelliğini hayatla olan ilişkisinden kaynaklandığına vurgu yapar.

Resim 189 Ana Mendiata, 'Gölgeler', Mexico, 1973-78
(Anonim, Ana Mendiata, [http:// www.virginiamiller.com](http://www.virginiamiller.com), 6/12/2010)

4.2 Arazi Sanatının Etkileşimde Olduğu Sanat Akımları

1960'lar da ortaya çıkan akımlar arasında yer alan, Minimalizm, Kavramsal Sanat, Arte Povera (Yoksul Sanat), Süreç Sanatı, Happening (Oluşumlar) ve Gösteri Sanatı (Performans Sanatı) ile aynı dönemde gelişen Arazi Sanatı'nın etkileşim içinde olduğunu görürüz.

Biçimsel yalınlığa önem veren Minimalizm ile Arazi Sanatı'nın sade ve geometrik şekillere dayalı uygulamalarının birbirinden etkilendiği söylenebilir. ABD'li sanatçı Joseph Kosuth'un (d.1945) başını çektiği, "...galerilerde sergilenebilecek sanat

¹¹¹ Andy Goldsworthy, Time Change Place, *Time- Andy Goldsworthy*, (2.Bs), Thames & Hudson, Londra 2009, s.25

*nesneleri üretmek yerine, tartışmalar aracılığıyla sanat kavramını irdeleyen*¹¹², sanatın bir nesne olmadığı bir kavram olması gerektiğini vurgulamasıyla başlayan Kavramsal Sanat ile arazi üzerinde yapılan uygulamaların belgelerin ya da arta kalanların galeride sergilenmesini, Arazi Sanatı'nı Kavramsal Sanat ile yakınlılaştırdığı söylenebilir. Kullanılan malzemelerin kum, taş, tüy, yaprak gibi doğal ve çürüyen özellikleriyle, 'klasik estetiği altüst etmeyi amaçlayan'¹¹³ İtalyan sanat akımı Arte Povera (Yoksul Sanat) ve Süreç Sanatı aklımıza gelir. Süreç Sanatçıları kullandıkları yağ, ot, buz, ahşap ve talaş gibi organik malzemelerle nesneye biçim verir ve nesneden çok yapım sürecini vurgularlar. Arazi Sanatı'nda yapıtın oluşum sürecinin önem kazandığı ve bu oluşum sırasında sanatçının bedenen katıldığı bir eylem olması yönüyle Süreç ve Performans Sanatı ile ilişkilendirilebilir.

Yapıtın oluşum sürecinin önem kazandığı uygulamalar arasında yer alan Arazi Sanatı'nı diğer akımlara göre ayırıcı özelliği ise, doğada geniş alanlarda uygulanması ve yer aldığı mekana özgü gerçekleştirilmesidir. İzleyici açısından bakıldığında yapıtı görebilmenin çoğu zaman tek yolu, uygulama sırasında çekilen fotoğraf ya da video görüntülerinin sergilenmesi ya da yayınlanmasıdır.

¹¹² Nancy Atakan, *Sanatta Alternatif Arayışlar*, (1.Bs), Karakalem Kitabevi Basım Yayın, İzmir 2008, s.46

¹¹³ Özkan Eroğlu, *Sanatın Tarihi*, (1.Bs.) Kolaj Kitaplığı, İstanbul 2007, s.406

5 SONUÇ

John Beardsley'nin, 1984 yılında yayınladığı makaleyle Amerikan izleyicisine tanıtıldığı sıralarda uluslararası ünü yayılan İngiliz sanatçı Andy Goldsworthy, 1975 yılında Morecamble Körfezi'nde sanatçı olarak çalışmaya başladığı zaman, sadece yapım ve bireysel işlerin anıyla ilgilenir. Çalışma alanı olarak kumsal, sanatçıya öğretmenlik yapar. Gel-gitler arasında yapılan çalışmaların çok hızlı yapılması gerekir ve eser kısa bir süre için var olur. Yaptığı çalışmalarla, bir yerdeki güçlü zaman duygusunun farkına varır. Yapmak istediği şey ile onu başarmak için var olan zaman arasında, risk ve denge vardır. Bir eseri bitirebilmek için nadiren yeterli olan zaman ile alınan ders, kumsalın ötesine taşınır. Sanatçı, zamanını ve enerjisini en iyi şekilde kullanabilmek için, hayatını sürekli kontrol altında tutmaya çalışır.

Sanatçının amacı, her eserde mükemmellik değildir. Doğanın sanatçıyı yönlendirdiği tarzda yapılan eserleri tercih eder; karaya vuran bir gel-git, günün sonu, eriyen kar ya da kuruyup buruşan yapraklar gibi. Her zaman bir eserin değişmesi ile ilgilenir. Çünkü, değişimi bir eserin amacının, ayrılmaz bir parçası yapmayı amaçlar. Geleceği tahmin eden ya da kontrol eden değil, geleceği anlayan eserler yapmaya ihtiyacı vardır. Zamanı anlamak için; geçmiş, şu an ve gelecek ile çalışması gerekir.

Yaşlandıkça, zamanlar, deneyimler ve yerler arasında daha fazla ilişki kurmaya başlar. İnsanların, sanatına uyguladıkları kolay kategorilerden her zaman rahatsızlık duyar. Sanatçı tarafından 'doğal malzemeler' olarak tanımlanan şey, sıklıkla 'insan tarafından yapılandırılmış', yani 'teknolojiye' karşı duruş olarak yanlış anlaşılır. Ellerini kullanarak toprak ve arazi de yaptıkları tarafından beslenirken, fotoğraf teknolojisini kullanmakta zıtlık görmez. Bu tür aletlere gereksinimi varken onlarsız yapabilir gibi görünmenin yanlış olduğunu vurgular. Aynı şekilde, binaların içinde yaşarken, gerektiğinde onlar içinde de çalışabilmesinin önemini vurgular. Binalarda çalışırken, onları anlamaya ve doğalarını ortaya çıkarmaya çalışır. Bir binanın mimarisiyle ilişkili olarak gerçekleştirdiği yerleştirmelerini, bu amacı elde etmeye çalışan en başarılı eserler olarak yorumlar. Bir duvarda, dikdörtgen olarak asılan bir esere,

duvarın tamamını kaplayan eser arasında ki farkı algılamamızı ister. Biri resimdir, diğeri ise duvar. Çatlayan kil bir duvar yapımında hakim olan deneysel çalışma arzusudur.

İnsanların, üzerinde çalışıp çiftçilik yaparak zenginleştirdiği arazi üzerinde çalışırken, ondan önce gelip geçenlerin varlığını hisseder. Soğuk ya da güneşli yerlerde çalışmaktan ve değişken İngiliz ikliminin sebep olduğu pratik fikirleri uygulamaktan hoşlanır. Farklı ülkelerin ve iklimlerinin, sanatına kattığı artıların farkında olmasına rağmen, sanatının kökeninin İngiliz toprakları olduğunu düşünür. Dönmesi gereken yer ve sanatını besleyen kaynaktır o topraklar.

Buz gölgelerini yaparken, donma ile çözülme arasındaki zamanı bulmaya çalışır ve ne kadar süreceğini bilmeden beklerken, boş bir alanda kıpırdamadan duran bir figürün, başlı başına bir heykel olduğunu düşünür. Bir heykeli, içinde bulunduğu çevreye zıt yapmanın daha kolay ve göze hoş görünebileceğini, zor olanın ise; çevresine tamamen kaynamış olan bir eser yapabilmek olduğunu vurgular.

Andy Goldsworthy, 1975 yılında başlayan sanat hayatının başlangıcında, ne kadar az şey bildiğini, sanat ve doğanın öğrettikleri karşısında, muhtemel sanat ve doğa içinde yaşanacak bir 25 yılın neler öğretebileceğinin farkındalığıyla hayata dair güçlü duygular besleyen ve malzeme olarak doğayı kullanıp, farkındalığını ve farkındalığımızı artırmaya çalışan mütevazı bir sanatçıdır.

Goldsworthy'nin, doğanın kendi içindeki kusursuz dengesini hatırlatan eserleri, sanatçının içdünyasının bir yansıması olan sanatsal yaklaşımı ile aynı dengeyi barındırır.

“Goldsworthy'nin kullandığı formlar ve işlemler büyük ölçüde doğa mühendisliği gerektirir. Onun sınır belirleyen taş yığınları, yayları, kubbeleri ve benzer yapıları, mühendisler tarafından, matematiksel olarak meydana getirilmiş uzun bir yapılar

geleneği içinde duruyormuş gibi görünür. Fakat o, daha önce belirlenmiş hesaplamayla değil de, içgüdü ve deneyimle çalışır.”¹¹⁴

Andy Goldsworthy çağdaş arazi sanatçıları arasında, yaptığı eserlerle önemli bir konuma sahiptir. Topografya*, malzeme ve tarih dahil bir yerin niteliklerini iyi inceleyerek ve bu şartlara en uygun cevabı vererek geçici yada kalıcı eserlerini yapar. Goldsworthy, geçici ve kalıcı eserleri arasında yararlı bir ilişki kurar. Görsel ve gözlemci bir deneyime önem veren sanatçı için, kalıcı ve geçici eserlerin fotoğrafları olmadan eserlerini tanımının imkansız olduğu konusunda ısrarlıdır. Ayrıca, onun kalıcı eserleri geleneksel obje heykellerinden çok farklıdır. Halkın açık alanlara ulaşabilmesi geleneğine ve çeşitli sosyal tarihlere uyum sağlar. Sanatçı daha çok doğal alanlardaki eserleriyle tanınmasına rağmen, Amerika’daki Ulusal Sanat Galerisi’nde olduğu gibi şehirlerde, en çok yapılaşmanın olduğu yerlerde de çalışır. Goldsworthy, bu tür eserleriyle, şehirlerin de arazi olduğunu bunların doğal sistemler olduğu kadar kültürel de olduklarını göstererek çağdaş arazi sanatçıları arasında yeni eğilimlerin bir temsilcisidir.

Goldsworthy’nin kırsal kesimdeki geçici eserleri en dikkat çekici malzemelerden, güzelliği ifade eden ama aynı zamanda da geçici olan melankolik ve çürüten şeylerden yapılır; sarı, turuncu ve kırmızı ağaç yaprakları, balıkçıl tüyleri, meşe dalları, kırmızı gelincik çiçeğinin taç yaprakları, diğer taraftan, buz ve tükürük, hatta ölü bir koyunun yünü bile kullanır. Eserleri genellikle önemli yerlerde yapılır; rüzgarın döğüp durduğu kumsallarda, ağaçsız işlenmemiş arazilerde ya da gölgeli nehir yataklarında. Genellikle uç şartlarda; yağmurda, soğukta ya da karanlıkta, sanki zamana karşı yarışılıyormuş gibi bir his uyandırır. Fakat belki de en geçerlisi Goldsworthy’nin eserlerinin çevre etiği ile uyumlu olarak algılanmasıdır. Arazi Sanatı’nda bir eserin etik ve estetik açıdan doğruluğunun yanısıra ekonomik ölçüsü açısından da incelediğimizde; bütünlüğü, dengeyi ve biotik toplumun güzelliğini koruduğu ölçüde doğrudur, tersi ise yanlıştır.

¹¹⁴ Martin Kemp, The Andy Goldsworthy Project, National Gallery of Art, Thames and Hudson, 2010.

* Topografya: Coğrafi bir bölgenin, arazinin ya da zeminin yükselti eğrileri yardımıyla kağıda çizilmesini konu alan bilim

Goldsworthy, bütünlüğü, dengeyi ve biotik toplumun güzelliğini koruma konusunda yalnız değildir, vatandaşı Richard Long ve David Nash ilk akla gelen sanatçılardandır. Bu sanatçılar arazi üzerinde son derece mütevazî etkili, genellikle elde olan ya da yeniden işlenebilen malzemelerle heykeller yapmışlardır. Richard Long yürüyüşleri sırasında topladığı taşlarla yol boyu çizgiler ya da daireler yaparken, David Nash genellikle ağaçlar ile çalışır, Goldsworthy ise kereste, pazarlanamayacakları için atılan taşlar ve molozlar kullanır. Örnek gösterecek olursak: San Francisco'daki Presidio için 'Spire- Kule'yi (2008) yaparken olgun fakat ormanlaştırma projesinin bir parçası olarak kesilen, ölmekte olan ağaçlardan yapmıştır. 'Roof- Çatı' da (2003) aynı uygulamayı devam ettirmiş, taş çıkarma işleminde pazarlanamayacakları için atılan taşlardan yararlanmıştır. Goldsworthy'nin çağdaşları ile mütevazılığı paylaşmış olması aralarındaki önemli farkları gölgelememelidir. Örneğin Goldsworthy'nin sanatı özellikle Richard Long'unkinden farklıdır. Long için arazide yürülmenin kendisi başlıbaşına bir sanat eseri iken Goldsworthy için sanat, heykel projelerinde mimarının bir karakter kazanmasıdır.

Goldsworthy ya da Long'un projeleri, bataklıkları ve ağaçları korumak için çalışan Alman sanatçı Joseph Beuys ya da çimlerin yerine ürün ekilmesi konusunda eylem yapmaya kışkırtan Amerikalı Agnes Denes gibi çevresel aktivist olan sanatçılar için küçük bir adım olarak düşünülebilir. Karşılaştırıldığında, Arazi Sanatı'nın anıtsal ifadelerinin bir çoğunun çevresel etik ile daha belirsiz ilişkileri vardır. Biri, Michael Heizer'm 'Çift Negatif'ini ya da Robert Smithson'un 'Spiral Dalgakıran' eserlerini, kırılgan çevre için oldukça tahrip edici bulabilir. Ama sorun bundan daha karmaşıktır. Arazi Sanatı, insanları başka şekilde bulunamayacakları alanlara çekerek, bir bakıma takdir edilebilecek ve hatta koruma sağlayabilecek bir aracı görev üstlenir. Arazi Sanatı ile çevresel etik arasındaki ilişkide bir sanatçının pozisyonu ne olursa olsun, Goldsworthy'nin geçici eserleri, düşük etkili Arazi Sanatı'nın yaygın temsilcisidir.

1960'larda sanatın, sanat nesnesinin ve sergileme alanının sorgulanmaya başladığı yıllarda, Arazi Sanatı Akımı'nın içinde yer alan sanatçılar, galerilerin ve sanat pazarlayıcılarının kısıtlayıcı ve materyalist ticari zorlamalarına karşı çıkmak amacıyla, galeri ve müze gibi sergileme alanını terketmişlerdir. Dönemin çevreci hareketinde etkisiyle doğaya yönelerek çarpıcı yapıtlar üretmeyi hedeflemişlerdir. Ancak fotoğraf, harita ya da araziden taşıdıkları taş, toprak, kum gibi malzemeleri galerilerde sergileyerek, muhalefet ettikleri güçlü sermaye gruplarına, müzelere ve galericilere gereksinim duydukları gözlemlenmiştir.

1970'li yıllarda *Ekoloji* kavramının devreye girdiği dönemde, Amerika'daki bir çok Arazi Sanatı uygulamalarında, büyük ölçeklerin kullanılarak doğaya yapılan büyük müdahaleler, ekolojik açıdan değerlendirildiğinde eleştirilerin hedefi olmuştur. Arazi Sanatı'nın Avrupa'daki gelişimi, kavramın gündemde olduğu döneme rastlamasına rağmen derin ekolojik kaygılardan uzak, daha mütevazı etkileri olan eserler ile doğa ön plana alınmıştır.

Akımın çıkışındaki yıllarda, sergileme alanlarına ihtiyaç duyulmasıyla yaşanan çelişki iki kıtada da ortak olmasına rağmen, çağdaş arazi sanatçıları için bu tutum kabul edilmeyerek doğada ve galerilerde eser uygulamaları yapılmıştır.

KAYNAKÇA

- Akdeniz, H. (2009) Enstalasyon ve Ötesi. (S. 63). *rh+sanart*, İstanbul.
- Anonim, (1996) Avant-garde 1945-1995. (S.59) *Sanat Dünyamız*. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Anonim, Uzaydan Görünen Heykeller Kapodokya'da-Andrew Rogers,
<http://www.ekavart.tv>,2 Haziran 2010
- Anonim, Nazca, <http://www.sacred-destinations.com>, 6/11/2010
- Anonim, Nazca Çizgileri, <http://www.girift.com>, 6/11/2010
- Anonim, <http://www.doublenegative.tarasen.net>,7/12/2010
- Antmen, A. (2009) *20.Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar*. (2.Bs). Sel Yayıncılık, İstanbul.
- Atakan, N. (2008) *Sanatta Alternatif Arayışlar*. (1.Bs). Karakalem Kitabevi Basım Yayın, İzmir.
- Aydın- Çakır, M. (2008) *Sanatlar ve Toplumsal Etkileşim*. (1.Bs). E Yayınları, İstanbul.
- Beardsley, J. (2010) *The Andy Goldsworthy Project*. (1.Bs). National Gallery of Art, Thames & Hudson, New York.

- Bell, J. (2009) *Sanatın Yeni Tarihi*. (1.Bs). çev. Ünlü, C., İleri, N., Gürtuna, R. NTV Yayınları, İstanbul.
- Berlin, I. (2010) *Romantikliğin Kökleri*. (2. Bs).çev. Tuçay, M. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Campanini, di C. (2010) Oppenheim Dennis. (S. 447) *Arte-Mensile Di Arte, Cultura, Informazione*.
- Davis, Mark. Robert Smithson-asphalt-rundown-1969, <http://www.vulgare.net>, 6/12/2010.
- Doyran, E.Y. (2009) Doğal Nesnelere Sanat Yapıtına Dönüştürülmesi ve Yoksul Sanat (S. 63). *rh+sanart*, İstanbul.
- Donovan, M. (2010) Goldsworthy's Reveal, *The Andy Goldsworthy Project*. (1.Bs). National Gallery of Art, Thames & Hudson, New York.
- Eugenia Perez Arango, Land Art Other Geographies, www.unalmed.edu.co, 5/12/2010.
- Eroğlu, Ö. (2007) *Sanatın Tarihi* (1.Bs). Kolaj Kitaplığı, İstanbul.
- Friedman, T. (2008) Chronology, *Time-Andy Goldsworthy* (2.Bs). Thames & Hudson, Londra.
- Gablik, S. (2000) Kaygı Nesnelere: Kültürel Muhalafet Tarzları, çev. Kemal Atakay, (S.75) *Sanat Dünyamız*, İstanbul.
- Germaner, S. (1997) *1960 Sonrası Sanat*. (1.Bs). Kabalcı Yayınevi, İstanbul.

- Goldsworthy, A. (2009) *Diaries, Time-Andy Goldsworthy*, (2.Bs). Thames & Hudson, Londra.
- Goldsworthy, A. (2010) *Government Island: Photographic Suite and Washington Diary, The Andy Goldsworthy Project*. (1.Bs). National Gallery of Art, Thames & Hudson, New York.
- Gombrich, E.H. (2007) *Sanatın Öyküsü*. (5. Bs). çev. Erduran, E., Erduran, Ö. Remzi Kitabevi A.Ş, İstanbul.
- Heidegger, M. (2007) *Sanat Eserinin Kökeni*. (1.Bs). çev. Tepebaşı, F. De Ki Basım Yayın, Ankara.
- Kastner, J. (2010) *Land and Enviromental Art*. (1.Bs). Phaidon Press, New York.
- Kemp, M. (2010) *An Uncanny Righthness: Structure and Intuition in Andy Goldsworthy's Roof, The Andy Goldsworthy Project*. (1.Bs). National Gallery of Art, Thames & Hudson, New York
- Lynton, N. (1982) *Modern Sanatın Öyküsü*. (1.Bs). çev. Çapan, C., Öziş, S. Remzi Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- May, R. (2008) *Yaratma Cesareti*. (11.Bs). çev. Oysal, A. Metis Yayınları.
- O'Doherty, B. (2010) *Beyaz Küpün İçinde*. (1.Bs). çev. Antmen, A. SelYayıncılık, İstanbul.
- Osmay,S. (1997) 'Ekoloji', *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, C.1, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul
- Stiles, K. (2004) 'Çağdaş Deha: Paul Mccarthy İle Bir Görüşme', çev. Erenus, Ö.K.

Sanatsanat Dergisi, (S.4), Sanat Çevresi Matbaacılık Yayıncılık Ltd.Şti.,
İstanbul

Tansuğ, S. (1982) *Sanatın Görsel Dili*. (2.Bs). Urart Sanat Galerisi Yayınları,
İstanbul

Tort, P. (2009). *Darwin ve Evrimin Bilimi* (2.Bs). YKY-Genel Kültür Dizisi,İstanbul.

Yaman- Yasa, Z. (2011). *Hasselt Kültür Merkezi 'nde Bir Özel Koleksiyon Sergisi*
(S 39). Artist Actual.

Yaykın, M. (2010). *Sanat, Teknoloji, Bilim ve Fotoğraf* (1.Bs). Kalkedon
Yayıncılık, İstanbul.

Yılmaz, M. (2006). *Modernizmden Postmodernizme Sanat* (1.Bs). Ütopya
Yayınevi, Ankara.

Zeytinoğlu, E. (2011). Modern ya da Modern Olmayan Mitolojiler Bağlamında:
Marx, Pollock, Hirst, Emmerich ve Spielberg. (S 39). *Artist Actual*, İstanbul.

EKLER

[1] Andy Goldsworthy, Government Adası- Washington 11 Ekim 2003 Günlüğü, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010, s.46-47

"Dün gece geç saatte Washington'a ulaştım ve adaya bu sabah gittim. Umduğumdan çok daha küçük ama çok ilginç bir yer. Başkentte ve Beyaz Saray'ın da aralarında bulunduğu binaların bundan gelen önemi, bu samimi, gösterişsiz yerle öylesine zıt ki. Buradayım, çünkü Washington D.C.'deki Ulusal Galeri, koleksiyonları için bir öneri yapmamı istedi. Başlangıç noktası olarak, bazı Washington binalarının taşlarının alındığı taşocaklarında çalışmayı önerdim. Şehrin fiziksel kaynağına giderek, şehrin toprakla olan bağlantısını ve ilişkisini anlamayı umdum.

Taşların çıkarılması, şehrin dokunulmamış halinden daha ilginç kılmış. Taşlar çıkarılmamış olsaydı bu kadar ilginç olmazdı. Burası, yerin tarihi ve çalışmalarıyla sadece zenginleşmemiş, aynı zamanda çok daha farklı bir çevre olmuş.

Taşocakları adada delikler oluşturmuş. Burası bana oğlumun internette bulduğu Avusturalya' da Goldsworthy isimli bir yeri hatırlattı.

" Bir maden şehri yaklaşık 500 nüfuslu olduğunda orada artık Goldsworthy yoktur. Şehri belirleyen tek şey yolun kenarında ki sıra ağaçlardır. Madencilik başlamadan önce Goldsworthy Dağı 132 metre yüksekliğindeydi, şimdi yerde sadece büyük bir delik." Bir delik bırakmak, bir tepeyi düzlemek gibi değildir, ben, fazla değilse bile başlangıcındaki kadar yüzey alan bırakan taşocağına tercih ederim.

Yapacak bir şey bulmak için çok uğraştım. Yapraklar daha yeni renk değiştirmeye başlamışlardı, ancak çalışabilmek için bir kaç tane kırmızı yaprak buldum. Adayı cep gibi saran, üzerinde ot büyüyen taşocaklarının birinin içindeki sivri bir kayanın üzerine bu kırmızı yaprakları su ile yapıştırdım. Kırmızı ile sivri noktanın birleşmesinde bir şiddet vardı. Yoldan geçen biri, bunun kana benzediğini söyledi. Kullanılmayan taşocakları, şuanda yerleşik olmalarına rağmen, taş çıkartma uğraşlarının bu yere şiddet enerjisi verdiği zamanlar vardı.

Taşın üzerindeki kırmızı yapraklar ışıkla değişti. Güneş puslu gökyüzünde parladıkça daha canlı hale geldiler. Gökkubbenin açıklığı ışığın orman tabanına daha fazla ulaşmasına izin verdiğinde – bir hafta içinde- bu dah belirgin olacak. Şuanda ışık daha kuru ve soluk. Yağmurun yağması gerekiyor."

[2] Andy Goldsworthy, Government Adası- Washington 12 Ekim 2003 Günlüğü, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010, s.48-49

“Gündüz işi bittiği için taşocağı terkedildi. Kaya yatağında daha sonra kesilecek olan bloğun oluşturulması için düzgün dikey bir yüzey oluşturuldu. Dokulu yüzeyde güçlü bir çalışma duygusu hala hissedilebilir. İşaretler keski ile yontulamayacak kadar büyük görünüyor, taş balta kullanılmış olabilir.

Bir kenara çamur yapıştırdım. Işık ve taşın yüzeyi ile çalışıyorum. Sadece yeteri kadar yapmak istedim, geçirgen bir dokunuş için. Taşocakları işçilerinin dokunuşu benimkinden görülebilir. Bittiğinde neye benzeyeceği konusunda bir fikrim olmadan sabahın erken ışıklarına kadar çalıştım. Bu yeri çalışabilecek kadar anlamıyorum. Gördüğüm ve bulduğum şekliyle üstesinden gelmem gerekiyor. Şaşırtıcı, güneşin çeşitli ışıkları ve gölgeleri yüzeyine çarptığında heykel güzel oldu. Ağaçların arasından gelen gölgeli ışıkta – ki her zaman çalışmakta zorlandığım bir ışıktır.- kamuflej etkisi altında form kaybolur. Böyle bir ışıktaki iyi bir çalışma girişimiydi.

Bugün ışık heykelin avantajıydı ve çamurlu kenar etkisinin önemini azaltarak ve onu taşın düzensiz bir parçası yaparak, çamurlu kenar formunu bozdu. Güneş ve gölge ucun rengini azalttı fakat duvarların dokusunu artırdı. Daha sonra güneş diğer taraflardan daha çok ucu aydınlattığında, çalışma düzleşti ve taş ile bağlantısı kayboldu. Yüzeye işlenmiş gibi değil de sanki yapılandırılmış gibi görünüyordu.

Dünkine benzer sivrilmiş taş üzerinde kırmızı yapraklarla başka bir çalışmaya başladım. Kırmızıyı bulmak zor. Taş başlangıçta gölgeliydi, kırmızı çok güçlü görünüyordu. Fakat eser bitince, başlangıçta ulaşan gölgeli ışık kırmızıyı zayıflattı. Yapraklar gölgede kaldı, taşın ve çevresindekilerin üzerine düşen ışık parçacıklarıyla koyulaştı. Fakat kısa bir süre sonra, güneş yapraklara geldiğinde, her türlü şaşırtıcı özellikler oluşmaya başladı. Bir noktada, bir ağaç parlak kırmızının üzerinde siyah bir çizgi oluşturdu. Taşın ucunun karanlık gölgeye karşı aydınlattığı anlar vardı. Mükemmeldi ama benim kontrolümün dışında herşey o kadar çabuk değişiyordu ki. Oluşan şeylere hazırlıklı değildim ve ne olduğunu tam olarak göremedim ve anlayamadım. Eğer yarın hava güneşli olursa, çalışmayı tekrar edebilirim. Gölgeden ışığa geçişi ve ikisinin arasındaki değişiklikleri görmek isterim. Önemli bir eser olabilir. Rengin canlanma şekli, bu yerde olma hissi ile ilgili bir anıyı canlandırdı.”

[3] Andy Goldsworthy, Government Adası- Washington 13 Ekim 2003 Günlüğü, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010, s.50-51

“Dünkü çalışmayı tekrar yaptım. Bunu yapmak güzeldi. Ne beklediğimi bilmiyordum. Değişmeler o kadar çeşitli, hızlı ve akıcıydı ki sürekli şaşırıyorum ve bir iki ilginç anı kaçınyordum. Bir eserin üzerinden güneşin ikinci kez geçmesini beklemenin yorucu olduğunu düşünüyordum ama onu ilk girişimimden daha ilginç buldum. Bir taraftanda tamamen farklı bir çalışma yapmak istiyordum. Kırmızı, ışığa reaksiyon gösterdikçe, kırmızı hakkında çok şey öğrendim. Uç aydınlandığında meydana gelen gerginlik o kadar yoğundu ki. Taşın tamamen güneş ışığında olduğu sadece bir ya da iki an vardı. Geri kalan zamanda kısmen gölgede ya da gölge dışındaydı ki bu da kırmızıya olağanüstü canlılık veriyordu.

Ben özellikle ucun, karanlık gölgelerle çevrelenmiş ışıpta yakalanışımı beğendim. Güneş aşağıya indikçe ve benim çalıştığım alana artık gelmediğinde, renk soldu. Gariptir, kırmızı, günün başlangıcında kaya gölgedeyken, günün sonunda gölgede olduğundan daha güçlüydü. Belkide günün sonunda ben onu güneş ışığındaki şekliyle karşılaştırdığım içindir. Fakat kırmızıyı daha erken ortaya çıkaran ışıpta bir sıcaklık var görünüyordu, bu ışığında soğuk görüldüğü daha sonraki ışıpta yoktu. Bugün, zaman, renk ve ışık konusunda büyük bir ders oldu. Büyük bir çalışma değildi ama onu yapmak bir kaç saatimi aldı. O kadar az kırmızı varki, toplamak uzun zamanımı aldı. Yaprakların hiçbiri tam kırmızı değildi ve yırtıp atmak zorunda kaldığım lekeler vardı. Bu çok zaman alıcı bir işti ve çok az sayıda yaprak bulabildim. Bu çok daha fazla zaman ve dolaşmam gereken daha fazla alan demekti. Üstlerinden güneş geçinceye kadar renklerini kaybetmesinler diye yaprakları sürekli ıslattım.

Kırmızının yerden çıkarılması zor olmasına rağmen, eğer çevredeki ağaçlarda kırmızı olsaydı daha az bir yoğunluğu olurdu. Kırmızı bir şoktu ve bu yüzden geçenlerde yoldan geçen birinin kana benzetmesi bu yüzdendi.”

[4] Andy Goldsworthy, Government Adası- Washington 14 Ekim 2003 Günlüğü, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010, s.52-53

“Sakin ve bulutlu, güneşsiz bir gün. Orman tabanını ve taşları daha açık görebiliyorum. Hergün adaya geçtiğim yolun girişine yakın, üzerine kırmızı yapraklar koymak istediğim dörtköşeli bir taş var. Şuana kadar ışık çok zor.

Sakin gündüz ve gece demek daha az düşen yaprak demektir. Çalışmak için yeteri kadar yaprak bulmak çok vaktimi aldı. Bugün hem toplama işini hem de çalışmayı yorucu buluyorum. Küçük bir yaprağın lekeli kısmını koparıp atmak zaman alıcı. Daha önce dakikalarımı alan bu işi yapmak bugün saatlerimi aldı ve bugün bunu hissettim. Bu belkide çalışmanın umduğum kadar başarılı olmamasındandı. Taşın her köşesini kırmızı ile doldurdum. Bu taşın doğal olarak mı kare yoksa o şekilde işlenmiş mi olduğu pek önemli değil. Kaya yatağı ile bina arasında bir yerde yatan bir şekil.

Gökyüzü kararınca kırmızı öldü. Fakat çok yağmur yağınca canlandı. Adaya giden patika üzerinde bir yağmur gölgesi yapmak veya yağmura eşlik eder görünen ışık huzmesinde taşın fotoğrafını çekmek konusunda kararsız kaldım. Yapraklar yağmur suyuyla akıp gider korkusuyla taşın yanında kaldım ama bir yağmur gölgesi yapmadığımda pişman oldum. İnsanlarla dolu bir yerde çalışıyorum, bir yağmur gölgesi bu bağlantıyı vurgulayabilirdi.

Yağmur orman tabanı üzerinde çok derin bir etki yapmıştı, sanki birdenbire bir ışık yakılmış gibi. Sarı ve turuncu çok daha canlı hale geldi. Ne yazıkki yanıt verecek enerjim kalmamıştı. Denedim, bir saat kadar ovalarda amaçsızca dolaştım ama öfkeden başka birşey elde edemedim. Hemen hemen hiç bozulmadan duran dünkü çalışmaya döndüm. Kırmızı yağmurdan dolayı değişmişti ve şuanda ıslak ve koyu kaya üzerinde turuncuya dönüşmüştü. Kaya üzerinde zıtlık oluşturuyordu. Hem dünkü hem de bugünkü çalışma aynı kırmızı ile yapılmıştı. Dörtköşeli taş ıslakken bile soluk kaldı ve bundan dolayı kırmızı daha güçlü duruyordu. Bunu görmek güzeldi ve günü biraz olsun başarılı kıldı.”

[5] Andy Goldsworthy, Government Adası- Washington 15 Ekim 2003 Günlüğü, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010, s.54-55

“Serin, güneşli ve çok rüzgarlı. Yerde çok fazla yaprak var fakat onlarla çalışmak için iyi bir gün değil. Işık onların görülmesini zorlaştırıyordu ve rüzgarda uçuruyordu. Taşocağı yüzeyindeki bir kesik içinde çalışmaya karar verdim ve adaya giden yolum üzerinde ki, yakın bir ormandan çamur topladım. Sanırım bu kesik, kaya yatağını ayırma hazırlığı için oyulmuştu. Hafta içinde çamur ile deneyler yapmış ve ne yapmak istediğim konusunda bir fikrim oluşmuştu. Akşam yağın yoğun yağmurdan sonra, çalışmak için çok fazla yumuşak olmayan çamur bulmak zordu. Lifli köklerle dolu daha kuru çamur ulmak için ağaçların köklerini kazmak zorunda kaldım. Bu köklerin bazıları zehirli sarmaşıktı. Daha önce sarmaşıklarla sorunum olmamıştı ama daha önce sarmaşıklarla bu şekilde çalışmamıştım. Sanırım şimdi sarmaşığa karşı allerjik olup olmadığımı göreceğim. Çamuru rulo haline getirip

açıklık boyunca kıvrılarak devam eden bir şekilde birbirine ekledim. Bu bana 1984'te Cumbria'da yaptığım oyulmuş bir taş eserimi hatırlattı. Bu işi yapmaktan çok hoşlandım, ilginç bir parçaydı ve ayrıca son zamanlarda ki küçük yaprak çalışmalarından sonra bir rahatlamaydı. Oyuğu ifade etme şeklini beğendim. Sanki oraya aitmiş gibi duruyordu.

Işık olağanüstüydü- bazen hipnotik ve başdöndürücüydü. Güçlü rüzgar çevredeki ağaçları şiddetle sallarken, kaya yüzeyindeki çok katmanlı gölgeler, denizi oluşturuyordu. Gün boyunca yakındaki büyük bir ağacın gölgesi eserin bir ucundan diğer ucuna doğru hareket ettikçe, fotoğrafını çektim. Bir saatin akrebi gibi, daha uzaktaki ağaçlardan delice dönen gölgeler arasında yavaş, oldukça durağan bir gölge düşüyor. "Rivers and Tides"ın yönetmeni Thomas'ı düşündüm. Benim fotoğraflarımda bu hareket hissi olmayacak. Biliyorumki Thomas bu çalışmanın filmini çekmek isterdi ve onun enerjisini anlardı.

Güneş batana kadar adada kaldım, çalışmayı gölgesiz, sakin bir ışıkta görmek istedim. Onun yuvarlak çizgisi, tam olarak görülebiliyordu. Birkaç gün içinde, çamur kurudukça daha solgun hale gelip çatlayıp parçalanınca nasıl değiştiğini görmek ilginç olacak. Güneşin batışını beklediğim uzun zaman zarfında diğer bir taşoacağı yüzeyinin tabanında bir koyu su birikintisi üzerinde sarı yapraklarla bir çalışma yaptım. Yaprakların üzerine bir sıra çubuk yerleştirdim. Rüzgarlı bir günde yaprak kullanmanın zorluğuna iyi bir çözüm, su yalnızca yaprakların uçup gitmesini engellemedi aynı zamanda sarıyı daha güçlü yaptı."

[6] Andy Goldsworthy, Government Adası- Washington 16 Ekim 2003 Günlüğü, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010, s.56-57

"Geldiğim ilk gün, üzerine kırmızı yapraklar koyduğum sivri kaya üzerinde çalıştım. Son birkaç gün, güneşin kaya üzerinden, nasıl ve ne zaman geçtiğini gözledim. Bugün ışığı gölge çizgilerine kesmek için, ucuna dikey çamur köprüler yaptım.

Taş üzerinde meydana gelen ışık değişiklikleri ani ve kısa ömürlüydü- dün üzerinde çalıştığım, üzerinde güneşin yavaş bir şekilde hareket ettiği çalışmanın tersine. Taşın önemli bir kısmının ve tüm ucun, herhengi bir kıpırdama ya da yaprak gölgesi olmaksızın aydınlattığı 13:10 ile 13:25 saatleri arasında 15 dakikalık bir zaman vardı. Bu çalışmanın hemen hemen tam haliydi. Daha ilginç değilse bile, aynı ilginçliklerin oluşturduğu anlar vardı. Ağaçlar arasından süzülen ışık tarafından yakalanan çamur çizgi parçaları yoktu.

Bu çalışmalar, bugüne kadar çalışmakta en zorlandığım, ağaçlar arasından süzülen gün ışığı ile yaptığım en başarılı çalışmalar. Orman tabanı, formu bozan ve renkleri yakan çevresindeki bölgeden farklı parçalara bir kamuflaj oluyor. Öyle sanıyorum ki,

burada yaptığım çalışma bu yerin içinden geçen değişken ışığı anladı. Başarılı oldular çünkü daha önce hiç elde edemediğim ışıkla formun birleşmesi olan, belli bir zaman, yer ve malzeme ile çalıştılar. Bu çalışmaları belkide geçen hafta ya da gelecek hafta güneşin farklı bir gölge oluşturabileceği bir zamanda yapabilirdim. Kelimenin tam anlamıyla, zaman, bunların içinden geçiyor.

Çamur taşocağından geldi. Şuana kadar onu görmemiştim. Yağmur, kuru- sert toprağı hem işlenebilir hem de görülebilir hale getirmişti. Solgun ten rengindeydi. Bu çalışma, güneşsiz, düz görünüyordu. Çizgiler bana sütunlar üzerinde yontulmuş FLUTE ları anımsattı. Taşın tam arkasında, bir ağaç büyümüş, bu ona sütun havasını veriyordu fakat aynı zamanda çamur çizgilerinin ağaç kabuğu ve taşında odun gibi görünmesini sağlıyordu.”

[7] Andy Goldsworthy, Government Adası- Washington 17 Ekim 2003 Günlüğü, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010, s.58-59

“Hava kapalı. Taşocağı yüzeyinde beyaz bir ot kökü çizgisi çizmek için, bulutlu bir günün düz ışığını kullandım. Üzerinde taş çıkarma işleminden oluşmuş alet izleri olan ve aynı zamanda içinde bir boşluk oluşan dikey bir bölüm seçtim.

Gün oldukça sakindi ve çalıştığım yer korunaklıydı. Bu yüzden çizgiyi, boşluğu hareket ettirmeden ya da düşürmeden boşluğun karanlık bölümünün üstüne nazikçe asabildim. Çizgi, bazıları taş üzerinde kullanılan aletlerin meydana getirdiği içine çamur doldurularak yapıldı. Çizginin nasıl tutulduğunu görmek zordu ve taş yüzeyin üzerinde akıyormuş gibi görünüyordu. Bu güneşli bir günde yapılacak bir çalışma değildi, çizgiler kaybolurdu.”

[8] Andy Goldsworthy, Government Adası- Washington 18 Ekim 2003 Günlüğü, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art,Thames and Hudson, New York 2010, s.60-61

“Hava açık ve parlak. Ne yapacağımı bilmiyorum. Bir ot çizginin, dün hava kapalıyken yaptığım gibi işe yarayıp yaramayacağımı görmek istiyorum. Güneşin içine girip çıkabileceğini bildiğim bir taş üzerinde çalıştım. İki kenarı boyunca çamur yapıştırdım, sonra bu kenarların içine ot kökleri teptim. Çok geçmeden, güneş çizginin bölümlerini seçmeye başladı. Bu özel taşta fazla önem vermememe rağmen, ortaya çıkan şeyden memnun oldum.

Bu çizimin, bir gölge ve ışık yerinde olması gerekirdi. Bu hafta çok şey öğrendim. Daha önce hiç doğru dürüst çalışmadığım bir ışık kalitesini anlamakta ilerleme gösterdim. Bu benim için önemli. 23 yıldır çalışıyorum. Güneşli bir günde, orman tabanını anlamamak, doğayı algılamamda ki bir boşluğu gösterir. Daha önce güneşli günlerde, ormanda çalışmalar yaptım, fakat genellikle şartlardan dolayı değil, şartlara rağmen.”

[9] Andy Goldsworthy, Government Adası- Washington 19 Ekim 2003 Günlüğü, *The Andy Goldsworthy Project*, National Gallery of Art, Thames and Hudson, New York 2010, s.62-63

“Hava oldukça kapalı. Ot çizimi yapmak için iyi bir ışık var. Kesikteki çamur çiziminin kuruyacağını ve çatlayacağını , onun yerine başka bir çalışma yapabileceğimi ummuştum. Kuruması uzun zaman aldı ve hiç kuruyacakmış gibi görünmüyor. Onun kurduğunu asla göremeyeceğimi bilmeme rağmen bir parçam onu bırakmamı istiyordu. Ben ayrıldıktan sonra olacak olan bir şeyi arkamda bırakmak bana uyar. Kesik boyunca başka bir çalışma yapmaya karar verdim. Çamuru çıkartma anını ertelemek için iki çalışmayı birleştirdim. Çamuru çıkartmak için, yukarı doğru kaldırılabilirsin diye, kökleri sağladım. İnce bir iş.

Çizgi, soldan başlayarak çamur topraklarından elde edildi. Sadece otla bir çizgi oluşturma tehlikesinde olmayıp aynı zamanda çamur noktalı çamur parçacıkları çizgisi oluşturma tehlikesi içinde de olduğumu farkettim. Çizgiyi oluşturma şeklimi değiştirdim ki bazı kökler uçlarından değil de, uzunlukları boyunca tutunsunlar. Bu çok işe yaradı. Daha önce çalışılan parça üzerinde herhangi bir çalışma yapmadım. İki çalışmanın birlikte başarılı olup olmadığına karar veremedim. Daha önce bunun gibi farklı fakat birbirleriyle ilişkili iki çalışma yaptığımı hatırlamıyorum. Bir çalışmayı diğer bir çalışmada görmek bana uyar. İnanışlarımı uyar, işe yarar ve fikirler birbirleriyle ilişkilidir. Bukadar açıkça belirtilmesinin gerekli olup olmadığını bilmiyorum. Her iki şekilde de yapılması önemli ve ilginçti. Çamur çizgisini kaldırdım ve yalnız olduğu için ot çiziminin daha güçlü olduğunu hissettim. Sanırım, emin olmak için beklemem gerekecek. Fotoğraf çekmek için güneşin bir bulutun arkasına gitmesini beklerken, kare bir taşın üzerinde sarı yaprakları kullanarak köşeden köşeye geçen iki çizgili başka bir çalışma yaptım. Şaşırtıcıdır, tamamen kapalı olan havanın açması, ot çizgiyi kısa bir an gölgede bırakan bir bulut oluşturdu. Bunun, Washington için bu hafta önermeyi umduğum sonuç heykel üzerinde ne tür bir etkisi olacağını bilmiyorum. Sadece bu yeri düşünmeksizin, Washington’da bir bina göremeyeceği biliyorum.”

OLCA UZUNOKUR

1973' te Samsun' da doğdu. 1995 yılında ODTÜ Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü'nü bitirdikten sonra 2004 yılına kadar, Ofis Mobilyası Tasarımı ve Üretimi kapsamında çeşitli projelerde çalıştı. Öğrencilik yıllarında tanıştığı Baskı Resim Sanatı'nı geliştirmek amacı ile 2004 yılında İstanbul Grafik Sanatlar Müzesi'nde Prof. Dr. Süleyman Saim Tekcan' ın Atölyesi'nde düzenlenen Gravür Eğitim Semineri' ne katıldı. 2009-2010 Eğitim ve Öğretim yılında açılan, FMV Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Ana Bilim Dalı, Sanat Kuramı ve Eleştiri Yüksek Lisans Programına devam ederken, program dahilinde Prof. Dr. Gündüz Gölönlü'nden Baskıresim ve Yrd. Doç. Bülent Çınar'dan Heykel dersleri almıştır.

Eleştirmen ve Sanat Tarihçisi Özkan Eroğlu'nun düzenlediği, "Klasik Sanat ve Filozofisi"(Ekim 2010) ve "Romantik Sanat ve Filozofisi"(Aralık 2010) seminer programına katılmıştır.

KARMA SERGİLER

- 2005 İmoga Eğitim Semineri dönem sonu Sergisi.
- 2005 İmoga Sanat Galerisi Yeni yıl Sergisi.
- 2005 Toyan Sanat Galerisi, İmoga Koleksiyonundan Seçmeler Sergisi.
- 2006 ODTÜ 8. Sanat Festivali, Plastik Sanatlar Sergisi.
- 2006 Çatı Sanat Galerisi, Her şey Melisa İçin, Sergisi.
- 2006 İmoga Beşiktaş Kültür Merkezi' nde Sergisi.
- 2007 Halikarnasos Kültür Merkezi, İstanbul' dan 18 Bakış, Sergisi.
- 2007 ODTÜ 9. Sanat Festivali, Plastik Sanatlar Sergisi.
- 2008 1.Uluslararası Baskıresim Bienali.
- 2008 Galeri Altan, İmoga Sanatçıları Sergisi.

2010 'Erguvan' İstanbul Proje Grubu Sergisi- Sanatın Anadolu Aydınlanması,
Tophane-i Amire.

2010 Toprak Sanat Galerisi- İmoga'dan Ustalar Sergisi.

2010 Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi Sanat Galerisi - 5x5 Ustalar Gençler Sergisi.

KİŞİSEL SERGİLER

2006 İstanbul Grafik Sanatlar Müzesi Galerisi.

2007 Mavi Kum Kitap

*TRT Radyo1'de yayınlanan, '+ 13 Programı'nda, '5x5 Ustalar Gençler Sergisi'yle ilgili canlı yayım röportajı, 18 Kasım 2010.